

*A együtt töltött,
idő emlékére*

SZÁZ KUGLER SÁNDORNÉ
TANÍTVÁNYA
ÉS KOLLÉGÁJA

2008

KUGLER SÁNDORNÉ
SZÁZ TANÍTVÁNYA ÉS KOLLÉGÁJA
„AZ EGYÜTT ELTÖLTÖTT IDŐK EMLÉKÉRE”

KUGLER SÁNDORNÉ
SZÁZ
TANÍTVÁNYA
ÉS KOLLÉGÁJA

„Az együtt eltöltött idők emlékére”

Szerkesztette
Kovács László

Nagykanizsa – Budapest

2008.

Kugler Sándorné 100 tanítványa és kollégája

„Az együtt eltöltött idők emlékére”

Szerkesztette

Kovács László

Olvasószerkesztő

Szabados László

Címlapon:

Györgyi néni kézírása

Kiadja

**Batthyány Lajos Gimnázium
és Egészségügyi Szakközépiskola**

8800 Nagykanizsa, Rozgonyi u. 23.

blgkanizsa@chello.hu

www.blg.hu

és

**Eötvös Loránd Tudományegyetem
Radnóti Miklós Gyakorló Iskola**

1146 Budapest, Cházár u. 10.

info@radnoti-elte.sulinet.hu

www.radnoti.hu

ISBN 978-963-06-5244-5

Nyomdai előkészítés

Kerényi János

Nyomda

Ziegler Nyomda Keszthely

Előszó

*„Kugler Sándorné 100 tanítványa és kollégája
Kedves Öregdiákok, kedves Kollégák!*

Csodaszép, bőrkötéses könyvről álmodok, amelyet szeretetünk és tiszteletünk jeléül ez év július 25-én, századik születésnapján adunk át Györgyi néninek. Ő belelapoz, és minden egyes oldalon más-más tanítványának írását látja. A meghatott öröm mellett meg is lepődik, mert ez a kötet nem egy szokásos centenary volume. Ez Őt köszönti, Órála szól, arról, hogy mit tanultunk Tőle, mit köszönhetünk Neki, milyen élményeinkre emlékszünk Vele kapcsolatban. Természetesen a szöveg mintegy 20 százalékában azért ott áll, hogy mi lett velünk, hisz Györgyi nénit érdekli egykori tanítványainak, kollégáinak sorsa.

Ennek az álomnak a megvalósításához kérek most Önöktől, Tőletek munkát, segítséget... Az átadandó díszpéldány mellett puha kötésben elkészítünk mintegy 150 darabot, hogy legyen minden közreműködőnek saját példánya... (2008. jan. 8.)”

Ezzel a bevezető szöveggel küldtem levelet a nagykanizsai és budapesti egykori tanítványoknak, kollégáknak és Györgyi néni 77 tanárjelöltjének. A Fizinfó és a fizikatanárok levelezési listáinak segítségével elektronikus körlevelek is bejárták az országot. Ezenkívül sokat, nagyon sokat emaileztem, telefonáltam. Az eredmény nem maradt el: az ilyen jellegű halmaz viselkedésre érvényes statisztikus hiba figyelembevételével elmondhatom, hogy megérkezett a tervezett 100 köszöntő. Önálló írás száznál valamivel kevesebb van, de az emlékezésbe bevont, szintén tanítvány vagy kolléga feleségeket, férjeket, a kollektív köszöntőket megfogalmazó illetve ténylegesen aláíró osztálytársakat is figyelembe véve túl is haladtunk a százon.

A névre szóló levelekre nagyon sokan nem válaszoltak. Ez jellemző korunkra.

Volt, aki úgy reagált, hogy „Ilyen szép és megtisztelő felkérést nem illik visszautasítani”, mégsem csatlakozott a köszöntőkhöz. Ő a „tanítvány” fogalmát úgy értelmezte, mint a Mester művének folytatóját, őt pedig „a fizika nem tudta megragadni.” Volt, aki fizikus lett,

elismeri, hogy elgondolásom „szép, mondhatnám nemes és támogatóra méltó”, mégsem írt, mert úgy gondolja, hogy csak az köszöntőn, aki „szerető vagy talán rajongó tanítvány”.

Többen szabadkoztak, hogy nem szeretnek fogalmazni, nem vállalják a nyilvános szereplést, bár szeretettel emlékeznek a Tanárnőre. Az ő gondolataikat, amit telefonban mondtak el vagy le is írtak, a könyv végén gyűjtöttem össze. Közülük egyesek sokat segítettek a szervezésben, a kivitelezés megvalósításában, nevük dőlt betűvel látható az *osztálynévsorokban*. A könyv végén ugyanis közreadjuk Kugler tanárnő 77 tanárjelöltjének nevét, valamint azoknak az *osztályoknak a névsorát*, ahol Györgyi néni érettségizett. A megemlékezést írt tanulók kapcsán néhány alsóbb évfolyamú osztályt is szerepeltetünk, sőt a nagyon sok fizika szakkörös diák miatt egy olyat is felvettünk a sorba, ahol Györgyi néni nem is tanított.

Nagyon sokan emlegették Kugler tanárnő saját feladatgyűjteményét, a „Fekete Könyvet”. Györgyi néni egyik unokája segítségével megszereztük azt, s közreadunk belőle néhány oldalt.

Négy hivatalos köszöntővel indul a könyv: az Oktatási és Művelődési Minisztérium, az Eötvös Loránd Fizikai Társulat, a nagykanizsai Batthyány Lajos Gimnázium és a budapesti Radnóti Miklós Gyakorlóiskola tiszteletgésével.

Hatalmas élmény volt szervezni ezt a gyűjtést. A telefonbeszélgetések alatt, a gondolatok formálása közben sokszor órákig, félnapokig ismét középiskolás diáknak vagy egyetemistának éreztem magamat. Két nagykanizsai osztály visszaemlékezéseinél pedig az az érzésem támadt, mintha házi feladatokat olvastam volna. Kitért a sorokból, hogy a családi és az akkori iskolai nevelés hatására a feladatvállalás és -teljesítés vérükké vált.

Érdekes volt azt is látni, hogy a megszólalók maguk is lezárt életpályát tudhatnak maguk mögött, nagyon sokan igen jelentős életpályát.

Azt is megállapítottam, hogy az elmúlt 40–50 év nem változtatott az iskolatársak legfőbb emberi vonásain. A kötekedő, a fontoskodó, a különc, a kimért, a nagyvonalú, a felszínes, ugyanúgy, mint a pontos, a csendes, a kedves, a mélyenérző, a szolgálatkész, a lelkes mind-mind ugyanolyan maradt.

Leveleimben hasonlatokat is leírtam: „Ez a kötet egy száztagú kórus éneke, száz egyéni hang, de csak néhány szólam, hisz szükségszerűen nagyon sok az azonos gondolat.” Az egykori tanárjelöltektől

azt kértem: „engedjétek meg, hogy írásaitok virágszállait csokorba rendezzem”. Ennek a rendezésnek a nagy részét egy radnóti egykori szakkörös, *Szabados László* végezte, aki önként vállalta, hogy olvasó-szerkesztő lesz. Minden problémámra azonnal adott megoldást. Hatalmas munkát végzett a virágszállak nyesegetésével, igazgatásával, újabb és újabb budapesti pompázó szállak beszerzésével. Nagyon megnyugtató volt számomra, hogy megoszlott a felelősség.

„Unoka tanítványokat” is be tudtam vonni a munkába. Volt diákjaim közül többen önzetlenül, ellenszolgáltatás nélkül sokat segítettek. *Balogh László* a nagykanizsai anyagok egy részét gyűjtötte, szállította. *Horváth Judit* és férje *Konkoly Gyula* is megrajzolta a tanárnő portréját. *Jánoki Győző* többoldalúan és nagyvonalúan támogatta munkámat. *Czupi Gyula* a nagykanizsai líceumi diákok közül kutatott fel és bírt szóra többet, az adattárat friss diplomás tanítványom, *Czár Iván* készítette nagy szakmai hozzáértéssel.

Kugler Sándorné tanárnő két iskolájának jelenlegi igazgatója: *Dénes Sándor* és *Tomcsányi Péter*, valamint az iskolatitkárok: *Takácsné Gerő Judit*, illetve *Németh Tíborné* és *Szabó Viola* is sokat segítettek.

Falusi szomszédom unokája, *Horváthné Erhardt Rita* vitte számítógépre a kézírással küldött megemlékezések legnagyobb részét és nagyon sok osztálynévsort. Az Irányis, Landleros névsorokat megkaptam elektronikusan *Molnár Lászlótól*, a Tablók Könyve felelős kiadójától.

A műszaki szerkesztés fárasztó, aprólékos munkáját *Kerényi János* végezte igen nagy gonddal, odafigyeléssel. A nyomtatás gondos kivitele *Ziegler Viktória* és a Ziegler Nyomda munkáját dicséri. A bőrkötés *Kajcsos Tamásné* művészi szintű alkotása.

Nagy-nagy köszönet mindenkinek

Nemesrempehollós, 2008. május 24.

Kovács László

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
REKTOR

Kedves Tanárnő!

Az egyetem rektorátusa és a magam nevében szeretettel gratulálok a kitiüntetéshez!

Köszönöm, hogy munkájával, példájával ilyen sikeresen járult hozzá az Eötvös Loránd Tudományegyetem hírnevének öregbítéséhez és a magyar tudományosság gazdagításához!

Tisztelettel üdvözlöm:

*Dr. Hudecz Ferenc
egyetemi tanár*

2008. június 7.

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS MINISZTERIUM

OKLEVÉL

Hugler Sandornénak

AZ ELTE RADNÓTI MIKLÓS GYAKORLÓISKOLA
NYUGALMAZOTT VEZETŐ TANÁRÁNAK

100°

SZÜLETÉSNAPIA ALKALMÁBÓL

MINISZTERI ELISMERŐ OKLEVÉL

KITÜNTETÉST ADOMÁNYOZOM

Dr. Hüller István
m i n i s z t e r

Budapest, 2008. július 25.

EÖTVÖS LORÁND FIZIKAI TÁRSULAT
A MŰSZAKI ÉS TERMÉSZETTUDOMÁNYI
EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGÉNEK TAGJA

Kugler Sándorné Kovács Györgyi
tanárnő
Budapest

Tisztelt Kugler Sándorné!
Kedves Györgyi néni!

Az Eötvös Loránd Fizikai Társulat nevében szeretettel és tisztelettel köszöntöm Györgyi nénit századik születésnapja alkalmából. Több mint három évtizeddel ezelőtt az ELFT a Mikola-díjjal már kifejezte, hogy nagyra értékeli Györgyi néninek a fizika tanításában szerzett érdemeit. Most ebből a különleges alkalomból szeretném megerősíteni, hogy a fizikusok és fizikatanárok közössége máig elismeréssel, hálával emlékszik tanári pályájára.

Isten áldja meg életét, s adjon továbbra is testi erőt, szellemi frissességet.

Budapest, 2008. július 25.

Solyom Jehő

az MTA rendes tagja
az Eötvös Loránd Fizikai Társulat
elnöke

BATTHYÁNY LAJOS GIMNÁZIUM
ÉS EGÉSZSÉGÜGYI SZAKKÖZÉPISKOLA

Kedves Györgyi néni!

Kedves régi-új Mesterek és Tanítványok!

Szeretettel és tisztelettel köszöntjük Györgyi nénit különleges születésnapján volt iskolája jogutódja, a nagykanizsai Batthyány Lajos Gimnázium nevelőtestülete és diáksága nevében.

Reméljük, feleleveníthető a máig élő és ható múlt. A múlt minden pillanata és közöttünk áll a felejtés és az emlékezés; a felejtés, mely eltöröl, és az emlékezés, amely átalakít. E két hatással igyekszünk szembefeszülni most: az idő talán visszahajolhat önmagára egy ilyen különleges jelen állapothoz, amikor Kugler Sándornét, Györgyi nénit, a fizikatanárnőt 100. születésnapján köszönhetjük.

Györgyi néni 1931-től 1948-ig Nagykanizsán a Notre Dame rend Leánylíceumában, majd az államosítás után az összevont ún. Irányi Dániel Általános Gimnáziumban, 1957-től az átnevezett Landler Jenő Gimnáziumban tanított 1961-ig. Tulajdonképpen Nagykanizsán 3 évtizeden keresztül ugyanahhoz az iskolához kötődött, csak a történelem viharai neveztek másként őket. Mai jogutód iskolaként szorosan vállaljuk ezeket a régi kötődéseket, gyökereket, így tiszta, jó szívvel sorakozunk fel az iskolánk nevében a köszöntők sorába.

Volt, van élő kapcsolat a gimnáziumunk volt neves tanárával, a Függvénytáblázat fizikai részének máig szóló összeállítójával. Például 2004-ben, az akkor 97 éves Kugler Sándorné így köszöntötte lefelben a hagyományosan nálunk rendezett Zemplén Győző Fizika-verseny résztvevőit:

„Úgy gondolom, nagy szükség van az ilyen rendezvényekre, egyrészt, hogy az ifjúság meglássa a fizika szépségeit, másrészt a tanároknak ad tippet, gondolatokat. Tanári pályafutásomra visszaemlékezve, mikor 1931-ben diplomáztam, még nem ismertük a neutront, mikor 1974-ben nyugdíjba mentem, a maghasadást, a fúziót tanítottuk. Csak egymást segítve lehet lépést tartani a gyors fejlődéssel. Tisztelettel köszöntöm a verseny vendégeit, a versenyzőknek szép eredményeket kívánok.”

Megtapasztaltuk szellemi frissességét. Mellékelt levelében értékes iskolatörténeti tényekről mesélt. Jó érzés, hogy játékosan-komolyan, mint fizikatanárok és tanítványok, egy jelképes kézfogási sor, családfa tagjai lehetünk: Jedlik Ányos – Eötvös Loránd – Zemplén Győző, Mikola Sándor – Vermes Miklós, Kugler Sándorné – Kovács László...

Az idő múlásával egyre inkább csodáljuk a hozzáértő kezet, értelmet és lelket, amely a tiszta és neveletlen gyermekből áldásos helyzetben tisztább és kevésbé neveletlen gyermeket farag. Tisztelet az ilyen Mestereknek, akik feltétel nélkül áradó szeretetükkel és értelmükkel tanítanak. Így nem lesznek az iskolák „oktatásvégrehajtási intézmények”. Ha a régi, jó iskolákra gondolok, egyértelmű számunkra, hogy az életet nem azok a napok jelentik, amelyek elmúlnak, hanem azok, amelyekre emlékezünk. Sokszor úgy érezzük, a mai világ nem nemesít, hanem inkább koptat, elhasznál. Néha úgy látjuk, hogy reményünket a megnemesedésre nem a jelen táplálja, hanem sokszor a múlt. Mert vannak olyan tanárok, mint Kugler Györgyi néni: akik megtanították a tanítványokat fizikára, matematikára, ... és mosolyogni – s ez a mosoly és a szeretet máig kitart. A múlt emlék, a jövőendő titok, a jelen ajándék.

Isten áldja Kugler Sándorné, Györgyi nénit, a jeles napot megelőző fizikatanárt! Vegye körül továbbra is szeretet, erősítse a sors testileg és lelkileg a jövőre is, s hulljon a fejére mennyei áldás!

Ezzel a szál virággal, Weöres Sándort idézve: „Tág a Világ mint az álom, mégis elfér egy virágon.” – köszöntjük Györgyi nénit:

Nagykanizsa, 2008. július 25.

Dénes Sándor
igazgató
fizikatanár

Balogh László
igazgatóhelyettes
fizikatanár

Kugler Sándorné tanárnő levele:

Kedves Balogh László!

Nagyon köszönöm a Zemplén emlékkönyvet, és gratulálok ahhoz a hatalmas munkához, aminek segítségével ez a könyv létrejöhetett. Egy volt tanítványom járta a könyvtárakat, hogy megkeresse, mikor került Nagykanizsán a szülői házra az emléktábla, de nem akadt a nyomára. Talán a házban lakók tudnának felvilágosítást adni, bár kicsi a valószínűsége, az idő távlata miatt.

A gimnázium jelen helyzete tiszteletre méltó! Magasan képzett tanárok, és ennek köszönhető sok szép siker. Tükröződik benne a tanárok kiváló szeretete, kitartó munkája, jövőképe. Impozáns a külső megjelenés is. Jó volt a képeken felfedezni régi kollégáimat. Szeretettel üdvözlöm őket.

Köszönöm a múltra vonatkozó könyveket. Nagyon örültem ezeknek, különösen a háborús évek adatainak, mert az én évkönyveim a kölcsönadott könyvek sorsára jutottak, és fontos dátumok bizonytalanná lettek számomra. Ezzel kapcsolatban szeretnék a leánygimnáziumról néhány adatot közölni. Alig élt ugyan csak húsz évet, de megoldotta annak idején a lányok oktatását, mert eddig csak a polgári iskola lehetősége volt számukra.

1931-ben megalakult a Nagykanizsai Egyesületi Leánygimnázium első és ötödik osztállyal, két tanárral és a piarista Kerkoy igazgatóval. 1934-ben az iskolát átvette a Zalaegerszegi Notre Dame rend. Tanáraik nem voltak, így maradt a civil gárda. Ekkor költöztünk a már nyolc osztályra növekedett gimnáziummal a Sugár úti épületbe. A jobb szárny volt a klauzúra, internátus stb., a bal szárny az iskola. Igazgató a piarista Kerkay, majd Pécsről „kölcsön kapott apáca” 42/43-ig. Ezután dr. Molnár Antal világi pap az államosításig. 48-ban, mikor megszüntették az egyházi iskolákat, az apácákat deportálták, nálunk ez csak igazgatóváltozást jelentett. A piaristáknál viszont főleg pap-tanárok voltak, így tanárhiány jelentkezett. Ekkor a leánygimnáziumból hárman (Gyánti, Nyáriné, Kuglerné) kiegészítőként átjártunk órákat adni, de nem bővítettük a piarista gimnázium tanári karát (230. évkönyv 51. oldal). Majd a piarista gimnázium költözött át hozzánk. Tanárhiányra utal, hogy 50-es létszámú osztályaink voltak. Sőt előfordult, hogy fizikaórára két osztályt kellett összevonni. A 230. évf. 21. oldalán szereplő kép a Notre Dame gimnázium egyik tablóján szerepel, mint az intézet otthona. A 8. oldalon lévő kép is a Notre Dame udvara volt. Kár, hogy erre sehol nincs utalás.

Ismételten köszönöm a küldeményeket.

Üdvözlettel

Kugler Sándorné

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
RADNÓTI MIKLÓS GYAKORLÓISKOLÁJA

Tisztelt Kugler Sándorné!

Kedves Györgyi néni!

Mindig megilletődöm, ha idős kollégáimtól, régi diákoktól a Radnóti nagy tanáregyenységeiről hallok. Egyrészt úgy érzem, kimaradtam valami csodából, valamiből, ami számukra életre szóló élményt, útmutatást adott, s ami nekem biztosan ugyanolyan sokat jelentett volna. Sajnos ezt nem tudom pótolni. Másrészt tanárként, fizikatanárként elgondolkodom, vajon ma is lehet-e, képes vagyok-e olyan hatást kifejteni tanítványaimra, mint elődeim. Ez utóbbiban csak reménykedhetem, hiszen kevesünknek adatik meg, hogy tanítványainak sikereit, pályafutását oly sokáig követhesse, mint Györgyi néni.

Ilyen megilletődöttséggel fogadtam és hallgattam az Ön – ma már akadémikus – tanítványait, akik nagy szeretettel és tisztelettel meséltek meghatározó gimnáziumi éveikről. Hálásan elevenítették fel, milyen sok tudást, segítséget, útmutatást kaptak Öntől, s ezek mennyire meghatározóak voltak későbbi pályájuk során. Ugyanilyen szeretettel és elismeréssel beszéltek Önről azok a kollégák, akikkel egy tantestületben közösen alakították ki, formálták az akkor még fiatal iskola szakmai munkáját. Ez a közös erőfeszítés alapozta meg a Radnóti későbbi jó hírnevét.

Ön 1961 és 1975 között az újonnan alakult ELTE gyakorlóiskolában közel száz leendő fizikatanár kezdő lépéseit is irányította, mint vezetőtanár. Velük nem volt módom találkozni. De megismerve az Ön pedagógiai és szakmai elhivatottságát, mindvégig tapasztalt fiatalos lendületét, igényes és magas szintű szakmai tudását, biztos vagyok abban, hogy ők is megerősítést és követendő példát kaphattak az itt töltött gyakorlat alatt.

Kedves Györgyi néni!

Engedje meg, hogy ismeretlenül is nagy szeretettel és tisztelettel köszöntsem 100. születésnapja alkalmából az ELTE Radnóti Miklós Gyakorlóiskola tantestülete nevében! Igyekszünk továbbra is helytállni, hogy méltóképpen megőrizzük kitűnő elődeink örökségét. Kívánunk Önnek további jó egészséget és még sok örömet az életben!

Budapest, 2008. május 19.

Tomcsányi Péter
igazgató

AZ
EGYKORI TANÍTVÁNYOK
VISSZAEMLEKEZÉSEI,
KÖSZÖNTŐI

**A NAGYKANIZSAI
NOTRE DAME LEÁNYGIMNÁZIUM**

ÉVKÖNYVE

AZ 1938—39. ISKOLAI ÉVRŐL.

**Közzéteszi:
AZ IGAZGATÓSÁG.**

NAGYKANIZSA, 1939.

KIADTA AZ ISKOLA IGAZGATÓSÁGA, NAGYKANIZSA, SUGÁR-ÚT 11.

Halmai Lujza, 1934/35

Borsfay Gézáné Halmai (Heim) Lujza vagyok, az 1931-ben alakult nagykanizsai Notre Dame Leánylíceumnak az 5. osztályos, majd érettségiző tanulója voltam. Talán az akkor alakult tantestület zömében csinos fiatal tanárnőinek – köztük Györgyi néni – példáját követve, akik szigorral, de szeretettel oktattak bennünket és neveltek minden szépre és jóra bennünket, én is a pedagógus pályát választottam.

Szegeden szereztem polgári iskolai tanár oklevelet biológia szakon. 1942-ben kerültem vissza Nagykanizsára, több iskolában tanítva, legnagyobb részt igazgatóhelyettesi beosztásban, 1971-ben mentem nyugdíjba.

Mivel saját gyerekem nem volt, így férjem korai halála óta egyedül élem a nyugdíjasok életét. Hál' Istennek még el tudom magam látni.

Örömmel értesültem róla, hogy Györgyi néni még jó egészségnek és szellemi frissességnek örvend. Kívánom, hogy ez még sokáig tartson, hogy Györgyi néni örülhessen gyerekei és unokái sikereinek.

Szeretõ üdvözléssel volt tanítványa:

Borsfay Gézáné
Halmai (Heim) Lujza

A Leánygimnázium I. és V. osztálya az 1931/32-es tanévben. A felső sor jobb szélén Halmai Lujza, a 2. sorban középen fehér gallérral Kovács Györgyi tanárnő látható.

Kerecsényi Erzsébet Gizella, 1937/38

Kedves Györgyikém!

100. születésnapodon szívből köszöntelek, és békességet, boldogságot kívánok Neked sok-sok szeretettel.

Te nemcsak tanítottál engem a Líceumban, hanem három évig az osztályfőnököm is voltál. Biztosan érezted, hogy becsültelek, nagyon szerettelek. Én humán érdeklődésű voltam, az irodalmi önképzőkörbe jártam. Tanár koromban az Ady Endre önképzőkört vezettem. Tanításod, óráid élményszerűek voltak, nem könyvből tanítottál, sokat kísérleteztél. Emlékeim alapján azt mondhatom, hogy Öveges Józsefhez tudlak hasonlítani. Tanításod tartalmát és hatását testvéreimen tudom igazán lemérni: Mária és Ágnes el voltak Tőled ragadtatva, egészen biztos, hogy a Te példád alapján, hatásodra lettek matematika-fizika szakos tanárok.

Én az egyetem elvégzése után Sopronba kerültem, és csak 1961-ben jöttem Nagykanizsára, ahol a dédszüleim is éltek, s ahol az öt testvérem is élt. Testvéreim már mind meghaltak, 87 éves vagyok, egyedül élek.

Ismételten boldog születésnapot kívánok Neked, és sok szeretettel köszöntelek:

Kerecsényi Erzsébet

Telefonba mondta el nekem Erzsike ezeket a gondolatokat. Kezdő tanárként nagy tisztelettel néztem Kerecsényi tanárnőre, aki soproni kapcsolatain révén nagyon sokat segített nekem. 1971-ben, amikor a Nagykanizsán elhunyt tudós, farsori gimnáziumi tanár, egykori soproni líceumi diák, Mikola Sándor századik születésnapját ünnepeltük, akkor Ő szerezte be a dokumentumok nagy részét, Ő írta meg Mikola életrajzát. (Kovács László)

Az 1971. évi Mikola Sándor emléknapon Nagykanizsán díszvendég volt Kugler Sándorné tanárnő. A képen az állva köszöntőt mondó Zsoldos Ferenc igazgató balján ül. A másik oldalon Pröhle Jenő soproni líceumi tanár és Vermes Miklós egykori fásori gimnáziumi tanár látható.

Képarchívumunkból

9	Kugler Sándorné Kovács Györgyi	mathematika—fizika helyettes tanár	8	8	Mennyiségt.V. ³ , VI. ³ , VII. ³ , VIII. ³ Fizika III. ³ , VII. ³ , VIII. ³	21	A VIII. o. főnöke. Helyettes igazgató A fizikai szertár őre
---	-----------------------------------	---------------------------------------	---	---	---	----	---

*Részlet a „tanári testület névjegyzéke és munkaköre” oldalról
a Notre Dame Leánygimnázium 1938/39-es évkönyvéből*

Ladeczky Emília, 1938/39

Emlékeim Kugler Sándorné Kovács Györgyi gimnáziumi tanárnő, osztályfőnök 100. születésnapja alkalmából

A nagykanizsai Notre Dame leánylíceum V. osztályban, 1935-ben matematika-, később fizikatanárként ismertem meg. Már a megjelenése is a fiatal, öntudatos diplomásé, kosztümben, ingblúzban. Határozottan, érthetően magyarázta az új elvont ismereteket, megkönnyítette a megoldás, a matematikai öröm elérését. Módszere az egész osztály foglalkoztatása: a felelő a táblánál, a többiek a helyükön, a füzetükben dolgoztak minden pillanatban készen a folytatásra.

Magyar irodalmi házi dolgozataim mellett két ízben lehetett fizikai tárgyú feladatot is feldolgozni. Bár humán érdeklődésű voltam, tanárunk lelkes óráinak hatására először a vitorlázó repülésről, majd a fényképezésről szólókat választottam, sikerrel.

Nagyon örültünk, amikor osztályfőnökünk lett. Az 1931-ben alakult leányközépiskola alapító osztálya volt a miénk. Minden évfolyamból egy-egy osztály volt először. A kiváló tanárok munkája nyomán jó hírű iskola lett, később Kuglarné Kovács Györgyi a budapesti Egyetemi Gyakorló Gimnáziumban kamatoztathatta tudását és rendkívüli pedagógiai képességét, emellett saját 4 gyermekét is példásan nevelte. Szívesen jött el a tízévenkénti érettségi találkozókra, a 60. évesen is csodáltuk fiatalos egészségét, szellemi frissességét; a századik életévéhez közeledve Isten gazdag áldását kérjük életére!

Szeretettel és tisztelettel:

Dr. Kígyóssy Lászlóné
sz. Ladeczky Emília
a nagykanizsai Városi Könyvtár
ny. olvasószolgálati csoportvezetője

Szerecz Aranka, 1938/39

Kedves Györgyi, kedves igen tisztelt Tanárunk!

Sok szeretettel köszöntelek 100. születésnapod alkalmából. Kívánom, hogy még hosszú ideig élj, erőben, egészségben családod és tisztelőid örömeire. Kiemelkedtél mindig mint kiváló tanár, kiváló ember és kiváló négygyermekes családanya.

Mindenkor a legmagasabb szinten végezted teendőidet. Az egyéniségedre annyira jellemző tudás és határozottság szerencsésen egyesült Benned jóssággal. Mindezek a tulajdonságaid példaképünkké tettek, és ezért Rád mindig hálával és szeretettel gondolunk.

A tanári életpálya nem mesterség, hanem hivatás volt számodra a szó legnemesebb értelmében, mert nemcsak tanítottál, de neveltél is bennünket.

Még egyszer szívből jövő szeretettel köszöntelek:

R.né Szerecz Aranka
1931–1939 között tanítványod
a nagykanizsai Notre Dame
leánygimnáziumban

VIII. osztály.

Osztályfőnök: Kuglarné Kovács Györgyi.

A tanuló neve	Magaviselet	Rendszeret	Hit- és erkölc.	Magyar nyelv	Történelem	Művészettört.	Földrajz	Német nyelv	Francia nyelv	Természettan	Mennyiségtan	Nevelés	Testnevelés	Alt. tan. eredm.	Rk. latin	Tandj. képzem.
1 Arany Ilona ✓	1	2	1	2	2	1	1	3	3	2	2	1	3	—	—	—
2 Benedek Józsa ✓	1	2	1	1	1	1	1	3	3	3	3	1	1	3	—	—
+ Csizsár Margit bl. ✓	1	1	1	1	1	1	1	3	3	2	3	1	fm	3	3	3
+ Ehmann Mária bl.	1	2	1	1	2	1	2	3	2	3	3	2	fm	3	—	2f
+ Freifogl Margit	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2f	2f
Fülöp Mária	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2f	2f
+ Hemmert Erzsébet	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	2	—	—	—
+ Kiss Gizella	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2f	2f
+ Kreft Margit ev.	1	2	1	2	2	1	1	3	3	3	3	2	fm	3	—	—
10 Krenner Györgyi	1	1	1	2	1	1	1	3	2	2	2	1	1	2	—	—
+ Kustos Margit	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	2	2f	2f
Ladeczký Emilia	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2f	2f
Leyrer Ilona ref.	1	2	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	2	2f	2f
+ Scherz Aranka izr.	1	2	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	1	2	—	—
13 Saskóy Livia	1	2	1	1	1	1	1	3	3	3	3	1	1	3	—	—
+ Schlegl Margit	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	1	1	1	2	—	—
Szabó Zsuzsanna	1	2	1	1	1	1	1	2	3	3	3	1	1	3	—	—
Szerecz Aranka	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—
Szertics Aranka	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2f	2f
20 Szigeti Erzsébet	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2	1	1	2	—	—
Varga Mária	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	1	2	2f

Törzskönyvi szám: 4

A tanuló neve: Halmi Lujza

Vallása, születésének helye és ideje: rom. kat. Nagykanizsa 1916. jún. 21

Hol végezte középiskolai tanulmányait? I-IV a nagykanizsai m. kir. áll. polgári leányiskolában, V-VI a nagykanizsai egyesített leány-
székhelyen, VII a nagykanizsai Notre Dame leánylíceumban

Nyilvános vagy magántanuló volt-e? nyilvános Magaviselete: jelölés

A tanuló érdemjegyei:

Tantárgy	VIII. osztályú érdemjegye	Írásbelin nyert érdemjegye	Szóbelin nyert érdemjegye	Végleges érettségi osztályzata
Magyar nyelv és irodalom	<u>jóles</u>	<u>jóles</u>	<u>jóles</u>	<u>jóles</u>
<u>Német</u> nyelv és irodalom	<u>jóles</u>	<u>jóles</u>	<u>jóles</u>	<u>jóles</u>
<u>Francia</u> nyelv és irodalom	<u>jóles</u>	<u>jóles</u>	<u>—</u>	<u>jóles</u>
Történelem	<u>jóles</u>	<u>·/·</u>	<u>jóles</u>	<u>jóles</u>
Matematika	<u>jóles</u>	<u>·/·</u>	<u>jóles</u>	<u>jóles</u>
Természettan	<u>jóles</u>	<u>·/·</u>	<u>jóles</u>	<u>jóles</u>

A középiskola többi tárgyában következő előmenetelt tanúsított:

Tantárgy	Osztály	Érdemjegy	Tantárgy	Osztály	Érdemjegy
Hit- és erköstan	VIII.	<u>jóles</u>	<u>Rajz</u>	<u>IV</u>	<u>jóles</u>
<u>Minőségismeret</u>	<u>VIII</u>	<u>jóles</u>	<u>Élővilág</u>	<u>III</u>	<u>jóles</u>
<u>Földrajz</u>	<u>VIII</u>	<u>jóles</u>			
<u>Terméktudomány</u>	<u>VIII</u>	<u>jóles</u>			

A vizgálobizottság általános ítélete: a) Ha érett, milyen fokozattal? b) miből, hol és mikor tesz javító- ill. ismétlővizsgálatot?

kétszoros javítóvizsgálattal

Az esetleges kiegészítő-, ill. javítóvizsgálat eredménye (a szükséges adatok feltüntetésével):

Törzskönyvi szám: 10.
A tanuló neve: Kerecsényi Rozsika Gizella
Vallása, születésének helye és ideje: r. kath., Magyarországon, 1920. nov. 16.
Hol végezte középiskolai tanulmányait? I-IV. o. a nagykanizsai m. kir. állami polgári leányiskolában az 1930/31. - 1933/34. évi. évek; V-VIII. o. a nagykanizsai Mária Rózsáé leányiskolában az 1934/35. - 1937/38. évi. évek.
Nyelvtan vagy magántanuló volt-e? nyelvtan Magyarislete: példés

A tanuló érdemjegyei:

Tantárgy	VIII. osztályú érdemjegye	Írásbelin nyert érdemjegye	Szóbelin nyert érdemjegye	Végleges érettségi osztályzata
Magyar nyelv és irodalom	<u>jeles</u>	<u>jeles</u>	<u>jeles</u>	<u>jeles</u>
<u>Német</u> nyelv és irodalom	<u>jeles</u>	<u>jeles</u>	<u>jeles</u>	<u>jeles</u>
<u>Francia</u> nyelv és irodalom	<u>jeles</u>	<u>jeles</u>	<u>—</u>	<u>jeles</u>
Történelem	<u>jeles</u>	<u>.:</u>	<u>jeles</u>	<u>jeles</u>
Mennyiségtan	<u>jeles</u>	<u>.:</u>	<u>jeles</u>	<u>jeles</u>
Természettan	<u>jeles</u>	<u>.:</u>	<u>jeles</u>	<u>jeles</u>

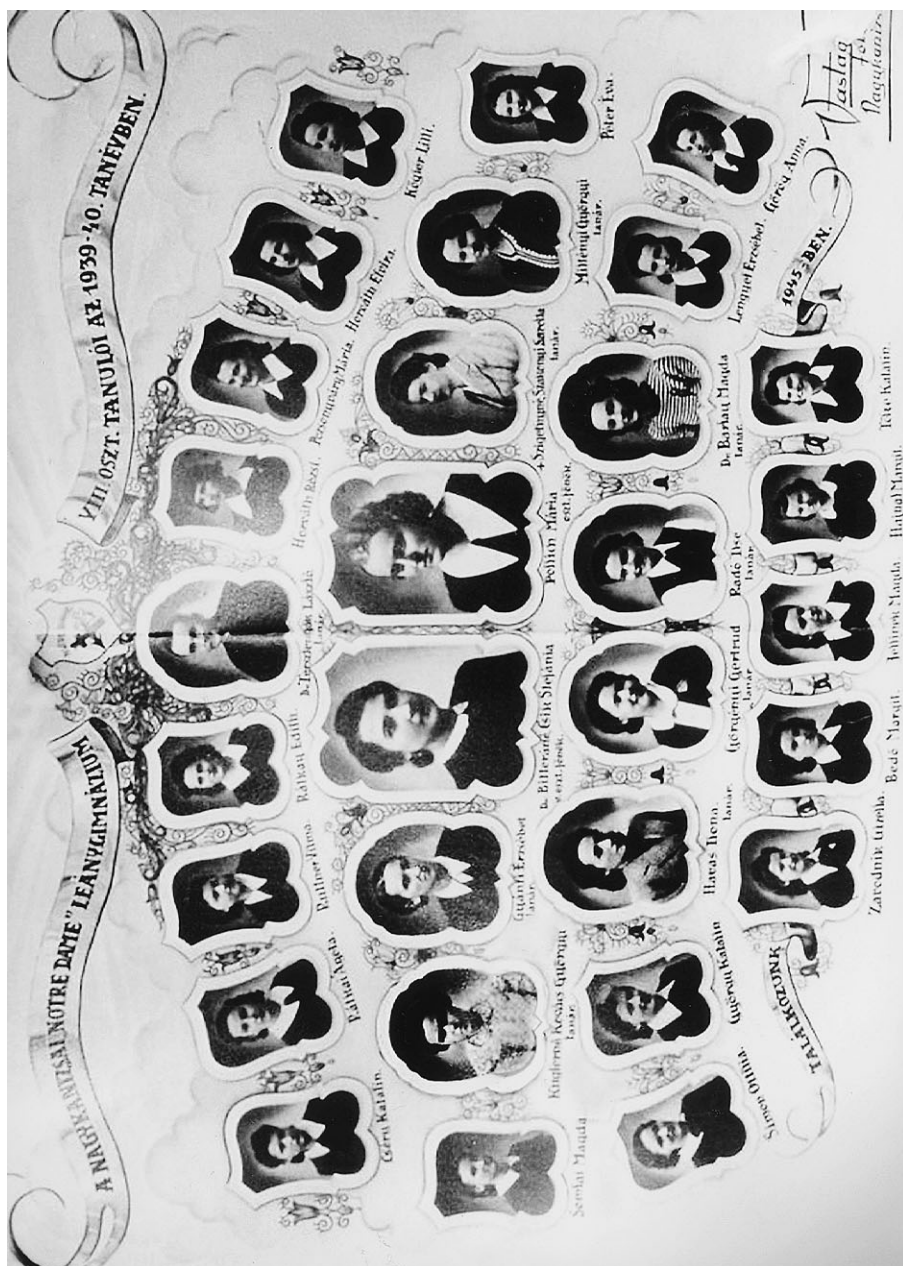
A középiskola többi tárgyában következő előmenetelt tanusított:

Tantárgy	Osztály	Érdemjegy	Tantárgy	Osztály	Érdemjegy
Hit- és erkölcstan	VIII.	<u>jeles</u>	<u>Rejt</u>	<u>VI.</u>	<u>jeles</u>
<u>Állam- és jogtört.</u>	<u>VI.</u>	<u>jeles</u>	<u>Filozófia</u>	<u>VII.</u>	<u>jeles</u>
<u>Földrajz</u>	<u>VIII.</u>	<u>jeles</u>			
<u>Természetrajz</u>	<u>VI.</u>	<u>jeles</u>			

A vizsgálobbizottság általános téttele: a) Ha érett, milyen fokozattal? b) miből, hol és mikor tesz javító- ill. ismétlővizsgálatot? kitüntetéssel érett.

Az esetleges kiegészítő-, ill. javítóvizsgálat eredménye (a szükséges adatok feltüntetésével): Kiegészítő érettségivizsgálatot a letelt nyelvből nem tesz.

A Nagykánizsai „Notre Dame” Leánygimnázium 1939/40-es tanév 8. osztályos tablója. A második sorban balról a második: „Kuglerné Kovács Györgyi tanár”

A NAGYKANIZSAI LANDLER JENŐ GIMNÁZIUM

ÉVKÖNYVE

AZ 1960/61-ES ISKOLAI ÉVRŐL

—
Készítette: [illegible]
—

A TANTESTÜLET TAGJAINAK KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL
ÖSSZEÁLLÍTOTTA
CSERNAY LÁSZLÓ
IGAZGATÓ, „KIVÁLÓ TANÁR“

Bodnár Béla, 1952/53 IV.A

Levélrészlet

... Hogy érzelmeimnek mégis hangot adjak: csodálatos pedagógus, kitűnő nevelő és nagy emberszerető tanárnő emlékét őrzöm a szívemben.

Gratulálok, és sok-sok jót kívánok!

Kézcsók mindkét kezére!

Bodnár Béla

A Notre Dame Leánygimnázium, majd Irányi Dániel Gimnázium épülete az udvar felől – ahogyan ma látható.

Göndöcs Lajos, 1952/53 IV.A

Györgyi néni!

Szeretettel gratulál a csodálatos életpályához, a jubileumi 100. születésnaphoz egykori tanítványa, aki 1953-ban érettségizett Nagykani-
zsán, majd a gödöllői agráregyetemen szerzett diplomát 1958-ban.

Ezúton is köszönetet mondok azokért az alapokért, amelyek
egész életemben elkísértek a matematika és fizika területén.

További jó egészséget kívánok !

Szeretettel:

Göndöcs Lajos

Képtárunkból

*Zorkóháza (Nedelica): ebben a házban töltötte gyermekkorát
Kovács Györgyi. A képen ő a nagyobbik lány.*

Kalamár Szilveszter, 1952/53 IV.A

Levélrészlet

A gimnáziumi éveim 1949-ben kezdődtek a nagykanizsai Irányi Dániel Állami Általános Gimnáziumban. 1953-ban érettségiztem.

Kugler Sándornéra (Györgyi nénire) a legnagyobb tisztelettel emlékszem vissza. A kék köpenyes, fehér galléros, nett megjelenése most is a lelki szemeim előtt van. Megjelenése, tudása fegyelmet parancsolt a tanulni vágyó reál tagozatos, heterogén összetételű osztálynak.

Műszaki embereknek nevelt bennünket. Én kölyök korom óta gépészmérnöknek készültem, és ebben az elhatározásomban Györgyi néni megerősített. Így lettem gépészmérnök. 1953 és 1958 között tanultam a BME Gépészmérnöki Karán, ahol 1958-ban diplomát szereztem.

Az osztályunk érettségi találkozóit végig én szerveztem. A 40 éves érettségi találkozónkon Györgyi néni is részt vett. Megleptek bennünket a találkozón elmondottak. Elmondta, hogy mi voltunk az első fiúosztály, amelyet tanított. Nagyon félt a 16 éves kamasz fiúktól, de hamar megbarátkozott a matematikát és fizikát tudó, fegyelmezett gyerekekkel. Több évtized távlatából is jó érzéssel gondol vissza az első fiúosztályra, amelyet tanított.

Tavaly, a 99. születésnapján hármunk nevében dísztáviratot küldtünk. Mivel az én címemet tudta, nekem küldött egy köszönő levelet, amelyet természetesen lemásoltattam és a barátaimnak elküldtem.

Ebben a levélben is megemlékezett rólunk: „Én nagyon szívesen emlékszem az együtt töltött évekre, a sok vidám kamaszra, a konfliktusmentes diák-tanár viszonyra.”

Kedves Györgyi Néni!

A századik születésnapján csakis azt tudom kívánni, hogy a jó Isten éltesse még sok éven keresztül erőben, egészségben a családja körében!

Szeretettel üdvözlöm:

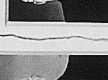

Kalamár Szilveszter

A NAGYKANIZSAI ÁLL. TRÁNYI DÁNIEL ÁLT. GIMNÁZIUM IV. OSZTÁLYA.

1952-53

EVBEN

 <i>Kalamás Győző</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>
 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>
 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>
 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>	 <i>Kővágási Péter</i>

1952-53

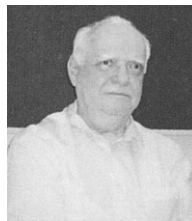
EVBEN

Németh György, 1952/53 IV.A

Levélrészlet

Milyen volt Györgyi néni első órája?

A névsort írta össze, és betűrendben felálltunk. Amikor az „i” betűhöz ért, felállt egy még nálam is kisebb, mokány, „olajos” gyerek, s kihúzva magát azt mondta: „én vagyok a franciák királya”. A nagy meglepetéshez hozzátette, hogy talán emlékszik a tanárnő, hogy a férjével Lispe körül, amikor még az olajos területen voltak, gyakran jártak a kultúrházba, s ő énekelte a János vitéz előadásban a francia király szerepét. Valamennyire Györgyi néni is emlékezett, de hogy ne maradjon kétség, bizonytalanság benne, Izer Jancsi a legtermészetesebb módon felállt a pad tetejére, és elénekelte szépen, éretten az áriát. Györgyi néni a legtermészetesebb módon megdicsérte, és nem erősködött, hogy majd máskor, mert most „fizika óra” van, így mindenkinél leestt a tantusz egy pillanat alatt, hogy ez a tanár és ez a tantárgy, hívják akár fizikának, nem a diák életének megkeserítője lesz...

A fizikáról két képem van; az egyik a Foucault-inga. Milovics Lacival és Pusztai Györggyel (néhai) igen jól sikerült az alsó, emelhető szögmérő szerkezet, saját kezű lombfűrész munka. A képen a rövidnadrágos nyurga fiú én vagyok, a fizika szertár lépcsője előtt, a tornaterem bejáratánál. Ott volt nyugalmas lehetőség a kb. 8-9 méter hosszú, 1-1,5 fok kitérésű inga telepítéséhez, 1952. október körül. Olyan szépen sütött a nap, hogy a 0,4 mm-es acélhúr tökéletesen látszik a képen.

A másik az iskola távcsöve kb. 85-90 nagyítással, éppen valamelyik párhuzamos osztály napfoltmegfigyelésekor. Az osztályfőnök úr dr. Simonffy Emil volt, egy-két évvel később az egerszegi megyei levéltár nagyfőnöke lett. Most karácsonykor temettük Zalaegersze-gen, 80–81 év körül járt...

Németh György
okl. gépészmérnök
*De az igazán szép időszak
a fizika szakkör és
a vitorlázó repülés*

Németh Miklós, 1952/53 IV.A

Levélrészlet

Györgyi néni – az első év kivételével – végig tanított bennünket. Egy ideig az osztályfőnökünk is volt.

Emlékezés a múltra

*A rég tovatűnt vidám diákevek
A múlt ködéből felmerülő emlékek
Néha-néha még visszatérnek.
A felbukkanó kedves arcok,
A megívott apró kis harcok,
Az öreg iskola poros padja,
A közeli templom kisharangja,
A múltat mind felidézik.
Ábrándok, remények, apró kis regények,
Színes kis álmok és rideg valóságok.
Lassan mind elenyésztek
És a bús feledés homályába vészték.
Fejünk felett itt a szomorú ősz,
És a könnyörtelenül múló idő,
Mindnyájunkat sorra legyőz.*

Németh Miklós László

Tornyos Ferenc, 1952/53 IV.A

Ők EMBEREK maradtak...

Amolyan „ritka madárnak” számítok. Nagykanizsán születtem, itt végeztem alsó- és középfokú tanulmányaimat, s itt vonultam nyugállományba is.

Gyerekkorom? Bizony ugyancsak viharosra sikerült. Mire iskolába kerültem, javában dúlt a második világháború. Szüleim igyekeztek békét és nyugalmat teremteni körülöttem, de a történelem viharát nem tudták otthonunk fölül elterelni. Így aztán az elemi iskola négy évét iskoláról iskolára vándorolva végezhettem, ugyanis mindenhol utolért bennünket a katonai iskolafoglalás eseménye. S hogy közben mi minden történt – talán nem tartozik e rövid visszaemlékezés tárgyába.

A négy elemi elvégzése után a nagykanizsai piarista gimnáziumba íratlak, ahol államunk rövidesen „általánosított” bennünket. Aztán következett az iskolák államosítása: a piaristákat elvitték, s a nyolcadikat már a volt polgári iskolában fejeztem be.

Jó tanulmányi eredményeim alapot adtak a továbbtanuláshoz, így az immár „Irányi Dániel Áll. Ált. Gimnáziumban” folytathattam tanulmányaimat. De milyen évek voltak ezek!? Talán elég csak az évszámokat idézni: 1949–1953. Miután a piarista rendi tanárokat elvitték, keresni kellett „civil” pedagógusokat, akik már az „új szellemnek” megfelelően nevelik az ifjúságot. Természetesen ez nagyon foghíjasan sikerült, így szerencsénkire olyan tantestület „verbuválódott”, akik valóban nevelői hivatástudattal vettek kézbe bennünket és – a napi nevelőmunkát zavaró tényezők ellenére – mindent elkövettek annak érdekében, hogy belőlünk megfelelő ismeretekkel rendelkező embereket faragjanak. Így aztán „lángelékű” igazgatónk vezetésével ki-kivonultunk tüntetni a „láncos kutya fondorlatai” ellen, vagy estébe nyúlóan hallgattuk a helyi politikai potentátok ütemes tapssal kísért lelkesítő tirádáit, de nappal színvonalas oktatás folyt a jobb időket megélt falak között.

Felnőtt fejjel bizony már felfogjuk, milyen hihetetlenül nehéz volt a mi tanárainknak egyensúlyozni egyrészt az igazgató, Csernay László politikai elvárásai, a körünkben működő DISZ-vezetés sanda, kritikai megnyilatkozásai és a többséget képező tanulók színvonalas oktatási feladatai között. És Ők igenis EMBEREK tudtak maradni,

olyan ismeretalapot nyújtottak, melyre a felsőfokú oktatásban részt vevők eredményesen építhettek.

Én reál tagozatos voltam, így a matematika, fizika tárgyak meghatározók voltak. Kugler tanárnő órái emlékezetesek maradtak. Kiegyensúlyozott egyéniségű, óráira jól felkészült pedagógust ismerhettünk meg benne. Fegyelmet tudott tartani, érthetően, követhetően vezette előadásait. Körünkből Németh Gyurka segítette a kísérletek tárgyi előkészítését.

Nekem a matematika volt a kedveltebb tárgyam, hiszen korábban Bukovszky tanár úr szakkörében már a differenciál- és integrálszámítás alapjait is elsajátítottuk. Mégis úgy adódott, hogy az érettségi vizsgámon – bár a kihúzott tételekkel készen voltam – az elnök közbekérdezése után leblokkoltam. Kugler tanárnő felismerte helyzetemet, tudta, hogy nem a felkészületlenségem következménye „kihagyásom”, s közbelépve feloldotta szorult helyzetemet. Erre bizony immár több mint öt évtizede is élénken emlékezem.

Középiskolai tanulmányaimat követően a budapesti Műszaki Egyetemre jelentkeztem. Sajnos követett „jó hírem”, így „klerikális” jellemzésem nem bizonyult elégségesnek továbbtanulásomhoz, „létszámbíány” miatt felvételt nem nyertem. Egyévi munka után miközben segédmunkás munkakörrel kezdtem – immár származásom fizikaira módosult, s felvételt nyertem a MNE Gépészmérnöki Karára, ahol 1959-ben szereztem diplomát.

Néhány éves Ganz Mávag, Egyesült Izzó „előtanulmányok” után visszatértem szülővárosomba, és három évtizedes olajipari tevékenységet magam mögött tudva mint a Dunántúli Kőolajipari Gépgyár vezérigazgatója mehettem nyugdíjba. Igyekeztem szakmai ismereteimet mindenkor bővíteni, így többek között 1966-ban másoddiplomaként gazdasági szakmérnöki végzettséget is szereztem, melyet életutam során kitűnően tudtam alkalmazni.

Most, midőn lehetőséget kaptam, hogy egykori, tisztelt Tanárnőnknek számot adhassak, miként sáfárokdtam az általa is belém plántált ismeretekkel, őszinte nagyrabecsüléssel szeretném megköszönni mindazt a szeretetet, hivatástudattal áthatott áldozatos munkát, mellyel a nehéz évek során is EMBERKÉNT maradván készített fel az ÉLETRE.

Tornyos Ferenc

Janda Klára, 1952/53 IV.C

Szeretett Györgyi Nény!

Az 1953-as esztendőben az Irányi Dániel Gimnázium 4.E osztályában végzett Janda Klára emlékezik, aki 1960 óta Mika Tamásné és 2007 óta özvegy Mika Tamásné.

Humán érdeklődésem miatt nem a fizika volt a legkedvesebb tantárgyam, de Györgyi néni volt a leginkább szeretett fizikatanárom. 50 év elteltével is emlékszem elegáns angol kosztümjeire és a haját elsimító hajpántokra. (Nekem leginkább a szürke és sötétkék összeállítás tetszett.) Egyénisége megnyugtató volt, hangja kellemes, magyarázata érthető, lényegre törő. Ha valamit nem értettünk, újra levezette a képletet. A szóbeli érettségim (ami a fizikai előadóban volt) a sikeres feleletem után legszívesebben megöleltem volna, mert olyan biztonságérzetet jelentett számomra jelenléte és szemének elismerő tekintete.

Drága Györgyi néni, én is tanár lettem, magyar-orsz szakos, a férjem magyar- történelem szakos volt, Pécsen végeztünk. Egy fiú és két leány gyermekünk született, s most négy unoka boldog nagymamája vagyok. Nagykanizsán egy kertes, családi házban lakom. (A gimnáziumtól a negyedik ház.) 14 éve van egy vállalkozásom, hidegkonyha, és a városban a polgári kört és egy egyetemet vezetek. Így nyugdíjasan is szerteágazó feladatokat oldok meg naponta.

Tudom, hogy pedagógus pályám sikereihez Györgyi néni is nagyban hozzájárult tanítási stílusával és egyéniségével, amit hálás szívvel köszönök.

Janda Klári Mika Tamásné
(Bartal Luli és Janda Karcsi lánya)

Kiss Dénes, 1953/54 IV.B

Kugler tanárnő ünnepére

Tanárok, tanítók határozzák meg életünk minőségét. Ők formálják, gyúrják véglegesre arcképünket. Sok esetben talán szüleinknél is jobban hatnak ránk. Magam régóta úgy gondolom, hogy az a jó tanár, aki a régi tanítói felelősséggel foglalkozik a tanítványaival, és aki nem elsősorban a tantárgyakat tanítja meg, hanem a tanulás hasznos szépségére képes felhívni a figyelmet. Mert tanulni mindenütt lehet és kell is. Utcán, otthon, még a börtönben is, ahogy e sorok írója is tanúsíthatja. Magát a tanulás gyönyörűségét kell fölismertetni, és akkor a tanuló a saját örömére, kíváncsisága által ösztökélve ismerkedik a tantárgyakkal. Nekem Kugler tanárnő igazi, tanítói módszerével, kedves odafigyelésével kapcsolatban van feledhetetlen élményem. Erről szólok alább.

Nem voltam kitűnő tanuló a középiskolában. Még a gimnázium első és második osztályában jeles, majd jó eredményt mutattam föl, de harmadikban és negyedikben már csak közepes átlagú volt a bizonyítványom. Ugyanakkor már 16 évesen ugrottam először ejtőernyővel, majd lettem vitorlázó repülő harmadikos koromban, elvégeztem minden lehető tanfolyamot, lövészetet, motoros kört, aztán a repülős körben már magam adtam elő a repüléshez kapcsolódó tudnivalókat, és ekkor ejtőernyős oktató is lettem. Magyarán, azaz foglalkoztam, amit nagyon szerettem. De ekkor már érdekelt a csillagászat és az atomfizika is. Nem tudom, hogy mindezekről tudott-e Kugler tanárnő? Solti Jenő tanár úr a testnevelési órákon elismerően tartott számon, és főként a nagy ugrásokat én mutattam be. Nyáry Rudolfné, a drága Baba néni, engedte, hogy óráin – az első padban! – olvashassak a „pad alatt”. Csak megnézte, mit olvasok, és időnként ellenőrizte, hogy a kötelező olvasmányok mindegyikét ismerem-e? Hát persze, hogy ismertem, és időnként rá is kérdezett. Az iskolai dolgozatokat ott a szeme láttára írtam verses formában. Valamennyit! Horváth Béla, az osztályfőnök szigorú ember volt, de ha jól feleltem, mert a biológia egyes részei érdekelték, rendkívüli módon dicsért meg. A számtannal változó volt a helyzet. De az bizonyos, hogy a középiskolában vajmi keveset tanultam ebből a tárgyból.

ból, mert e vonatkozásban „abból éltem” négy éven át, amit szülőfalumban Horváth Gyuri tanító bácsitól tanultam. Ilyen előzmények után térek rá Kugler tanárnő számomra páratlan élményt jelentő engedélyére.

Történt, hogy az egyik fizikaórán, amikor a lökhajtásos motorok működéséről tanultunk, egészen váratlanul fölszólított, hogy erről a témáról én beszéljek. Minderre harmadikas koromban került sor és egyáltalán nem a jó tanulók között tartottak számon. Azt kérte, hogy a „lökhajtás” elvéről, azaz a hőlégsugaras motor működéséről szóljak. Megilletődve mentem a táblához, hiszen ilyen még soha nem fordult elő, mert ez új anyag volt, hogy valaki az osztályból lett volna az előadó. Fölrajzoltam a lökhajtásos repülő motorjának vázlatát, és elmondtam működési elvét. Ami egyszerűen fogalmazva a hatás visszahatás volt. Még azt is bemutattam, hogy a folyamatos robbanások hogyan hoznak létre erős „lökéseket”, miközben csak egy irányban távozhatott az erő, állandóan „lökdöste” a motor első részét, ezért az abban az irányban ment. Emlékszem, a padon mutattam be, hogy egyik oldalon lökdöstem, és a pad odébb csúszott. Én vagyok a robbanás – mondtam, és folyamatos „lökdösés” hozta létre a folyamatos lökés erőt. A puskalőszert is robbanás löki ki, mert csak arra van terjeszkedő lehetősége a robbanásnak.

Azt hiszem a számomra megtisztelő tanári kérésnek sikere volt. Ez a történet mindig eszembe jut, ha Kugler tanárnőről beszélgetünk, ha őt emlegetjük. És most fogalmazom meg, hogy nagyszerű nevelői teljesítmény volt az a lehetőség, amit ő adott. Mert talán ez volt a középiskolai élményeim közül az egyik legfontosabb, hiszen értékelt, önbizalmat adott és nagyobb kedvet a tanuláshoz. Talán megengedhető, hogy a diák adjon ezért örökre szóló csillagos ötöst nagy tisztelettel, kézcsókkal és jókívánságaival a drága Kugler tanárnőnek.

Boa Sándor, 1954/55 IV.A

Levélrészlet

A gimnáziumot 1951–1955 között végeztem (akkor még Irinyi Dániel Általános Gimnázium). Az első találkozásom Györgyi nénivel még 1951 őszén történt a gimnázium földszinti folyosóján a tanári szoba előtt. Szünetben eszementen rohantam a folyosón. A tanári szobából lépett ki Györgyi néni. Csak centimétereken múlt, hogy nem ütköztünk össze. Ő nagyon szelíden, kedvesen és szeretetteljesen csak annyit mondott: Vigyázz fiam! De olyan megértés és szeretet áradt belőle, hogy ma is előttem van. Több mint 50 év távlatából, akárcsak anyám szólt volna. Akkor mi kollégisták, akik szüleinket csak havonta egyszer láthattuk, ki voltunk éhezve a szép szóra. És ez az volt.

A második nem elfelejthető élményem az érettségi. A fizikát szerettem. Szakkörre jártam, ahol nemcsak kísérleteztünk, de nagyon sok példát is megoldottunk. Így harmadik végén területi fizikaversenyen szép eredményt értem el. Jött az érettségi. A felkészülést úgy csináltam, hogy egy osztálytársamat korrepetáltam. 32 tétel volt. Kétszer alaposan átbeszéltük az anyagot. A 31. tételt mind a kétszer „elnagyoltam”. Jött a vizsga. Mit ad Isten, kihúztam a 31-es tételt. A feleletem négyes-ötös között volt, de talán közelebb lehetett a négyeshez. Összeültek a bizottság tagjai, hozták a dolgozataimat, a területi versenyen elért eredményemet, és hogy a kitűnő bizonyítványomat el ne rontsák, ötöst kaptam. Györgyi néni odajött hozzám, mondta:

– Ugye fáradt voltál Sanyi.

Én a kitűnő érettségi birtokában azt a választ mondtam:

– Higgye el tanárnő, én azt a kérdést nem tudom jelesre, de megérdemlem a fizika 5-öst.

Három évvel később, az egyetemen Bartha professzor úrnál szigorlatoztam, aki a kérdések megválaszolása után 3–4 példát fel-diktált, amelyeket azonnal ott a táblán kellett megoldani. A sikeres példamegoldások után megkaptam a jelest, és azt mondta a profesz-szor úr: „Jegyezze meg, most a középiskolai fizikatanára felelt jeles-re maga helyett”.

Nos, mondtam magamban, ugye megérdemltem az érettségi jelest. Vagy ha én nem is, Györgyi néni biztosan. Ezt eddig nem sikerült elmondanom Neki. Most pótolom és köszönöm!

Boa Sándor

Bogdán Gábor, 1954/55 IV.A

Levélrészlet

1955-ben érettségiztem a nagykanizsai Landler Jenő Gimnáziumban. A feleségem, Dankovits Mária osztálytársam volt.

Abban az időben mindketten szerettük és értettük a fizikát, szakkörösök voltunk. Györgyi néni tanította, rengeteg kísérlettel együtt. (Atomot nem robbantottunk, mert nem akartuk az iskolát tönkretenni!)

Magunkról néhány szót: én közlekedésmérnök lettem és a vasútnál dolgoztam húsz évig különféle beosztásokban. Majd 1974-ben pályáztam a győri Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskolába, a Vasútüzemi Tanszékre főiskolai docensnek. Előtte szereztem egy közlekedéskibernetikai, majd egy közlekedésautomatikai szakmérnöki diplomát is. A főiskolán Operációkutatás, majd Távadatfeldolgozás tárgyakat oktattam, majd kialakítottuk a Közlekedési Információs Rendszerek tantárgyat és ezt oktattam 2007. februárig, akkor végleg nyugdíjba vonultam. 1981-ben doktoráltam információs rendszerek témakörben.

Feleségem, Dankovits Mária biológia-földrajz szakos tanár volt, majd ugyanilyen körben szakfelügyelő. Ő mindig jött velem, illetve utánam, ahová én kerültem, illetve mentem. Sajnos két éve elhunyt.

Két fiunk született, a nagyobbik közgazdász lett, majd átment egyéni vállalkozóvá, gazdasági tanácsadóvá. A kisebbik fiunk az ELTE-n matematika és számítástechnika tanári oklevelet szerzett, és volt iskolájában, a győri Révai Gimnáziumban tanít. Mindkettőjüknél egy-egy fiú és lány unoka van. A legidősebb unokám harmadéves, a Corvinus Egyetem gazdasági informatika szakán tanul, a többiek még iskolába járnak.

Két olyan epizódra emlékezem, amelyben – véleményem szerint – Györgyi néninek jelentős, egyedi szerepe volt. Mindkettő az érettségihez fűződik.

1955. június 23-án érettségiztem, akkor fizikából is. Mivel jó tanuló voltam, fizika szakkörös, komoly tételre számítottam. És megkaptam az Ohm-törvényt. Elképedtem, s odasúgtam: Nem tudom! Erre Györgyi néni azt mondta: Menj a kísérleti eszközökhöz és vedd le. Közben eszembe jutott a tétel („szamarak hídja”), és elvégzett kísérletem alapján feleltem belőle.

De ezzel nem volt vége az érettséginek. Abban az időben már – finoman szólva – dúlt a szerelem Marika és köztem, Feltételezve, hogy ezt Györgyi néni is tudta, ezért az érettségin Marika is az Ohm-törvényt kapta. (De ő kapásból tudta!)

Aranyos Györgyi néni! Marikával mindig sokat emlegettük, és gyermekeinknek-unokáinknak azzal dicsekedtünk, hogy nekünk az a tanárnő tanította és szerettette meg velünk a fizikát, aki a mindenki által a mai napig használt fizikai képletgyűjteményt összeállította.

És végül egy kép, ami 1954-ből való, amikor is az égi mechanikát tanulmányoztuk nappal, az új távcsővel. Balról jobbra: Bogdán Gábor (Bogec), Kovács Etelka (Kiseti), Dankovits Mária (Danimari).

Bogdán Gábor

Horváth Miklós, 1954/55 IV.A

Emlékeim Kugler Sándorné (Györgyi néni) tanárnőről

1951–1955 között voltam a nagykanizsai Irányi Dániel Általános Gimnázium tanulója (a Landler Jenő nevet 1956 után vette fel a gimnázium). Hetven éven túl már nehéz felidézni karakterisztikus emlékeket tanárainkról, különösen olyanokról, akik nem sztorikeltő viselkedéssel, hanem mélyreható szakismeretükkel hagytak nyomot diákjaikban. Györgyi néni ez utóbbiak közé tartozott. Csendes, finom modorával és precizitást árasztó egyéniségével vonzotta magához diákjait, akik fogékonyak voltak a technika és a fizika világa iránt. Fizikaórái és szakköri foglalkozásai egyre erőteljesebben hatottak sokunkra a továbbtanulás irányának megválasztásában is.

Visszaemlékszem – talán harmadikosok lehettünk. Nyári Baba néni magyardolgozatot íratott az osztállyal. A téma ezúttal szabadon választott volt: milyen életpályát képzelünk el magunknak. Nem voltam nagy magyaros, a reál tárgyak vonzottak. Ezzel Baba néni igazán csak tisztában volt. A téma azonban magával ragadott. A gondolatok szabad előadásának lehetősége vágyaim őszinte kifejezésre juttatására sarkallt. Nagy tervezőirodába képzeltem magam, ahol rajzasztal fölé görnyedve lázasan dolgozom egy nagy villamosítási terv elkészítésén. Lelkesedve írtam le e tevékenység minden elképzelt gyönyörűségét. Baba néni annyira téma-hűnek és őszintének találta a dolgozatot, hogy még a tanáriban is felolvasta kollégáinak. Györgyi néni is nagy figyelemmel hallgatta a felolvasást. Úgy éreztem, hogy ettől kezdve Györgyi néni mintha még figyelmesebben foglalkozott volna velem fizikaóráin és a szakköri foglalkozáson.

Emlékeimben megmaradt szakkörösök, Zobor Ervin, Bársony Andris, Nagy Emil és velem együtt még sokan mások bizonyára Györgyi néni hatására választottak életpályát. Én a Budapesti Műszaki Egyetem szereztem villamosmérnöki oklevelet. Egyetemi tanulmányaim alatt, de azután is nagy hálával gondoltam és gondolok Györgyi nénire, mert a középiskolában tőle eltanult fizikaszemlélettel megkönnyítette számomra a sokszor megoldhatatlannak tűnő feladatokat.

Mondhatom, hogy életpályámon Györgyi néni indított el. Az egyetem befejezése után a Magyar Tudományos Akadémia Számítás-technikai és Automatizálási Kutató Intézetének (MTA-SZTAKI) jogelőd-

jénél kezdtem el dolgozni mint kutatómérnök. Az intézet neve megváltozott, de mindmáig ott a munkahelyem. Elégedett vagyok, mert megvalósult dolgozatbéli vízióm. Mindig olyan feladatokkal foglalkozhattam, amelyek örömet okoztak. Mellékfoglalkozásuként másfél évtizeden át oktattam a Budapesti Műszaki Főiskolán, és a Műegyetemen is bevontak számos rangos kutatómunkába. Úgy érzem, ezt a sok szakmai adományt Györgyi néninek is köszönhetem.

Jó egészséget kívánva hálás szívvel és nagy szeretettel köszönti Györgyi nénit 100. születésnapján egykori diákja:

Horváth Miklós
okl. villamosmérnök,
címzetes főiskolai docens

Mészáros Ferenc, 1954/55 IV.A

Györgyi néni

Negyvenöt év nagy idő egy ember életében.

Azóta nem találkoztam Györgyi nénivel. Az első találkozáskor pelyhes állú legényke voltam, a második alkalommal kezdő tanár, most pedig nyugdíjasként gondolok a múltra. Én is összegeztem, hogy kik voltak a jó diákok az életemben, de a gyermekek is meghatározták, hogy ki volt a jó pedagógus az ő életükben. Ha a kettőt egymás mellé helyeznénk, nem biztos, hogy az értéktételek fednék egymást, de minden ember életében vannak jó pedagógusok, és minden pedagógus életében vannak jó gyermekek, akik soha nem kopnak ki az emlékezetükből, mindkettő szeretettel gondol a másikra.

Ilyen kiváló tanáregyéniség volt Györgyi néni is. Szinte minden óráját az előadóteremben tartotta. A foglalkozásokat pontosan kezdte, és kicsengetéskor be is fejezte. Már ez is tiszteletet parancsolt iránta.

Ehhez járult a mindig ragyogó fehér köpenye, halk beszéde és egy nagy alakú, vastag „irkája”, amelyben irdatlan sok fizikafeladat volt elrejtve. Az órákon ezekből választotta ki az éppen megfelelő. Néhányan felvetették, hogy jó lenne valahogyan megszerezni a gyűjteményt, aztán lemásolni, hiszen a „példák” mellett ott kérkedett a megoldás is. A remény hiú volta azonnal kiderült, amikor felmérték a lehetőségeket, és megállapították, hogy hiába másolnák le, használni úgysem tudnák. Így aztán lemondtak a lehetőségről.

Reális osztályzásához kétség sem férhetett, azért az a szokatlan helyzet állt elő, hogy őt szerették, a fizikát azonban csak a kiválasztottak tudták megfelelő szinten művelni.

Nem megy a fizika a kívánt szinten? Ez ugyan nem jó, de enyhítjük a bajt, és jelentkezzünk fizika szakkörre! A szakköri foglalkozások érdekesek, izgalmasak voltak, de a „botcsinálta fizikaimádók” nehezen vették tudomásul, hogy a tanárnő irkájából származó „példák” kiszámítása után a kísérletek ritkán igazolták az eredményt. A lejtőn legurított, vagy a magasról leejtett golyó soha nem annyi idő alatt ért le, mint kellett volna, a súrlódás is meghazudtolta a várakozást.

Ugyanakkor nagy sikere volt a szélcsatorna kísérleteknek. Kezdetben ugyan voltak gondok, mert nem kínálkozott megoldás arra, hogy az áramló levegő útja miképpen lenne látható, de aztán a nagy gyakor-

lati érzékkel megáldott fiúk kitalálták, hogy arra finoman befűjt cigarettafüst volna alkalmas. A tanárnő nem dohányzott, így nem maradt más lehetőség, mint az, hogy szakköri tagoknak kellett a füsttel megjelölni a levegő útját. Ez sem működött, mivel nekik nem lehetett cigarettájuk. Végül Györgyi néni az iskola gondnokával vásároltatott a szakköri elátmány terhére néhány doboz füstöltnivalót, és nem győzött csodálkozni, hogy a fiúkat mennyire vonzzák a szélcsatorna kísérletek. Amikor a jelzőanyag elfogyott, azonnal meg is szűnt a lelkesedés.

Következetesen szigorúan osztályozott, és a kérdéses művésze volt. A diák azonnal megérezte, hogy tanárnő arra kíváncsi, amit ő tud, és nem arra, amit nem tud. Az óráin mindig példás rend uralkodott, de ha mégis adódott valami rendellenesség, azt soha nem torolta meg sem feletteléssel, sem kollektív büntetéssel, például röpdolgozattal.

Megszállott fizikusként volt gondja arra is, hogy a legjobbak szárnyalását elősegítse, de arra is, hogy a tantárgyához kevésbé vonzókat is megbecsülje.

Igazi, példamutató tanáregyéniségként ismertük meg. Sok diákkal együtt ma is szeretettel gondolok rá, és további jó egészséget kívánok neki.

Magamról röviden.

Születtem 1936-ban Pacsa nagyközségben, ahol az általános iskolai tanulmányaimat végeztem. A következő állomás a nagykanizsai Irányi Dániel Általános Gimnázium volt. Kiváló tanárok tanítottak. Közülük való Györgyi néni. Második éves koromtól állandóan tagja voltam az iskola tornászcsapatának. Egy ízben megyei bajnokságot is nyertem összetettben. Egyéniségemhez a humán terület állt közelebb, így Györgyi néninek nem tudtam örömet szerezni fizikai eredményemmel.

Az ELTE BTK befejezése után örömmel tértem vissza a diákotthonba és a gimnáziumba tanárként. Ekkor találkoztam másodszer Györgyi nénivel. 1963-ban Pácsán gimnázium nyílt, és szülőfalum könnyedén hazacsábított.

1996-ban mentem nyugdíjba. Azóta megírtam Pacsa monográfiáját, egy Történetek régi pacsaiakról c. gyűjteményt, és most fejeztem be Pacsa egészségügyének történetét. Félig kész a Régi gyerekekről szóló visszaemlékezés.

Mészáros Ferenc

Nagy Emil, 1954/55 IV.A

Kedves Tanárnő, Györgyi néni!

Engedjen meg néhány gondolatot a „nagy nap” alkalmából!

*Legyen egészsége, tudjon boldog lenni,
és a szívét soha ne bántsa meg senki.
Születésnapja is legyen az örömnék napja,
kívánom, hogy a sors ezeket megadja.
Az évek rohanók, a napok suhanók
eltűnnek és nem maradnak.
Gondolom, sok kedves emléket eltett magának
Nagykanizsáról is, arról a gimnáziumról,
ahol sok-sok diákot nevelt, oktatott, tanított.
Néha álljon meg egy pillanatra
és gondoljon a sok szép tegnapokra.
Ünnep legyen a szívében,
mártózzon meg a szeretett emlékekben.
Ráadásnak én is ide állok
és őszintén, mindenből
a legjobbat kívánva gratulálok.
Születésnapjára Önnek kívánok sok szépet.
Boldog s vidám legyen számára az élet.
A nap ma olyan fényesen ragyog,
ma mindenki azt suttogja: Boldog Születésnapot.
És azok, akik nagyon szeretnek,
még sok ilyen szép napot kívánnak Önnek.*

Szívesen, örömmel emlékszem a „fizika” órákra, a szakkörre, melyeken mindig a tanulni akarás, a tudomány kis részének megértése, annak emlékezetbe vésése volt a célom. Ehhez Györgyi nénitől mindig minden segítséget megkaptam. Aztán mint tanár igyekeztem az ellesett tanítási módszereket, a tanulókkal való bánásmódot tanóráimon alkalmazni, eredményesen tanítani.

Megismételve:

*Kívánom, hogy legyen vidám, derűs, örömteli az élete.
A szerencse galambja mindig Ön felé szálljon,
legyen boldog sokáig ezen a világon!*

Nagy Emil

Barabás Julianna, 1955/56 IV.C

1952–956 között a nagykanizsai Irányi Dániel Gimnázium tanulója voltam. Sok más fiú- és leánytársammal együtt én is a C osztályba jártam. Az akkori minősítés szerint a humán érdeklődésű gyerekek gyülekeztek itt. Mind a társadalom-, mind a természettudományokban jó eredményeink voltak.

Ma is úgy érzem és úgy gondolok vissza akkori teljesítményemre, hogy szellemi adottságaim és szorgalmam mellett nagyon sokat köszönhetek az osztályban tanító tanároknak.

Közülük leginkább Kugler Sándorné tanárnőre emlékszem hálas szívvel. Fizikát tanított nekünk. Az anyagi világ jelenségeit, működését, viszonyait, törvényeit ismertük meg magyarázataiból. Tanítványával a természet tisztelete mellett logikus gondolkodásra nevelt, sőt szoktatott. Nagy fizikus egyéniségek, jelentős felfedezések példája, valamint tanulsága alakította jellemünket. Megragadó volt, ahogyan az elméleti tudnivalók a kísérletekben, gyakorlatokban érzékelhetőkké, láthatókká váltak. Szinte testet öltöttek.

Elméleti és gyakorlati tudása sodró lendülettel, pedagógiai érzékenységgel párosult. Szigorú, következetes, ugyanakkor megértő és segítőkész tanár volt. Kedvessége, emberi méltósága példaképpé avatták Őt.

Nemcsak tanítási órákon, hanem szakkörben is találkozhattam vele. Ő, a fizika és én bensőséges munkatársi kapcsolatban voltunk éveken át. Alapos felkészítés után versenyeken indított. Egyik felvételi tárgyam is a fizika volt. A különféle egyetemi stúdiumokban szintén jól tudtam használni a tőle tanultakat. Mondhatom, egészen máig, hiszen gyógyszerész lettem. Ma már nem aktív, a Nagykanizsai Városi Kórház főgyógyászaként mentem nyugdíjba.

Tisztelt Tanárnő!

Századik születésnapján meghatottan és mélységes nagyrabecsúlással a költő szavaival köszöntöm:

„Halhatatlanok bírása az idő,/Csak akkor tudjátok meg, hogy mi ő/Ha elmerültek hosszú századok,/S hozzá hasonlót még nem láttatok...” (Vajda János)

Hálás emlékezettel köszönti egykori tanítványa,

Dr. Márkus Ferencné

Barabás Julianna

Farkas Magda, 1955/56 IV.C

Gimnáziumi éveim Kugler tanárnővel...

1952–1956 között voltam tanulója az Irányi Dániel Gimnázium – a maga idejében híres – „C” osztályának. Miről voltunk híresek? Volt népitánckara az osztálynak, főleg a „göcseji” párnás táncunk volt sikeres, amivel megismertettük városunk polgárait is, mivel előadtuk minden rendű és rangú városi ünnepségen is. A talpalávalót osztályunk zenekara húzta.

Az iskolánkban évenkénti kulturális versenyeken előadtunk minden előadhatót, korhű jelmezekben a Bánk bántól Molière-ig, és megnyertünk minden megnyerhető. Írtunk verseket és prózát, és megvitattuk azokat. Életre-halálra vívtuk a kosár- és kézilabdameccs-cseket a zalaegerszegi gimnázium csapataival, amelyek elvesztése esetén nem volt tanácsos másnap iskolánk látogatása.

Természetes, hogy osztályunk fényét még fényesebbé tette, hogy iskolánk igazgatójának fia erősítette sorainkat, akinek az alsóbb osztályok leányainak körében elért sikereire nagyon büszkék voltunk.

Mielőtt végképpen elmerültünk volna saját dicsőségeinkben, és kezdetét vette volna föld feletti lehetőségünk, jött a fizikaóra és Kugler tanárnő – kezében a fekete bőrbe kötött, legalább 20 cm vastag példatárral (aminek vastagsága emlékeinkben egyre nő), és mi feladva minden volt és valós sikerünket, máris két lábbal álltunk a realitás talaján. Ezeken az órákon megkopott minden fényünk, és csakis a példamegoldások eredményei számítottak.

Akkor is tudtuk – és utólag is hálásak vagyunk –, hogy a fizikaóráknak köszönhetően volt egyensúlyban lelkivilágunk.

Gyönyörű szép négy év volt, kár, hogy olyan nagyon régen.

Ernyey Zoltánné
(közismertebb néven Farkas Maca)

Joós László, 1955/56 IV.C

Nagy tisztelettel küldöm kézcsókomat egykori Tanárnőmnek, erre az impozáns évfordulóra, amit legjobban csak megbámulni tudunk, de megérni nem.

Dr. Joós László

Képarchívumunkból

A kőszegi leányközépiskola és környéke

Bognár Zoltán, 1956/57 IV.A

Kedves Kugler Tanárnő!

Én is meglepődtem, de többen mások is azon, hogy a századik születésnapja közeleg. Érje meg jó egészségben, és folytassa tovább is! Amit el kívánok mondani, az, hogy nekem és még sokunknak jó tanárunk volt, mi, akik műszaki pályára mentünk, a tárgyat, a fizikát is szerettük.

Emlékeinket nemrég söpörtük össze Zalaegerszegen egy teázás közben. Simon Dezső szállította a történetet, de halványan most már én is emlékszem rá.

1955 őszén, amikor a Tanárnő átvette fizikából az osztályt, az első órán történt, hogy ismerkedni akart az osztállyal, és azt kérte, álljanak fel azok, akik kitűnő tanulók voltak. Négyen álltunk fel, Bekő, Bognár, Simon és Varga Tibi. Most álljanak fel azok, akiknek csak egy négyesük volt, folytatta a Tanárnő. Felállt Horváth Jóska (ismertebb nevén Arisztid) és Szalay Árpai (alias Kapor). Szegények már elmentek. Szép lassan felemelkedett Papp Tibi is. Nagy nevetés tört ki az osztályban. Mit nevettek? – kérdezte a Tanárnő. Neki valóban csak egy négyese volt, de a többi 2-es, 3-as. Ő sem él már.

Bakon Ferinek is volt egy emléke arról a fizikaóráról, amikor a kondenzátorról tanultunk. Előtte órán a felettünk járó osztálynak volt fizikaórája a szertárban. Kint hagyták a szemléltető eszközöket, köztük egy nagykapacitású elektrolit kondenzátort (elkót). Ők töltötték fel, mert a Feri vette kézbe úgy, hogy megfogta a két kivezetést. Nagyot rúgott rajta, el is dobta mindjárt. A Tanárnő vigasztalta, hogy nem lesz semmi baja ettől. Persze nem is lett.

A miénk erős osztály volt. Dezső nemrég íratta ki az osztálynaplóból, hogy a negyedik osztály végén a 28-ból volt 3 kitűnő, 7 jeles, 12 jó, 4 közepes, 2 elégséges. 20-an szereztünk felsőfokú végzettséget. Jókor tette, mert 50 év után az osztálynaplókat – tudunkkal – megsemmisítik.

Az én emlékeim között maradt meg a Tanárnő felkészültsége az órákra, a Fukó- (Foucault-) inga, a tanulmányi verseny, melyre felkészített bennünket (akkor azt Rákosi-versenynek hívták), de csak a megyei szintig jutottunk el, ami Zalaegerszegen volt. Nekem fizika szakkörön egy 220 V-ból 12 vagy 24 V egyenfeszültséget előállító tápegységet kellett építenem. Nem emlékszem, meddig jutottam el. AZ-1 egyenirányító volt benne, 4 V-tal

fűteni kellett. Elképesztő, hogy az elektronikában azóta generációkat kellett végigtanulnunk a tranzisztoroktól a nagy bonyolultságú IC-kig, SMD alkatrészekig.

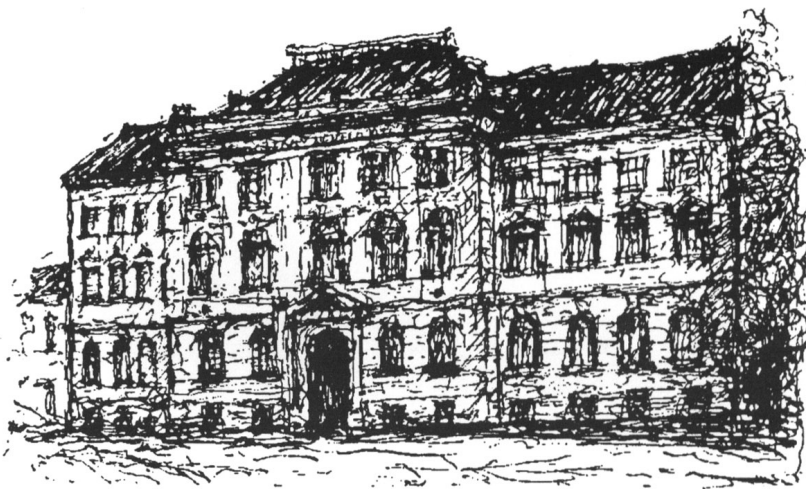
A Tanárnőre a teázók jó emlékekkel gondoltak vissza, de a fizika nem lett mindannyiunk kenyerere. Személy szerint én nagyon hálas vagyok a Tanárnőnek, mert első évben az egyetemen is megtudtam élni abból, amit fizikából Tőle tanultam.

Most már kétevenként találkozunk. 13-an szoktunk összejönni Kanizsán. 9-en haltak meg közülünk.

További jó egészséget és megelégedett boldog éveket kívánunk Tanárnőnek: az 1957-es IV/a-sok nevében

dr. Bognár Zoltán
villamosmérnök

Képparchívumunkból

Az egykori kőszegi Gyurácz Ferenc Evangélikus Leánygimnázium épülete. Ide járt 8 évig gimnazistaként Kugler tanárnő. Farkas Zsuzsa, volt líceumi tanuló rajza.

Beke Árpád, 1956/57 IV.D

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy a Dr. Kovács László főiskolai tanár által szerkesztett Emlékkönyvben visszaemlékező soraim megjelenhetnek.

Szeretettel és hálával gondolok most volt tanárainra és osztályfőnökünkre, Kugler Sándornéra, aki csodálatos kort érhetett meg jó erőben és egészségben.

Györgyi néni Dr. Gaál Jenő tanár úrtól vette át osztályunk vezetését. Úgy érzem, jó társaságot kapott. Tantársaim zöme szorgalmas, tehetséges, jó tanuló volt. Polgári hagyományokon építkező, haladó gondolkodású világot teremtettünk közösen tanáraink és osztályfőnökeink irányításával és segítségével. Az eredmény magáért beszél: a többség egyetemet, főiskolát végzett és sikeres életpályát futott be.

Szeretve tisztelt osztályfőnökünk, Györgyi néni a fizika tudományára okított bennünket. Megtanított a logikus, dialektikus gondolkodás titkaira. A számok világának és törvényeinek alkalmazására és tiszteletére. Akik az általa vezetett fizika szakkör tagjai lehettünk, a kísérletek végzésekor maradandó, hasznos élményeket szerezhettünk.

Egyetemi tanulmányaim során érezhettem főleg mindezek hasznát, majd később orvosi szakmám gyakorlásakor is. A fülészet és az audiológia a fő szakterületem. A hallás élettana a fizika törvényeire épül. A Györgyi néni által megalapozott tudást nap mint nap hasznosíthatom munkavégzésem kapcsán. Főleg a hallásjavító készülékek rendelésekor.

Az audiometria során gerjesztett, tiszta, szinuszos, más-más intenzitású hangokat alkalmazunk különféle rezgésszámokon, és ezekhez hasonlítjuk a paciensek hallását.

Sokszor eszembe jut az egyik szakköri óra, amikor csillapítatlan rezgőmozgást sikerült előállítanunk. Akkor nem is gondolhattunk ennek a gyakorlati hasznára, pl. a hangtan modern alkalmazásakor. A mikrochipekről sem álmodhattunk még a diódák, triódák, félvezetők idejében. Ma, pedig olyan miniatűr készüléket alkalmazhatunk, mely elfér a hallójáratban vagy a középfül üregében, vagy a csigában lévő receptor szőrsejteket, illetve az agytörzsi magvakat megfelelő technikával közvetlenül ingerelhetjük.

Györgyi néni időnként egy vaskos, könyvszerű füzetet „boldogított” bennünket, melyet Misekönyvnek tituláltunk. Ebből adott fel

kérdéseket, megoldásra váró matematika-fizika feladatokat. Feltűnt ettől a feladattártól, bár felismertük hasznosságát. Részben a Miskönyvnek köszönhetem, hogy annak idején Györgyi néni lányával, osztálytársammal, Kugler Györgyivel képviselhettük iskolánkat az Arany Dániel Középiskolai Matematikai Versenyen.

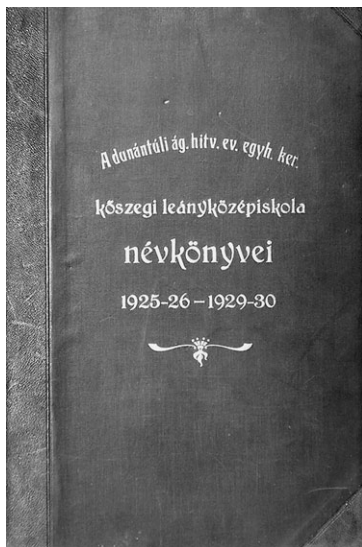
Fontos dolog, hogy életünket hasznos tartalommal gazdagítsuk, mert életünk értéke a megszerzett tudás! Ezt tanultam szeretett tanáraimtól, köztük kedves osztályfőnökömtől, Györgyi nénitől.

Az Isten áldja meg és éltesse sokáig!

Családi beszélgetéseim alkalmával, mikor az iskolai élményeimet mesélem, sokat emlegetve Györgyi nénit, fiaimat arra sarkallom, hogy minél több hasznos ismerettel gyarapodjanak tanulmányaik során.

Beke Árpád

Képtárunkból

Ebben a kötetben találhatóak Kovács Györgyi tanuló iskolai eredményei.

Bodó Piroska, 1956/57 IV.D

Rég volt, igaz sem volt talán!

1953 őszén kerültem a nagykanizsai Irányi Dániel Általános Gimnáziumba. Utam egy csodálatos kis göcseji faluból, Kustánszegből indult. 14 évesen, akkor még kislányként hagytam el a szülői házat, melynek meghatározó szerepét, értékét csak jóval később ismertem fel.

Így volt ez a középiskolai évekkel is! Naiv gyermekként jutottam a városba, iskolába és a diákotthonba. Főleg az első időszak, de talán később is a mindenre rácsodálkozás, megfigyelés, tapasztalatszerzés jegyében telt.

Csodáltam a gimnázium hatalmas épületét, tágas, napfényes folyosóit, termeit, mely az ismeretszerzés forrását jelentette. Bámultam a sok-sok diáktársat, a Tanári Kart. Nemcsak az utóbbi tagjaira, de a végzős diákokra is kissé szorongással, tisztelettel tekintettem. Többnyire kiváló tanáraink voltak.

Kugler Sándorné, Györgyi néni mint osztályfőnököm kimondatlanul is a középpontban állt. Bár nem rajongtam a fizikáért, boldogultam vele. Bevallom, többször félve vonultam az előadóterem felé. Vártuk Györgyi nénit, aki a nagy, fekete könyvével, példatárával – mely tele volt feladatokkal – megjelenjen és bennünket „gyötörjön”! Számtalan példát oldottunk meg a tanultak alkalmazásával. Főleg induláskor én csak segítséggel találtam az odaillő képleteket. Szerencsére Györgyi néni néhány ráhangoló kérdéssel megnyitotta a megoldás útját.

Kiegyensúlyozottsága, nyugalma jó hatással volt rám. Ez áradt belőle nemcsak az órákon, de akkor is, amikor kulturális rendezvényekre, majd a végső búcsúra, a ballagásra készült az osztály. A szeretetteljes szigor mellett szeme sarkában én mindig látni véltem egy „fénysugarat”, amely nekem „bátorságot”, egy kis önbizalmat adott. Munkájának igazi értékét nem 18 évesen, hanem csak később ismertem fel.

A sors úgy hozta, hogy pályafutásom során induláskor – habár nem szakom – rövid ideig a felsőrajki általános iskolában fizikát tanítottam. Magabiztosságom – most már tudom – a középiskolai kútforból táplálkozott. Hálás vagyok a sorsnak, hogy ennyi év távlatából Györgyi néninek ezúton is megköszönhetem. KÖSZÖNÖM oda-

adó, szigorú, következetes, szeretetteljes munkáját, mellyel életem formálásához hozzájárult. Vele kapcsolatos élményeimet, emlékeimet tisztelettel és szeretettel őrzöm. „Oly szép volt a diákkor, és vissza nem tér soha már.” Legfeljebb, ha gyermekünk, unokánk iskolába jár.

1957 őszén már a pécsi Pedagógiai Főiskola biológia-földrajz szakos hallgatója voltam. Az itt töltött 3 év alatt már érettebb értelemmel a társakkal lelkes csapatává váltunk. Csupa „szív” együttes volt! (Időnként most is találkozunk.)

Engem 1960-ban Felsőrajk várt egy akkor átadott szép új iskolával, formálandó nagy udvarral, sok nevelendő, csillogó szemű gyerekekkel, tanári karral. Mint fiatal, ambiciózus kezdő rengeteg feladatot kaptam. Örömmel vállaltam, teljesítettem. Sokáig csak a munkámnak éltem. Imádtam tanítani. Vezettem az úttörőcsapatot, dolgoztam a vöröskeresztben, polgári védelemben, TIT-ben. Részesem voltam a falu rendezvényeinek, életének. Mozgalmas, nehéz, szép évek voltak! Elismerés: Kiváló úttörővezető, Honvédelmi érdemérem, Kiváló munkáért, majd aktív munkásságom végén Pedagógus szolgálati emlékérem.

Az igazít azonban a volt tanítványok nyújtják. Találkozókon ugyanis kiderül: az élet minden területén – orvos, tanár, gazdász, tisztviselő, vállalkozó, szakemberek, állatgondozó, de pusztán családjának élő háztartásbeli – többségükben nagyszerű emberek! Igazolni látom Piaget mondását: „... nagyon eltérő fokon és mértékben, de mindig van olyan terület, ahol bárki alkotó lehet.”

1974-ben költöztünk Nagykanizsára. A Hevesi Sándor Általános Iskolából mentem nyugdíjba 1994-ben.

Neveltük két gyermekünket, Anitát és Szabolcsot. Felsőfokú végzettségükkel Anita tisztviselő, önkormányzatnál osztályvezető, Szabolcs két diplomával a Zalaerdő dolgozója. Már külön családot alkotnak. Unokánk: Csenge (Anitától), Szabolcséknál pedig most várjuk.

Férjemmel ketten, de mégis a tágabb családdal együtt – a múltból felejtve a rosszat, őrizve a szépet – éldegélünk. Hiszen az élet elmúlik, de az emlékek maradnak, s amíg élünk, őrizzük őket.

Bodó Piroska
Sütő Istvánné

Botfai József, 1956/57 IV.D

Az induláskor, 1953 őszén Dr. Gaál Jenő lett az osztályfőnökünk. Sajnos – elhalálása miatt – csak két esztendeig. Azután lett osztályfőnökünk Kugler Sándorné, Györgyi néni. Györgyi nevű leánya osztálytársunk is volt. Györgyi nénit mindnyájan nagyon szerettük, mindig vidám, mosolygós természete miatt. Igaz a szaktárgyát, a fizikát mindig szigorúan megkövetelte, különösen a példák voltak a kedvencei. Félttem is a fizika érettségitől, mert nem tartoztam az osztály legkiválóbbjai közé. Györgyi néni megkönyörült rajtam, mert a fizika érettségén a hangtant adta, amiből jelesre tudtam felelni. Talán nem is érdemeltem volna meg, mert a többi tétel nem ment volna olyan jól. Az érettségi előtti időben sokat vívódtam az életem további alakulásával kapcsolatban. Mindig éreztem magamban a papi hivatást, de az akkori viszonyok miatt féltettem magam. Érettségi után mégis úgy döntöttem, hogy jelentkezem a Veszprémi Egyházmegyébe.

A teológiát Szegeden végeztem. 1962-ben szenteltek pappá a Veszprémi Egyházmegye szolgálatára. A szemináriumban ismerkedtem meg egy pálos szerzetessel. Az Ő révén ismertem meg a Pálos Rendet. Abban az időben a szerzetesrendek be voltak tiltva, ezért a szerzetesi fogadalmakat is szigorú titoktartás mellett tettük le. A felszentelés után világi papként dolgoztam a Veszprémi Egyházmegyében. Csurgón kezdtem el a lelkipásztori munkát mint káplán. Innét Berzencére kerültem, majd Csabrendek következett. 1971-ben kerültem Zákányba plébánosnak. Onnét pedig ismét plébánosnak Csurgóra, ahol kezdtem a papi működést. 1989-ben a rendszerváltozás után került nyilvánosságra, hogy szerzetes vagyok. Ezután kerültem Pécsre a Pálos Rendházba. Itt az újoncok nevelésével bíztak meg.

2002-ben Pécsről a Márianosztrai Rendházba és Plébániára kerültem plébánosnak. Itt töltöttem három évet, és 2005. augusztus 1-je óta vagyok a budapesti Szikla kolostorban perjel és templomigazgató.

Amíg a pasztorációban dolgoztam, részt szoktam venni az osztálytalálkozókon. Azóta, hogy visszaállt a Rend, csak két ízben tudtam ott lenni a találkozón. Egyszer Pécsen, amikor ott rendezték meg, és így szentmisén is részt vettem az osztálytársaim. Legutóbb pedig a múlt évben, amikor 50 éves jubileum volt. Ezen a találkozón Györgyi néni már nem volt ott. Egyébként a többin általában ott szokott lenni. Együtt örvendeztünk. Száz esztendő nagy kegyelem a jó Istentől. Különösen az Ő esetében. Úgy tudom, hogy most is teljes szellemi frissességnek örvend. Imádkozunk érte, hogy a jó Isten tartsa meg tovább nekünk és családjának.

Testvéri szeretettel:

Botfai József

Gaál Ildikó, 1956/57 IV.D

1957-ben érettségiztem. Györgyi néni a fizikatanárom és az utolsó két évben az osztályfőnököm volt. Velünk járt Györgyi nevű lánya. Nagyon összetartó osztály volt a mienk. Ezért találkozunk minden 5. évben Nagykanizsán, illetve a 40. érettségi találkozónk óta évente más-más településen az országnak, ahol valamelyik osztálytársunk lakik. Ennek köszönhetően mondhatni, eleven kapcsolatot tartunk Györgyi nénivel is. Bár kitűnő tanuló voltam, a fizika nem volt a „szívem csücske”. Tisztességgel igyekeztem helytállni ebből a tárgyból is, de nem volt mindig minden világos és érthető a számomra. Az osztályban nem voltam ezzel egyedül.

Ha valami megmaradt az emlékeim között ezekből a fizikaórákból, az részben Györgyi néni saját kezűleg írt példatára fekete műbőr kötésben, mint egy diplomamunka, belül franciakockás lapokkal, melyek pontosan középen egy kettős függőleges vonallal voltak ketté osztva. Ugyanis egyik felén volt maga a példa szövege, a másikon pedig a megoldás. Mikor Györgyi néni ezt a kezébe vette, félelem lett úrrá az osztályon, mert (legalábbis a többségünknek) válogatottan nehéz példák voltak ide összegyűjtve. Úgy emlékszem, az akkori különböző tanulmányi versenyek feladatait is itt őrizte Györgyi néni. Innen kaptuk a példákat az órai felelésekhez és házi feladatnak is.

Egy másik emlékem a tananyag elektromossággal foglalkozó fejezetéhez fűződik. Egy példa arról szólt, hogy van egy kocka, amelynek élei fémhuzalok (lehet, hogy a meghatározás nem pontos, és így ez badarság, ezért akkor a fizikusok elnézését kérem), melyek egymáshoz sorosan illetve párhuzamosan vannak kapcsolva. Ennek kellett kiszámítani a feszültségét. – Hát ezt nekem nem sikerült megoldani, sőt később sem igazán értettem.

Az elektromossággal egyébként a férjem is így van. Nekünk ma is kész csodának tűnik, hogy megnyomjuk a kapcsolót, és világos lesz. A bátyám, aki elektrotechnikus, már számtalanszor elmagyarázta nekünk pl., hogy mi a fázis. Neki ez magától értetődő. Ő meg a latinnal állt hadilábon gimnazista korában. Mellesleg én latin-magyar-oroszos szakos tanár vagyok. Én már 4 évesen fújtam latinul azokat az imákat, amelyeket neki kellett volna tudni a piaristáknál. Drága Szüleink annyiszor elmondatták velem, hogy közben én is megtanultam.

E kis kitérő után a történet úgy folytatódik, hogy a szóbeli érettségim fizikából a fent említett példát húztam. Biztosan Györgyi néni segítőkészségének is része volt abban, hogy ötösre érettségiztem fizikából.

Dr. Kisfaludi Ferencné

Gaál Ildikó

Jung Anna, 1956/57 IV.D

1957-ben érettségiztem Györgyi néni osztályában. Tanulmányaimat Pécssett, az akkori Pedagógiai Főiskola matematika-fizika szakán folytattam, nem kis részben Györgyi néninek köszönhetően. A matematika mindig a kedvenc tárgyam volt, de a fizikát az Ő óráin szerettem meg. Érdekes kísérletei, világos magyarázatai, tanítási módszere nekem indíttatást adott.

A jó alapoknak is köszönhetően a főiskolán másodévtől kezdve népköztársasági ösztöndíjas voltam, és kitüntetéses oklevéllel végeztem. Veszprémbe kerülve egy év általános iskolai munka után áthívtak a Lovassy László Gimnáziumba, ahol 2001 júniusáig tanítottam. Közben az ELTE TTK-n matematika szakon megszereztem a középiskolai tanári diplomát. 1989-ig, amíg osztályfőnök is voltam, osztályaimban a matematika mellett fizikát is tanítottam, így munkám során fel tudtam használni Györgyi néni óráin látottakat.

1969-ben férjhez mentem, férjem biológia-földrajz szakos kollégám volt, aki sajnos 1981-ben infarktusban elhunyt. Így egyedül neveltem fel két fiamat. Jelenleg nyugdíjas éveimet töltöm. Igyekszem hasznára lenni gyermekeimnek és öt unokámnak.

Kívánok Györgyi néninek további jó egészséget és még sok örömet. Nagy tisztelettel, volt tanítványa:

Minyó Jánosné
Jung Anna

Kenedi István, 1956/57 IV.D

Tisztelt Kugler Sándorné Tanárnő!

Kedves Györgyi Nény!

Györgyi Néninek Györgyi Néniről írni tulajdonképpen nem túl nehéz feladat, mégis csak hosszas noszogatás után ültem le az íróasztalhoz, mivel nem vagyok gyakorlott tollforgató ember, inkább műszaki beállítottságú, amiben Györgyi Néninek nem kis szerepe van illetve volt.

Hogy Györgyi Nény milyen jó tanárnő volt, arról biztosan sokan sokat fognak írni, én csak egy kis történetet mesélek el: a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karán történt 1957 őszén, ide vettek fel, pedig kitűnőre érettségiztem, és villamosmérnök szerettem volna lenni, de hát a politika.

Felmérő dolgozatot, zárhelyit írtunk, a téma atomfizika. Mint minden rendes egyetemista, én is puskáztam. Persze lebuktam. Az oktató elkérte a dolgozatomat, beleolvasott és azt mondta: nem értem, miért kellett magának puskáznia, amikor olyan dolgokat ír le, amelyek benn sincsenek a tananyagban!

Olyan fizikatanárnőm volt a középiskolában – válaszoltam –, akinek a hatására fizika szakkörbe jártunk, mert ott olyan érdekes dolgokat lehetett hallani. Szó nélkül visszaadta a dolgozatomat: folytassa! – mondta.

De itt ennél lényegesebb dolgok is vannak! Mi, szerencsések, akiket Györgyi Nény tanított, nemcsak fizikát, hanem ennél sokkal fontosabbakat, emberi tartást, becsületességet, tisztességet, egymás megbecsülését tanultuk Tőle, példamutató módon, azokban a nehéz időkben, amikor az országban nem ezek a tulajdonságok voltak a jellemzőek.

A közelgő ünnep és évforduló alkalmából küldöm Györgyi Néninek jókívánságaimat tisztelettel és kézcsoókkal:

Kenedi István

Mester Márta, 1956/57 IV.D

Egy a sok-sok tanítvány közül...

Ma, amikor egyre több bántás éri a pedagógusokat, fájó szívvel gondolok egykori iskolámra és a gimnáziumi évekre. Akkor még az osztályok igazi közösségek voltak. Egymást segítve azon munkálkodtunk, hogy jól érezzük magunkat, és a tananyagot elsajátítva kilépjünk a nagybetűs életbe. Akkor nehezebb idők jártak, de mára csak a szép emlékek maradtak meg. Érettségi után az egészségügy felé vitt a pályám. Csecsemő- és gyermekápoló, gondozónő, majd laborasszisztens lettem, de az allergia eltanácsolt erről a pályáról. Közben férjhez mentem és két gyermekem született, mindkettő pedagógus lett. Pályamódosítás után számviteli érdeklődés kapcsán a vállalati adatok összefüggésével és elemzésével foglalkoztam, és mint statisztikai vezető mentem nyugdíjba.

Sokszor eszembe jutottak egykori iskolám tanárai, akik hasznos útravalóval láttak el.

- Mindig nyitott szemmel járunk a természetben!
- Minden megoldhatatlannak látszó feladat is megoldható, csak logikusan kell közelíteni hozzá.
- Az életben lesznek nehéz, elviselhetetlen percek, de sosem szabad feladni, eredményt csak így érhetünk el.

Legtöbb feladat az osztályfőnöké volt, aki a kamasz gyerekekből próbált embert formálni.

Most, hogy Györgyi néni a nevezetes naphoz közeledik, szeretném megköszönni a sok törődést és segítséget, melyet kaptam tőle, és szívből kívánok jó egészséget és még sok örömet.

Kiss Sándorné
Mester Márta

Pergel Mária, 1956/57 IV.D

Levélrészlet

Györgyi néni nekünk az utolsó két évben volt osztályfőnökünk és fizikatanárunk. A „fekete könyvétől” (példatár) sokan féltek (félünk). Nagyon nehéz példák sorakoztak benne, amelyek zömét csak a fiúk tudták „kapásból” megoldani.

Én mindig tisztelettel és szeretettel gondolok Rá. Nagy tudású ember volt, sokat lehetett Tőle tanulni. A jeles alkalomból, 100. születésnapján őszinte szívvel és szeretettel köszöntöm.

Gyana Sándorné
Pergel Mária

Képtárunkból

Képeslap az egykori kőszegi leánygimnáziumról.

Szomjas Zsófia, 1956/57 IV.D

A nagykanizsai Irányi Dániel (Landler, Batthyány) ált. gimnázium IV.D osztálya (1953–1957). Osztályfőnök: Kugler Sándorné. A fekete-fehér felvételek 1957 tavaszán készültek.

Megérkezés a gimnáziumba. Háttérben: Kappel Anna, Aradi Márta. Elöl: Szomjas Zsóka, Györe Piroska, Buczkó Irén, Bodó Piroska, Jung Anna. Fent jobbra: Plánder Márta, Andróczi Aranka és Simon Irén.

Fizikaóra után. Középen Kugler Sándorné fehér köpenyben. A köpeny csak a lányoknak kötelező, a fiúkat nem kell rejtegetni.

A sötétkéék sapka a címerrel minden tanuló számára kötelező. Akadt kolléga, aki kifejezetten vadászott a szabályszegőkre; az illetőt az egész megyében Skubi Bercinek nevezték, mert úton-útfélen skubizott.

Jó hangulatú érettségi találkozók (41. év), Budapesten 1998. október 17-én: Kugler Györgyi, Plánder Márta, Lovászné Szomjas Zsóka és Lovász Ilona

dr. Lovász Antalné
Szomjas Zsófia

Szőcs Ildikó, 1956/57 IV.D

Közel egy évtizede annak, hogy amint szaporodott azon osztálytársak száma, akik végleg elmentek közülünk – elhatároztuk, évente találkozzunk más-más városban, településen, és csak a kerek évfordulókat tartjuk Nagykanizsán az Alma Materben. Ilyen alkalmakkor meghívtuk osztályfőnökünket és tanárainkat is.

Ezekén a várva-várt együttléteken gyakran felidéztek tanáraink órákon elhangzott mondásait. Elmerengtünk – és még ma is – egy-egy huncutságunkon és az azt követő jó szándékú „szigorú ítéleten”.

Abban, hogy ez a szinte családias összetartás ötven év óta a mai napig tart, nem kevés része van osztályfőnökünknek, aki igen jó érzékkel, anyai megengedő szigorral, egyengette utunkat, nyesegette olykor a vadhajtásokat.

Visszatekintve a múltba, látom, ahogy a hosszú folyosón fehér köpenyben jön órára, karján az elmaradhatatlan naplóval és az óriási, tele számtanpéldát tartalmazó füzetével.

Ma is gyakran felelegetjük azt az örökké emlékezetes, gyönyörű 3 napos kirándulást Eger-Aggtelek-Jósvafő-Görömbölytapolca-Miskolc, melyet a 3. év tavaszára szervezett Györgyi néni. És ma is gyakran eszembe jut az a kedvesen szigorú mondása: édes fiaim öt perccel az érettségi előtt senkit ne lássak az utcán, főleg diáksapka nélkül.

Sajnos, a Györgyi néni által tanított tantárgyak egyike sem volt az erősségem, inkább humán érdeklődésű voltam, vagyok. Ebből eredően a foglalkozásom, munkám is ilyen irányú volt, könyvtáros lettem.

Pár éve mentem nyugdíjba, s azóta vagyok igazán szeretett unokáim nagymamája.

Mányoki Lászlóné
Szőcs Ildikó

Vértes Judit, 1956/57 IV.D

Születésnap gondolatok, idézetek innen-onnan:

„Lázban lobog, lüktet a láng:

szívem szivárványát

lelkem színaranyát

hogyan hintem reátok

lelkes kicsi diákok?!”...

„... hogy a sok szétszórt kis eső, hogy legyen

egyetlen teremtő szent erő?!”

* * *

S az „eljött élet-csaták” nem mindig voltak derűsek, boldogítóak, Az „elbocsátó szép üzenetek”, az „elbocsátó iskola-padok” sokszor hordoztak „vihart”, gyermek-drámát, kudarcot is ... de

„Tápláltad tovább bennem az erőt”

* * *

A szeretet tudás-hegyeket hódító erő és impulzus.

„A szeretet megtörténik. (Még Zampanoval is meg tudott történni.) Nem tudom van-e ennél erősebb földi esemény.”

Adni kell nyitott szívvel, lélek-melegséggel... amíg csak élünk.

* * *

....„Mesterségen te gyönyörű,

ki elhitetted: érdemes élnem.”

Néhány adat életutamról

Gondokból és drámákból nekem is kijutott, de az apró örömek mindig előbbre lendítettek. Általános és középiskoláimat Nagykanizsán „gyűrtem”. 1967-ben Pécssett végeztem magyar-történelem szakon, levelező úton. A mai napig foglalkozom tanítással, tanulással, kutatással, hogy nem maradjak le nagyon... a tudományoktól. Ők azok, akik erőt és szikrát adnak! Budapesten élek. Szüleim meghaltak. Három testvérem él, akikre mindig számíthatok. Két fiam, négy unokám – a napfény – további életem értelme. Az elmúlt tizenöt év alatt – sok-sok segítő, okos jó fiatallal – elkészítettük a Magyarország városai négy kötetes kiadványt. Tavalý pedig – magam sem hittem – megjelent a könyvem, aminek megírását Édesapám keze vezérelte, Édesanyám biztatása segítette. A címe: A tanító öröksége.

Vértes Judit

Mantuánó Mária, 1956/57 IV.D

Nagy öröm és megtiszteltetés, hogy részese lehetek a nagy „műnek”, mely egy csodálatos ember, nő, anya, de – e visszaemlékezés kapcsán – elsősorban pedagógus száz évéből ragadja ki azt a pár évet, mely morzsányi az élet egészéhez képest, amikor Györgyi néni tanítványa lehettem. Visszatekintve: emlékeimben már nagyon halovány a kép, hisz eltelt fél évszázadnál is több idő – búban és örömben –, és lassan mi is hetven évesek leszünk vagy lettünk.

Amire emlékszem: még mielőtt gimisek lettünk volna és személyesen is ismertük volna Györgyi nénit, megelőzte híre, hogy nagyon magas szinten tanítja a fizikát és magas követelményeket támaszt diákjaival szemben is. Így már előre féltünk! Be kell vallani, már akkor diákként és most felnőttként is, hogy a hír igaznak bizonyult. Felnéztünk rá! Egyszerűsége, puritánsága mögött NAGY EGYÉNISÉG húzódott meg. Élete a család mellett a tanulás és a tanítás. Jól érthetően magyarázott, sokat kísérleteztünk.

100 év! Nem magány, mert családja mellett sok-sok tanítványa körében a szellem örök megújulása tartotta meg ŐT, így sok éven, évtizedeken keresztül nekünk mindnyájunknak.

A JÓ ISTEN ÉLTESSE!

Selmeczy Istvánné
Mantuánó Mária

Mantuánó Mária három évig járt csak ebbe az osztályba.

Az 1957-ben érettségizett IV.D osztály 50 éves érettségi találkozója

Gaál Endre, 1957/58 IV.A

Mesterkurzus fizikából 1958-ban

Már 1954-ben, nyolcadikos általános iskolás koromban hallottam Kugler Sándorné tanárnőről. Ugyanis bátyám abban az évben érettségizett, és fizikatanárát úgy emlegette, hogy bizony egyetemi szintű dolgokat hallanak tőle fizikából. Bátyám simán be is került az állatorvosi egyetemre.

Én harmadikos gimnazstaként eldöntöttem, hogy orvos leszek. Nagy szerencsémre a sors úgy hozta, hogy a IV.a osztály megkapta fizikatanárnak Györgyi nénit. Hogyan emlékszem vissza rá? Szerény megjelenésű, törekeny jelenség halk modorral, egyszerű hajviselettel, fehér munkaköpenyben. Szeméből azonban mindig egy halvány mosoly áradt. Nem volt sem szigorú, sem nyájaskodó. Egyszerűen korrekt viszony volt tanár és diák között. Elképzelhetetlen volt, hogy valaki szemtelenkedjen vagy rendetlenkedjen az óráján.

Keze ügyében volt mindig egy fizikai példatár (saját gyűjtemény), amelyből osztogatott is feladatokat rendesen naponta. Egyszerűen azt sugallta: fiam, ebben a füzetben van a jövőd záloga. Saját érdekedben – ha akarsz valamire jutni – dolgozzál. Én mindent megadok, amire szükséged lehet a felvételi vizsgán. Nos, a példák kapcsán természetesen a hozzájuk tartozó elmélet is elhangzott. A példákat megoldottam és igyekeztem az elhangzott elméletet is lejegyzetelni egy külön füzetbe, így év végére nekem is lett egy szép gyűjteményem.

Felvételiztem az orvosira három alkalommal, míg végre beke-rültem. Nem részletezem, miért nem sikerült elsőre, másodikra, de nem a fizikatudás hibáztatott. A lényeg, hogy mentőápoló lettem egy kis faluban. Egyedüli támaszom a tanulásra és szinten tartásra az a bizonyos gyűjtemény volt. Az a füzet volt a mindennapi breviárium számomra.

Végül felvettek, végeztem, családom lett. Fiam, nagy büszkeségemre kísérleti fizikus lett. A nagyvilágban több helyen megfordult. Most már tíz éve az EPFL oktatója és kutatója Lausanne-ban. Ő is a Batthyány Gimnázium diákja volt, és nagyszerű oktatást kapott, különösen matematikából és fizikából.

Tíz évvel ezelőtt összefutottam a Tanárnővel Balatonfenyvesen. Külsőleg semmit sem változott. Megszólítottam, de nem ismert meg.

Úgy látszik, nem tettem Rá annak idején mély benyomást, sem túl jó, sem túl rossz diák nem voltam. Apámra viszont emlékezett, aki-vel egy tantestületben dolgozott 1954-ben és aki Györgyi lányának osztályfőnöke volt az I.d-ben. (Lásd az alábbi fényképet.)

Én viszont hálás vagyok a Tanárnőnek egy életen át, hogy azon a mesterkurzuson részt vehettem 1958-ban. Isten tartsa meg jó egészségben!

Tiszteletteljes kézcsókkal

Dr. Gaál Endre

Képtárunkból

Dr. Gaál Jenő tanár úr; Kugler Györgyi osztályfőnöke 1954-ben.

Horváth István, 1957/58 IV.A

Miért éppen mérnök lettem?

Nem állíthatom, hogy már gyermekkoromban is a műszaki pálya érdekelt, bár falusi srácként társaimmal együtt a negyvenes években engem is elbűvöltek a poros főutcán végigzakatoló traktorok, és órákig képes voltam bámulni a cséplőgépeket, a gabonát őrölő malmok működését vagy a szülőfalumtól távol eső vasútállomásra eljutva a pöfögő mozdonyokat. Minden csodálatom ezeké a műszaki alkotásoké és létrehozóiké volt, de én mégis az általam megismert, sokkal inkább kézzel fogható, elérhetőbbnek tűnő pályák közül választottam, amikor a felnőttek nekem szegezték a szokásos kérdést: mi leszel, ha nagy leszel?

Pap, kántor, tanító, orvos – válaszoltam attól függően, hogy éppen melyik ismert személyhez fűződött a legfrissebb pozitív élményem.

Az általános iskolában egyértelműen a humán tantárgyak, az irodalom és a történelem voltak a kedvenceim, a matematikát és fizikát csak a kitűnő tanulmányi eredmény elérése miatt tanultam meg jól, nem keltették fel különösebben érdeklődésemet.

Aztán 1954-ben a nagykanizsai – akkor Irányi Dánielről elnevezett – gimnáziumban tanítványa lettem egy csodálatos pedagógusnak, Kugler Sándornénak. Mindannyiunk Györgyi nénije fizikatanárként egy csapásra megváltoztatta a természettudományokhoz való viszonyomat. Fordult a kocka: Györgyi néni kiváló pedagógiai módszereinek köszönhetően egyértelműen a fizika lett a kedvenc tantárgyam, és érdeklődésem általában is a természettudományok felé fordult. Máig nem felejttem az élményszámba menő, igen jól szemléltető kísérleteket, amelyeket látva szó szerint gyerekjáték volt megérteni és elsajátítani a fizika törvényszerűségeit. Külön öröm volt számomra és igen nagy megtisztelésnek vettem, hogy szakkörösként órán kívül is tevékenykedhettem Györgyi néni „boszorkánykonyhájában”, a fizikaszertárban, és irányításával részt vehettem a következő óra kísérleteinek előkészítésében.

Az elektrotechnika tanulása, a látványos és színvonalas kísérletekkel igazolt törvényszerűségek megismerése véglegessé tette elhatározásomat: villamosmérnök akarok lenni. És az is lettem.

1958-ban sikeres felvételi vizsga, öt röpké év a Budapesti Műszaki Egyetemen, és 1963-ban megkaptam okleveletem.

Aztán négy év elteltével főiskolai oktató lettem. Oktatói, tanszékvezetői és tudományos kutatói munkámban is Györgyi néni példája állt előttem: nem elég tudományterületem magas szintű művelése, ismereteimet hasonló színvonalon tovább is kell adni hallgatóimnak. A legérdeklődőbbeket pedig mindig igyekeztem tudományos diákkörök keretében bevonni a különböző tanszéki kutató és fejlesztő munkákba.

Mindent egybevetve állíthatom, hogy Györgyi nénivel való találkozásom döntően meghatározta szakmai életutamat, amelyet most már a vége felé igazán sikeresnek mondhatok. Köszönet érte!

Külön öröm számomra, hogy ezt a vallomást még Györgyi néni életében megtehettem.

Isten éltesse Kedves Tanárnő!

Örökké hálás egykori diákja:

Horváth István

Képtárunkból

Kovács Györgyi érettségiző diákként és kezdő tanárként.

Kúti László, 1957/58 IV.A

1954–58 között jártam a Landler Jenő, mai nevén Batthyány Lajos Gimnáziumba. Kiváló tanárok tanítottak, mégis nagy hatással volt rám Kugler Sándorné Györgyi néni. Ő bővítette a négyjegyű függvényábrázolást fizikai képletekkel, állandókkal. Ebbe a munkájába bevont bennünket, végzős diákokat is. Szinte munkatársként kezelt bennünket, amiért emberileg sokra tartottam.

Emlékszem egy A4-es méretű, fekete, táblás füzetre, amiben összegyűjtötte azokat a fizikai feladatokat, amelyeket nekünk megoldásra feladott. A sok száz feladat megoldása révén kialakult egy olyan feladatmegoldó rutin, mely későbbi tanulmányaimban nagy segítségemre volt. Némelyik feladatra még most is emlékszem. Talán a pályaválasztásomat is befolyásolta?! Ugyanis magam is matematika-fizika szakos tanár lettem, 1961-ben Pécsen az akkori Pedagógiai Főiskolán végeztem.

Az Ő hatására kezdtem el én is gyűjteni a fizikai feladatokat, rendszeresen „traktáltam” velük tanítványaimat.

Györgyi néni nemcsak „elméleti” fizikát tanított, hanem lehetővé tette a fizika mindennapi életben való alkalmazásának megismerését. Pl. elvitt bennünket a Rendelőintézetbe, ahol megismerkedhettünk a gyógyítás fizikájával. Ugyancsak ő szervezte meg az akkor még újdonságnak számító tévéadás megtekintését.

Nagykanizsán általános iskolában tanítottam matematikát és fizikát. Közben elvégeztem a műszaki ismeretek szakot is. 1978-tól szakfelügyelőként, majd szaktanácsadóként adhattam át tapasztalataimat kollégáimnak. 1991-től nyugdíjba vonulásomig a bázakerettyei iskola igazgatója voltam. Munkám elismeréseként 1998-ban Mikola Sándor-díjat kaptam. Jelenleg már magam is nyugdíjas vagyok.

Két fiam közül az idősebbik követte példámat, ő is matematika-fizika szakos tanár lett.

Kúti László

Bittera Zoltán, 1957/58 IV.A

Emlékek Györgyi néniről 100. születésnapja alkalmából

Helyszín: Nagykanizsa, Irányi Dániel Gimnázium

Időpont: 1957. szeptember 14. (szombat) 5 óra

Előzmény: egy nappal korábban a rendőrség 12 kollégista osztálytársunkat letartóztatta.

Györgyi néni lépett be váratlanul a történelemóra közepén a 4.a osztálytermébe. Pár szót váltott Béli tanár úrral, aztán szólt nekem, hogy csomagoljam össze a holmimat, és menjek vele. A folyosón elmondta, hogy a rendőrség ki akar hallgatni az államellenes szervezkedéssel vádolt osztálytársaim ügyében. Amikor a lépcső alján elváltunk, szomorúan, aggódva nézett rám, és azt mondta: „Nehéz út előtt állsz, légy óvatos és okos, nagyon okos! Édesanyád talán azt mondaná: Próbáld meg felnőtt lenni, kisfiam!”

Anyám (Dr. Bittera Zoltánné, Stefi néni, nyelvtanárnő) és Györgyi néni régóta ismerték egymást; kollegiális, baráti kapcsolatban voltak, együtt tanítottak már a harmincas években is a nagykanizsai Notre Dame Leánygimnáziumban (lásd az 1939/40-es tablóképet a 20. oldalon).

A rendőrségen gyorsan peregték az események: előzetes letartóztatás, kihallgatások éjjel-nappal, majd szorongással teli várakozás a városi börtönben. 1958. január végén volt a tárgyalás. Társaimat az államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben, engem – mint az 56-os Diákszövetség elnökét – a szervezkedés vezetésében mondott ki bűnösnek a bíróság. Kellő bizonyíték híján az ítélet bírói dorgálás volt; melynek záradéka: „a megtévedt fiatalok folytathatják tanulmányaikat”. Felcsillant a remény, hogy a tanév végén érettségizni lehet. Úgy gondoltam, hogy egy „jó” érettségi megfelelő válasz a politikai megtorlásra.

Februárban kezdődhetett meg a próbálkozás, melynek célja a negyedik év első félévi tananyagának bepótlása volt. Fizikából Györgyi néni egyéni programot talált ki számomra. Jól ismert, évenként át fizika szakkörös voltam, számos feladatot oldottam meg a híres „fekete füzetekből”. A közös tanulás hetente kétszer-háromszor Kuglerék Csengery utcai lakásán volt. Úgy emlékszem, jól haladtunk, Györgyi néni módszere kiválóan bevált (lásd Sanyi bácsira vonatkozó külön kiegészítést).

Időközben azonban sajnálatos esemény történt. A gimnázium „fura ura”, a régi-új igazgató (nevezzük meg, Csernay László, aki 1953 előtt és 1957 után volt az intézmény vezetője) úgy döntött, vagy fel-
ső „ukázra” tette, hogy a bírói instrukció ellenére kicsaptak bennün-
ket a gimnáziumból. Ekkor kérdezte meg édesanyám kolléganőjétől:
„Mondd, Györgyi, milyen esélye van a fiamnak egy idegen iskolában,
hogy ennyi hiányzás és megpróbáltatás után jelesre érettségizzen fizi-
kából?” A válasz egyszerű volt és rövid: „Sikerülni fog!” 50 év elmúl-
tával is köszönöm ezt a bizalmat, biztatást és elismerést.

Utóirat

A 70-es évek végétől rendszeresen voltak baráti összejövetelek Györgyi néniék budai lakásán karácsony és vízkereszt között, ame-
lyeken édesanyám is rendszeresen részt vett (lásd a kiegészítést a ta-
lálkozóról). Késő délután, amikor Anyámért mentem, a volt tanárok,
rég kanizsai ismerősök érdeklődéssel kérdeztek sorsom alakulásá-
ról, melynek főbb állomásai: 1958-ban kitűnően érettségiztem Szé-
kesfehérváron, aztán kényszerűségből évekig segédmunkás és ipari
tanuló voltam, majd gépészmérnök lettem. Később gépgyártástechno-
ológiát tanítottam a Bánki Donát Gépipari Műszaki Főiskolán. Vé-
gül, aktív időszakom utolsó harmadában egy neves osztrák közö-
rűszerszám-gyár (Swarovski-Tyrolit) magyarországi képviselőjének
igazgatójaként dolgoztam. Fényképem egy főiskolai tablókép, amely
kb. 20 évvel ezelőtt készült.

Dr. Bittera Zoltán docens
BDGMF

Sanyi bácsival kapcsolatos kiegészítés

A foglalkozások végén gyakran Sanyi bácsi is bekapcsolódott a
beszélgetésbe. Ő gépészmérnök volt, a Nagykanizsai Kőolajipari
Gépgyár vezető műszaki tisztviselője, aki tanári szinten ismerte a fi-
zikát. Akkortájt lőtték fel az első Szputnyikot (1957. október 4.). En-
nek kapcsán szó esett a szökési sebességről, a rakétatechnika fejlő-
déséről, a V2-ről, Wernher von Braun kutató- és tudóstársainak II.
világháború utáni szerepéről Keleten és Nyugaton. Sanyi bácsi kivá-
lóan magyarázta el az esemény fizikai és műszaki részleteit, továb-
bá annak történelmi hátterét is. Érthető, hogy több szakkönyv, kiad-
vány írásában Györgyi néni szerzőtársa volt. Akkor írták az SI rend-
szerre vonatkozó munkájukat.

A társaság tagjai tanárkollégák és régi nagykanizsai barátok. Az első időben (1980 körül) ott volt Bukovszky tanár úr, később Bános doktorék (gyermekgyógyász főorvos), Atlasz Ili néni és mindig, a 90-es évek közepéig.

Györgyi néni elegánsan terített asztallal és kiváló ebéddel várta vendégeit. A délutáni kávé mellett megelevenedett a múlt, szép és szomorú emlékek kerültek elő. A beszélgetéseket azonban törhetetlen optimizmus és szívből fakadó jó humor jellemezte. Örültek a gyerekeik, unokáik sikereinek, számon tartották volt tanítványaik eredményeit, amelyekre természetesen joggal voltak büszkéek.

[illegible]

Kovács Györgyi 8. osztályos tanuló anyakönyvi lapja.

1957/58 IV.A

Gratuláció Györgyi néni 100. születésnapjára

Hálás szívvel küldik jókívánságaikat Harkány László tanár úr „első” osztályának (Nagykanizsa, Irányi Dániel Gimnázium, 1954/58) volt diákjai, akik már 30 éve egy asztaltársaság tagjai. A törzstagok megjárták az 1956 utáni idők politikai börtönét, akik később sikeres (általában műszaki) pályát futottak be. Szeretettel küldik ajándékként a mellékelt albumot „Zala büszkeségéről”, a Haza Bölcséről.

Törzstagok:

- Beke Miklós magyar-német szakos tanár, évekig az Apáczai Csere János Gimnázium tanára
  - Dr. Belső László szülész-nőgyógyász szakorvos, háziorvos
  - Dr. Bittera Zoltán fizika szakkörös; gépészmérnök, főiskolai docens, cégvezető
  - Csillag György tanár, sportvezető, igazgatóhelyettes egy neves csepeli iskolában
  - Dávid Lajos tanár, műhelyfőnök egy budapesti szakközépiskolában
  - Horváth András főmérnök, Rico Művek/Bp.
  - Kisdéri Antal fizika szakkörös, a Magyar Alumíniumipari Tröszt kereskedelmi igazgatója
  - Kovács István kereskedelmi igazgató a Magyar Kábel Műveknél
  - Salamon József műszaki igazgató, Antenna Hungária
  - Takács László a Medicor Művek Service Szolgálatának vezető munkatársa
  - Tóth László egy nagy szerszámgyár üzemvezetője
- Tiszteletbeli tagok: (ők nem „börtönviseltek”)
- Dr. Bognár Zoltán fizika szakkörös; vezető munkatárs a Pannon GSM-nél
  - Kalmár Zoltán fizika szakkörös; Kalmár Zoltán építészmérnök fia, a Konzervipari Kutatóintézet műszaki igazgatója
  - Kovács József Kovács Dezső igazgató-tanító fia, egy műszaki kereskedelmi vállalat igazgatója

Budapest, Podravka söröző, 2008. február 8.

Beke Miklós, 1957/58 IV.C

Kuglerné köszöntése

Főhajtással, örömtől meghatottan köszöntöm kedves tanárnőket. Fizikából jeles voltam, de nem jeleskedtem. Felejthetetlen fizikatanárnőnk viszont kitűnő volt. Főlnéztünk rá, hiszen olyan kiegyensúlyozott, pompás ember jött az óráinkra, akiből sugárzott az egészség, a tudás. (Igazi példakép, szobrot érdemel!)

A lényeket tanította, nem bíbelődött, pl. az idegen nevek kiejtésével: megjegyezte véleményét pl. Rutherfordnál – és nem ragadt le ezen az ingoványos talajon. (Bizony furá dolog a nevek országokénti kiejtése. Eszembe jut pl. „Mankeksi”=Munkácsy – Ausztráliában hallottam –, Purkinje, Florenszkij stb.) Fontos a gondolat, az alkotás és persze az egészség – ezt tanultam többek között drága Györgyi nénitől.

Ha újra tanítana, beiratkoznék hozzá azzal a szándékkal, hogy fizikus leszek. Gyanítom az ilyen oktatás mellett érlelődtek hajdan, s indultak útjukra világhíres, nagy tudósaink.

Unokáim többsége (!) leány, szeretném, ha ők is ilyen tanárnőket hallgatva okosodnának.

Beke Miklós

Képtárházunkból

Családi összejövetel Kugler Sándorénál.

Ekler Ágnes, 1957/58 IV.C

1958-ban érettségiztem, Dr. Bitteráné osztályába jártam. A négy év alatt sok jó fizikaórán vettem részt, de sajnós csak arra emlékszem, hogy Györgyi néni szigorú volt és emberséges. Én egyáltalán nem féltem a fizikaóráktól.

Boldog vagyok, hogy én is a Györgyi nénit köszöntők között lehetek.

Sziklai Csabáné (Ági)

Képtárunkból

Az 1957/58-as tanévben érettségizett IV.C osztály 20 éves érettségi találkozója. A felvétel a gimnázium udvarán készült.

Lichtenwaller Zoltán, 1957/58 IV.C

Rajzos köszöntő

Pappert Éva, 1957/58 IV.C

Levélrészlet

Az egyik legszebb pályát választják a pedagógusok. Hiszen egyáltalán nem mindegy, hogy a fiatal gyermek „Palánták” vadhajtságait hogyan metszik, melyik ágát engedik „virágozni”, hogy a majdani „termés” saját maguknak és embertársaiknak is igazi haladást jelentsen. Hogy tudjunk szeretni, és másokat is tanítsunk meg a szeretet teremtő erejével megélni a hétköznapiakat; cselekedni, és alkotni.

A jót megvalósító tettek, szép cselekvések műalkotásokká válnak, önmagukban teremtik meg, tökéletesítik a jót, lelkünk szobrait és festményeit. Életünk erkölcsi szépségével önmagunkat teremtjük meg, műalkotássá válunk, mely példaként szolgál másoknak, s egyre szélesebb körben válik ellenállhatatlanul vonzóvá.

Ennek az életnek erkölcsi szépsége nemcsak a kiemelkedő, szembetűnő, hősi cselekedetekben nyilvánul meg, hanem akárki is a mindennapi életében is. Így lesz bennünk és körülöttünk rend, rendezettség, harmónia és szeretet.

A Landler tanárai olyan Pedagógusok voltak, akik alapot adtak életünk házának, melyre teljes biztonsággal tudtunk-tudunk támaszkodni. Azok az erők indultak és fejlődtek az évek folyamán, amiket Tőlük kaptunk. A kitartás, a küzdés, a változtatás, az elfogadás és a megkülönböztetés erejét. A szeretet, a derű erejét!

Ma is hallom egyes intelmeiket. Mindig „vetettek”, szellemi magjaikat szórták okító-nevelő szigorúsággal, szeretettel, és csak rajtunk múlt, hogy lelki termőföldünkben mennyit tudtunk felnevelni, ápolni és később újra vetni.

Köszönöm Györgyi néni, és az iskola összes Pedagógusának fáradságos munkáját. Köszönöm, hogy Tanárim megtanítottak látni, ezért útkeresésemet nem mindig fedték le a mindennapok gondjai.

Én magam fotós lettem. Olyan szerencsém volt, hogy 1998-ban a Nagykanizsán megrendezett fotókiállításomat Harkány Tanár úr nyitotta meg. Erről küldök képet, meg egy évvel később Szentendrén „Áldott állapot” címmel kiállított képeim láttán megírt cikket.

Köszönettel és szeretettel:

Gyenge Lajosné
Pappert Éva

A kiállításmegnyitón Harkány László tanár úrral 1998-ban.

A Nők Lapjában 1999-ben megjelent cikk.

Vargha Ildikó, 1957/58 IV.C

Tisztelt Kugler Sándorné Tanárnő, Györgyi Néni!
Nagy megtiszteltetés számomra, hogy e könyv létrehozásának részese lehetek. Egy csodálatosan szép kerek évforduló, egy meghatározó egyéniségű tanárnő ad most erre alkalmat.

Éppen 50 éve érettségiztem a nagymúltú, nagykanizsai Irányi Dániel Gimnázium 4.C osztályában. Ez is kerek évforduló, s nem is akármilyen emlékezetű.

Osztályfőnökünk a soha el nem feledhető dr. Bittera Zoltánné, Steffi néni volt. 1954–58 között lehettünk Györgyi néni tanítványai a fizika tantárgyból. Egyúttal párhuzamos osztály a Tanárnő B-s osztályával.

Mind a harminc osztálytársam nevében írom e sorokat, s biztos vagyok abban, hogy egyetértenek gondolataimmal. Hálásak lehettünk a sorsnak azért a nagyszerű tanári gárdáért, akik egyengették útjainkat. Közöttük Györgyi néni is egy életre kiható személyisége volt akkori tanárainknak.

Öntől nem csak a fizika tudományának rejtjelmeit tanultuk meg. Tanultunk Öntől pontosságot, igényességet, a tudás iránt vágyat, annak fontosságát. Személyes példája elkísér bennünket egész életünkben. Ön táplálta belénk a kitűzött célok eléréséhez szükséges akarni vágyást. Talán ennek is köszönhető, hogy mind a harmincan megálltuk a helyünket az életben. Hisz kaptunk olyan útravalót az Ön személyes varázsa révén, mely, velem együtt, hét osztálytársamat vezérelt a pedagógus pályára. S egész eddigi életünkben hűségesek maradtunk hivatásunkhoz.

Köszönjük, Tisztelt Tanárnő, hogy mindehhez volt ideje, gondolja, ereje. Mindig hálával gondolunk ezekre a kemény munkát igénylő, mégis szép emlékezetű évekre, melyeket többek között az Ön segítségével töltöttünk el a gimnáziumban.

Kívánunk egészséget, boldogságot családjá, barátai körében még nagyon sokáig!

Hálás tanítványai a nagykanizsai Irányi Dániel Gimnázium 1957–58-as tanévben végzett 4.C osztályból.

Tisztelettel osztálytársaim nevében is

Miklós Zoltánné
Vargha Ildikó

Geresits Gizella, 1959/60 IV.B

Kugler Sándorné köszöntése

Ifjúságunk emlékezete és zalaiságunk köt lélekfüzérbe valahányunkat, akik tanárként és 4-4 évre diákként alkottunk közösséget az Irányi Dániel, majd Landler Jenő Gimnáziumban. Természetesen nem elsősorban a régió hagyományai voltak a kötőerők, hanem a gimnázium mint európaiságunk szellemi locusa, annak őrszemletét közvetítő jó tanáraink és diáktársaink. Nem elsősorban az ismeretanyag, nem is a műveltségnek szintézisbe rendező ereje hatott ránk, hanem nevelőink belső magatartása, mindaz, ahogyan gazdálkodtak a tudás és a lélek birtokán, ahogyan éltek az ismeret átadásának és a velünk bajlódásnak közegében, az elme- és szívtalálkozásoknak eleven áramában. A bölcsészkaron sem érezhettem a szellemi hazának olyan otthonosságát, mint a nagykanizsai „mater scolasticá”-ban! Tudós tanárok tanítottak itt, mint Kugler Sándorné, erőteljes egyéniséggel képviselték tudományukat és életről-világról megalkotott elveiket. Nem intellektuális terrort alkalmaztak, hanem a mindennapi csendes újjáteremtődés humanitásával neveltek, melynek lelki-szellemi közegében megdicsőült a törekvő diák, és megbocsátó elfogadásban élhetett az ügyetlen-tudatlan is.

Lovászi elzárt dombjai mögül érkező kisdíákként talán valahogyan sejtettem is mindezt, mert olyan magától értetődőnek tekintettem, hogy a tanulókat megkérdezésük nélkül osztották „reál”, ill. „humán” csoportokba. Rajzolgató-verselgető lévén át-átvágyakoztam néha a „humánosok” közé, ám ma már tudom, hogy nagyon jó helyre kerültem. Akkoriban mindent a maga természetességével és bizalommal fogadtunk, mert életünk közegét itt nem a politika farkastörvényei határozták meg, hanem a kollégium és az iskola nesztoriánus légköre, a pártfogói törődésnek lelki és intellektuális atmoszférája, olyannyira, hogy legtöbbünk sorsunk ajándékaként tekint ma is az itt kapottakra. Hálával őrizzük osztályfőnökünknek, Matus Istvának ifjúi mivoltát magasan túlszárnyaló nagyapói szeretetét, annak emlékezetét, hogy soha nem kellett félnünk a matematika és ábrázoló geometria órától, és mégis sok társunk tett sikeres felvételi vizsgát matematikából, a többiek pedig megállták helyüket az érettségin. Elevenen él emlékezetünkben Ördögh tanár úr filozofikus bölcsessége és áldott humora, színészi tehetségével életre varázsolt szövegvilága, a legendás Shakespeare-órák hangulata. Megha-

tódva emlékezünk a léleknevelő Németh János kémiaóráira, élvezetes okfejtéseire, és nem lehet elfelejteni a helyettesítő Béli József igaz emberségét sem...

Nem lehet elfelejteni Kugler Sándorné rendíthetetlen nyugalmát, melyben, már nem is tudja a megélő, hogy a szaktárgyi tudás nagyobb-e, vagy a didaktikai átgondoltság, vagy pedig a pedagógusnak minden emberit megértő-elfogadó anyai-emberi érzékenysége. Mindezt láttam és éreztem, pedig – mint majdani művészkedő bölcsésznek – nem tartozott kedvelt tantárgyaim közé a fizika. (A felsőfokú intézményekben készülők természetesen szorosabban kötődtek a felvételi vizsga ismeretkörének és kedvelt tantárgyaiknak tanáraihoz – jómagam a humán tantárgyakhoz.) Egyedül fizikából nem voltam képes átlátni az ismeretanyag rendszerszerűségét – melyet annyira szerettem a matematikában –, itt az egymástól jobban elkülönülő fejezetek mint megannyi külön tantárgy, konglomerátum maradt bennem. Verselgető, „elszállt” diákként bizonyára lelkem-elmém nem volt még eléggé élet- és valóságközele, hogy a fizika experimentumaihoz közelebb férközhessem. Ezzel a büntudattal ültem be a fizikai előadóterembe, ahol a tanárnő zseniális óravezetése, mindannyiunkat átölelő tekintete sem gyógyított ki komplexusaimból. Györgyi néni olyan higgadt nyugalommal jelentette ki, hogy elégedetlen velünk, s talán midannyiunkat szembesíteni tudott jobbak önmagunkkal. Ám negatív közlések is ritkán hangzottak el az órákon. Ahogyan megjelent a tanterem ajtajában, maga a békesség, az emberi méltóság, az elkövetkezendőkkel való teljes azonosulás jött közénk, és igen, az asszonyi érettség, fenség és szépség. Miként ezt osztályunk délceg fiai mint a nőiség igazi szakértői heves fejlődésökkel bizonygatták, élükön a fizikából felvételiző Tonesszal. Ilyenkor nekem, a csenevész nagykaszas lánynak Ady édesanyjához írt gyönyörű sorai jutottak eszembe (bocsáttassék meg, ha nem ideillő, bár Ady verse nemcsak esztétikai etalon):

„Sötét haja szikrákat szórt,/Dió-szeme lángban égett,/Csípője ringott, a büszke/Kreol-arca vakított.” (Ady Endre: Az anyám és én)

Ám a Györgyi néni-jelenséghez hozzátartozott a szemüveg és a mögüle kitekintő mélység, odafordulás, a közeledő arcot és szót élővé avató fénye a szemnek. Mennyi szellemi, érzelmi és fizikai erő, milyen mély bölcsességet képes őrizni és továbbadni egy négygyermekes tudós édesanya! Ennek az igazságnak felismeréséhez csak későbbi, érettebb korunkban jutottunk el...

Fizikatanárunk azon kevés pedagógusok közé tartozott, aki a diákot elfogadó szívnyugalomból soha ki nem lendült, s láthatóan saját örömeiként is mutatta be a kísérleteket, higgadtan, visszafogott lelkesedéssel magyarázott mindig többet és mindig mélyebben a tankönyvben leírtaknál. Mint utaltam rá, soha nem sikerült jeles minősítést szereznem fizikából, s nem is sikerült kitűnőre érettségiznem. Ám tudtam: nem is érdemeltem volna meg. De közeledve az érettséghez, Györgyi néni mégis rá tudott arra venni – bár nem volt kötelező tananyag –, hogy Kepler 3. törvényének a bolygók keringési idejére vonatkozó levezetését, egy fél oldalas bonyolult összefüggérendszer érettségire megtanuljam, és még valahogy örömem is tellett benne. (A mai tankönyvek csak a végeredményt közlik.)

Így történt, hogy Györgyi néni jóvoltából, igazságosságának, szigorának tisztaságából merítve mindig újjá és újjászületve igyekeztem önmagamot meghaladni. Így történt, hogy erőimnek, képességeimnek vélt határait is túllépve aggályosan lelkiismeretessé nevelődtem, sőt, mind bölcsészként, tanárként, mind édesanyaként kissé maximalista lettem.

Kedves tanárnő, köszönöm a léleknevelő megpróbáltatásokat! S tartozom még egy vallomással, melynek gondolati tételei mostanra érlelődtek egységessé: talán az sem véletlen, hogy gyermekségünk életterét, szűkebb pátriánkat – Zalabaksát és Lovászit – csak néhány km választja el. Ugyancsak matematika-fizika szakos kolléganőm, Pál Lászlóné (Horváth Ilona) szintén zalabaksai. Györgyi néni nemcsak a kolléganőm elbeszélései által volt jelen a tanári szobában, hanem kézzelfogható módon is tovább élt családomban. Örömmel hallottam matematika-fizika szakos férjemtől, hogy 1963 őszén, a Radnóti Gimnázium fizika szertárában összegyűlt tanárjelöltekkel együtt, végzősként, milyen sok jó tanácsot kapott Györgyi nénitől (Férjem vezetőtanára Huszka Ernőné volt). Majd évek múltán nem kis büszkeséggel adtuk két gimnazista fiunk kezébe a függvény táblázatot, melynek fizikai része Györgyi néni munkája. (Mindkét fiunk matematikából és fizikából tett sikeres egyetemi felvételi vizsgát.)

Őszinte szívvel és hálával csatlakozom az emlékkönyv köszöntő soraihoz, s abban a hitben búcsúzom, hogy a Mindenható méltó élettel ajándékozta meg Györgyi nénit, és megtartja még közöttünk szép napokkal gazdagítva.

dr. Geresits Gizella
Varga Lászlóné

Kovács László, 1959/60 IV.B

Születésnap i köszöntő

Negyedikesek voltunk 1959 őszén a nagykanizsai Landler Jenő Gimnáziumban, amikor Kugler Sándorné tanárnő átvette az osztályunkat fizikából. Ez a tanárváltás egész életemre kihatott: érettségi után azonnal felvettek Budapestre a Tudományegyetemre, és egész tanári pályámat végigkísérte az Ő példamutatása, támogatása.

Kugler Tanárnő az első órán kihívott a táblához: a munka képét kellett felírnom. Kínos érzés volt: az összefüggést ugyan tudtam, de azt nem, hogy a munkát milyen betűvel jelöljük. Nem emlékszem szidásra, elmarasztalásra, azonban már aznap délután neki láttam, hogy alaposan megtanuljam az elmúlt két év fizika tananyagát. Ebben a munkában sokat segítettek a „stokedli példák.” Minden óra elején ketten-hárman kint ültünk az osztály előtt a stokedlikén, és oldottuk az addig tanult teljes gimnáziumi fizikaanyagból válogatott, vékony papírra gépelt feladatokat. A következő órán kijavítva, leosztályozva visszakaptuk és megőrizhettük a „feladat-lapot”.

A mérési feladatokra szánt első órán az előadóteremben a padokra kirakva ott vártak már bennünket a műszerek, alkatrészek. A Tanárnő a szertárból még nem jött be, de én izgága lelkesedéssel hozzáfogtam egy méréshez. Általános iskolai emlékeim és az addig tanultak alapján sorbakötöttem a kikészített áramforrást, az ampermérőt és – a biztonság kedvéért – a teljes ellenállás-szekrényt.

„Ekkora nagy ellenállásnál biztosan nem lesz baj!” – gondoltam. A mutató azonban hevesen kilendült, majd elérve a végkitérést, meggörbült. Megszeppentem. Amikor bejött a Tanárnő, nem mérgelődött, nem szidott, hanem nyugodtan elmagyarázta, hogy az adott ellenállás-egység akkor van bekapcsolva, ha kihúzzuk a kónuszos rézdugót. Ezután együttesen megjavítottuk a műszert, majd önállóan mértünk.

Ha az osztály nem akart szóban felelni, akkor Kriston Lacinak vagy nekem volt az a feladatunk, hogy eltereljem a Tanárnő figyelmét: a tananyaghoz kapcsolódó, de az órán el nem hangzott, a tankönyvben nem szereplő valamilyen érdekes fizikai jelenség magyarázatát kérdeztük meg Tőle. Ő ekkor türelmesen megadta a választ, és ezzel a feleltetésre szánt idő el is telt.

Éppen abban a tanévben indult újra a Középiskolai Matematikai Lapok, a KöMaL fizika rovata. Györgyi néni mondta, hogy Ő is

szorgalmazta a rovat indítását, és ezért is fontos, hogy mi, kanizsai diákok bekapcsolódjunk mind az elméleti, mind pedig a kísérleti feladatok megoldásába. Eleinte gyötrődést okoztak a nehéz KöMaL-példák: azokon törtem a fejemet egész nap otthon és még iskolába menet is. Édesanyám el is ment panaszkodni Györgyi nénihez. Ő azt mondta: „Miért nem szól Laci? Szívesen segíték!” Versenyfeladatoknál én nem mertem segítséget kérni. Végül is magam oldogattam a problémákat. Ebben azonban sokat segítettek a szakköri foglalkozások. Györgyi néni egyszer-kétszer elhívta a szakkörre kiváló kolléganőjét, Buvári Mária nénit, hogy az Ő egyéni magyarázási stílusa is segítse a mi előrehaladásunkat.

Nagy élményt jelentett a KöMaL az évi kísérleti feladatának megoldása. Aki fizikus, mérnök vagy fizikatanár akart lenni, az természetesen végezte ezt a munkát is. Természetesnek éreztük, hogy csináljuk. Szívesen dolgoztunk, nem kényszerből. Nem volt terror, megfélemlítés, megalázás – ezek egy akkor fiatal, tehetséges férfi tanár módszerei közé tartoztak. (Érdekes, hogy a kiváló tanulók elviselték ezt a nyomást, megtanulták jól a fizikát, matematikát, és ezeken a területeken később sikeresek lettek. A közepesek és gyengék azonban belebetegedtek.) Egy másik osztálybeli, ugyancsak tanárnak készülő szakkörös lányt, akit órán a Tanárnő nem is tanított, Daka Jutkát kaptam mérőpárnak. Azt kellett vizsgálnunk, hogyan változik az alkohol felületi feszültsége a hígítás függvényében. Györgyi néni megcsináltatta a helyi üvegyárban a szükséges kapillárisokat, és mi mértünk. A törésre is számítva több berendezés készült, így nemcsak ugyanabban a gimnáziumban későbbi tanár koromban, hanem magammal hozva a fölös példányokat, még új munkahelyemen, a Szombathelyi Tanárképző Főiskola Fizika Tanszékén is használtam a csövecskéket.

A fizika érettségi feladatmegoldással kezdődött. Öten ültünk a tanárokkal szemben. Én – valószínűleg nem véletlenül – középen. Gyorsan végeztem a saját feladatommal, majd a mellettem ülőkével, és csak akkor szóltak rám, amikor már a második szomszédok feladatainak megoldását készítettem.

Nagyszerű volt, hogy fizikából és ugyanígy matematikából az érettségire nem kellett külön készülnöm. Egyesével megnéztem a tételket, és átgondoltam, hogy miről fogok beszélni. Az volt a nagyszerű Györgyi néni tanításában, hogy teljesen biztos, alkalmazható alapokat adott. Az egyetemi évek alatt felmerült, magyarázatra váró elméleti és gyakorlati problémákra középiskolás tudásom és szemléletem alapján

csaknem minden esetben mertem, tudtam elfogadható megoldást adni. Általánosítani is lehet ezt a megállapítást. Ha az ember akart és tanult, akkor a kiváló tanárok – de csak azok! – mind tudtak ilyen tudást adni. Dr. Ördög Ferenc tanár úr tanítása alapján az irodalom terén is magabiztos voltam. Pékségünk, a „Kovács József sütödéje” államosítása után Édesanyám szakképzetlen könyvtáros lett. Én készítettem a statisztikákat és a könyvrendeléseket. Biztos kézzel választottam ki a megvásárolható könyvek közül az értékes műveket.

1961-ben Györgyi néni az ELTE Radnóti Miklós Gyakorlóiskolájába került vezető tanárnak. Magától értetődő volt, hogy ötödéves koromban Őhöz mentem gyakorló tanításra. Délutánonként hosszasan, gondosan készítettük elő közösen a másnapi kísérleteket. Csoporttársam, Takács Pisti volt még ugyanakkor Györgyi néninél tanárjelölt. Egy bonyolult optikai kísérlet beállítása közben ránk esteledett, megéheztünk. Györgyi néni, kezembe nyomva a pénzt, engem küldött el a közértbe: zsemlét és tarját kellett hoznom. Nagyon jól esett, nagyon ízlett. Még ma is a tarja a legkedvesebb felvágottam.

A tanítási gyakorlat végén Györgyi néni dedikálta nekem frissen megjelent könyvét (Kugler Sándor–Kugler Sándorné: Fizikai képletek és táblázatok, Tankönyvkiadó, Budapest, 1964): „Az együtt eltöltött idők emlékére. Györgyi néni”.

Ezeket a szavakat választottam a 100. születésnapot ünneplő kötet címének.

Az egyetem után visszakerültem volt iskolámba Nagykanizsára. Talán nem szerénytelenség, ha azt mondom: én lettem Györgyi néni utóda.

Természetesnek vettem, hogy én is – úgy ahogyan Ő – az óráközi szüneteket nem a tanári szobában töltöttem, hanem felvonultam a Fizikumba, és az Ő négy évig üresen álló asztalához ültem. Örököltem eszközeit, grafikonjait és természetesen módszereit. Az egyetemen szakmailag sokat tanultam Vermes Miklós tanár úr módszertani óráin is, de emberileg alapvetően úgy tanítottam, ahogyan azt Györgyi nénitől láttam. Én sem csak az osztálynaplóba írtam a jegyeket, nem onnét feleltem. Egyetlen lapon volt a teljes osztálynévsor, így jól át lehetett látni ki miből (röpdolgozat, felelet, szorgalmi feladat, kiselőadás stb.) szerzett már érdemjegyet.

Én is buzdítottam diákjaimat a KöMaL-feladatok rendszeres beküldésére: elsősorban a kísérleti feladatok megoldására tudtam rávenni sok diákot, akik azután országos szinten is eredményesen szerepeltek.

És természetesen nálam is voltak „tört-jegyek”, azaz a kisebb teljesítményeket értékelő jelek: a „plusz” és a „mínusz”, s én még bevezettem köztük a „pontot”. Három plusz egy ötöst, három mínusz egy egyest és három pont egy hármast ért. Osztályfőnökként még „osztályfőnöki pluszokat” is osztogattam – itt csak pluszokat. Három osztályfőnöki pluszsal pl. ki lehetett váltani, el lehetett tüntetni egy igazolatlan órát.

Amikor 1970-ben az első Zemplén Győző Fizikaversenyt szerveztem Nagykanizsán, a legtermészetesebb dolognak éreztem, hogy Györgyi néni kérem meg: híres feladatgyűjteményéből állítsa össze a megoldandó problémákat, és legyen szíves, jöjjön el zsűrielnöknek. (Mellékelem egy általa aláírt, üres oklevél másolatát.)

Tanárjelölt koromban volt néhány saját demonstrációs ötletem. „Írd meg, feltétlenül írd meg!” – mondta mindig Györgyi néni. S ezt olyan szuggesztíven mondta, hogy a mai napig is – valószínűleg az akkori biztatás miatt – meglehetősen sokat publikálok. A fontosabb írásokból, könyvekből mindig viszek Neki tiszteletpéldányt. Ilyenkor hatalmasakat beszélgetünk. Őszinte, igaz elismeréssel szól korábbi írásaimról és megkérdi: „Hogyan tudsz ennyit dolgozni?” És még mindig vizsgáztat és nevel.

– Olvastad ezt cikket a Szemlében?

– Igen.

– És ezt?

– Azt nem.

– Hát olvassad el, mert nagyon érdekes!

Tavaly postán küldtem el legfrissebb könyvemet: dedikáltam Neki, de udvariatlanul nem írtam hozzá kísérőlevelet. Jött Tőle hamarosan a telefonhívás:

– Laci! Te sok mindent tudsz. Nagyon jól tudsz könyvet írni, de egyet nem tudsz.

– Mít, Györgyi néni kérem?

– Nem tudsz levelet írni!

Drága Györgyi Néni! Most megkértem még 99 volt tanítványt, tanárjelöltet, kollégát, és Ők is írtak Önnek levelet.

Kedves Györgyi Néni! Nagy-nagy köszönet mindenért!

Boldog 100. születésnapot kívánok tiszta szívből, igaz szeretettel, tanítványi hálával:

Kovács László

Kánnár László, 1959/60 IV.B

Kedves Györgyi Néni!

Tisztelettel és szeretettel köszöntöm 100. születésnapja alkalmából. Kívánom, hogy az elkövetkezendő években tölts be otthonát az élető fény, a derű, drága Családja odaadó szeretete.

Bizonyára az elmúlt 48 évben – amikor is búcsút mondott a 4.B osztály az alma maternek – legalább egyszer volt olyan álma, amikor számba vette életének egyes jelenéseit.

Engedje meg, hogy egy rég olvasott, mélyen a lelkembe égő történettel hódoljak az elmúló 100 év előtt:

Egy embernek – mondják – egyszer álma volt. Azt álmodta, együtt jár az Úrral a tengerpart homokján. A szikrázó ég visszatükrözte eléje életének egyes jeleneteit. Láta, mindig két lábnyom halad egymás mellett: az egyik az övé volt, a másik az Úré.

Amikor életének utolsó jelenete is felvillant előtte, visszanézett a homokban a lábnyomokra. Ekkor vette észre, hogy életének útján sokszor csupán egyetlen lábnyom haladt előre. Akkor is ráeszmélt, ezek voltak életének legszomorúbb és legválságosabb korszakai.

A látvány megzavarta, s megkérdezte az Úrtól: „Uram, azt mondtad, hogy mindig velem jársz utamon, attól fogva, hogy elhátározom: követlek téged. De azt kell látnom, hogy életem legnehezebb szakaszaiban csupán egyetlen lábnyom halad tova. Nem értem miért hagytál el éppen olyankor, amikor a legnagyobb szükségem lett volna rád.”

Az Úr így válaszolt: „Kedves, drága gyermekem. Szeretlek, és sohasem hagytalak el téged. Azért látsz csak egyetlen lábnyomot a megpróbáltatás és a szenvedés idején, mert ilyenkor fölemeltelek, s karomban hordoztalak téged.

Györgyi Néni! Az Úr segítse továbbra is!

Tíz-, később ötévenként szoktunk ugyan gondolatban találkozni, és mindig öröm volt tolmácsolni írott sorait a társaknak. Becses emlékek e válaszlapok, -levelek számunkra. Negyvennyolc év után nem könnyű emlékezni.

Tudom, hogy az A és B épület közötti átjáró jobb oldali termének ablak melletti padsorában az utolsó padban ültem Pusztai Ferial. Előttünk az eminens tanulók: Kiss Anti, Tánczos Ervin, Kovács Laci. Az első padban a mindig töprengő ügyeletes zsenink: Kriston

Laci és a mindig halk szavú Simon Pista. Jobb oldalamon: Varga Magdi és Fatér Klári. Fizikára a B épület II. emeleti előadóterembe jártunk, melyből nyílt a szertár, benne sok akkor még ismeretlen masinával. Noha szorongva mentem órára, de félni sosem féltem. Szívesen segítettem a kísérleti eszközök hadrendbe állításában, melyek szolgálhattak demonstrációs vagy tanulókísérleti célokat.

Nem féltem, mert Györgyi néni mindig mosolygó szeme, bizalmat sugárzó eleganciája, türelme békét teremtett a szorongó lelkekben. Tagolt előadásaiiban a jelenségeket leíró, egymással összefüggő, egymásból levezethető fogalmak tiszta értelmezése segített a megértésben.

Természetesen voltak nehéz pillanataim is, amikor nem tudtam kellően értelmezni a vektormennyiségekkel való folyamatleírásokat a mechanikában, a hullámfizikában. Értelmezni a mértékegységrendszerek használhatóságát. A folyamatos késztetést arra, hogy mennyivel könnyebb volna fizikát tanulni, ha olyan rendszert alkalmazhatnánk, mely egységes, valamennyi folyamat leírásánál használható.

Voltak sikereim is. A Meissner-féle rezgéskeltés elvi megértése, másoknak való segítségnyújtás e témából való röpdolgozat írásakor.

Hogy mit tanulhattam meg Györgyi nénitől a tantervi anyagon túl?

A tárgy megérthetőségét, művelhetőségét. Az egyértelmű, logikus gondolkodásmódot, a tiszta előadhatóságot, a kísérleti eszközök bátor használatát. A tanulókkal szembeni türelmet, alázatot. E nemes tulajdonságok készségekké váltak a pályámon, tudatosan törekedtem alkalmazásukra.

Mert sok minden szerettem volna lenni akkortájt. Tudatosan nem készültem semminek. A gépipari technikumot elvitték 54-re Pécsre, így a gimnázium maradt. Az erős változások, terhek a megfelelési kényszer miatt már az első osztályban kikezdték egészségemet, halasztásra kényszerültem. Amikor aztán nem vettek fel Szegeden a biológia-kémia szakra, házrész építésébe kezdtem – szülői támogatással – 19 évesen, elkezdve és befejezve másfél év után vasesztergályos szakmámat. Akkortájt szerelmes voltam, családot akartam. Aztán másképp alakult sorsom. Tánczos Józsi bácsi, Zsoldos tanár úr meghívtak egy „szükséges kiegészítő csapatba” a nagy tanárhány okozta gondok enyhítésére. Így vált belőlem matematika-fizika szakos általános iskolai tanár 67-ben.

Gazdag, de küzdelmes életpálya volt az enyém is. A mindig kevéske pénz, az önként vállalt sok munka eredménye mégis otthont, családot, biztos egzisztenciát jelentett. Adott számomra pótolhatatlan barátságokat már pályám kezdetén: Matus István, Németh János, Zsoldos Ferenc, Harkány László, Márkus Ferenc tanár urak barátságát, Navracsics Ilona tanárnő, kedves Györgyi néni megtisztelő figyelmét. Úgy próbáltam élni, dolgozni, ahogy a Nagy Elődök példája mutatta...

Kedves Györgyi Néni!

1995. november 12-én írott levelemben már beszámoltam életutunkról. Akkortájt még magam is aktív voltam, ma nyugdíjas. Egészségem felmorzsolódott: 2001-ben térdízületi porckárosodás miatt műtét, 2003-ban szív műtét ércseréssel, 2006 ősze óta viselem agyi infarktusom következményeit. Ezzé vált sorsom, de férfiasan elviselem.

Pedagógus sors? Nem hiszem, nem tudom. A maradó időtől nem félek.

Búcsúzóul csak megismételni tudom korábbi gondolataimat:

„Köszönöm a vállalt HITET a művelt tudomány iránt,
a szeretetet, amellyel azt elfogadtatni akarta velünk,
a segítséget, hogy útkeresésemben eligazodhattam,

hogy választott hivatásomat, munkámat családom és magam megmaradására, boldogulására mindig tisztességgel végezhettem.

Köszönöm a BARÁTSÁGOT, melyet oly bőkezűen osztott szét felém is, azt, hogy 48 év után is itt maradt közöttünk.”

Kedves Györgyi Néni! Boldog születésnapot kívánok.

Maradandó tisztelettel és szeretettel a volt tanítvány:

Kárpáti László
(Kánnár)

Osztálykirándulás Kőszegen, 1959 októberében.

Kárpáti László, házának udvarán.

Tóth Margit, 1959/60 IV.B

A századik születésnapra

Az emlékkönyvbe íráskor felelevenedtek bennem a fizikaterem és a fizikaórák emlékei és hangulata. Az osztálytermünkhöz képest más elosztású, más berendezésű, igen világos, nagy terem, az ablakok előtt álló fák, a lombok között betűző napfény jelent meg előttem. Ez a nyugalom és az ott szerzett alapos tudás segítettek abban, hogy sikeresen felvételizzem az orvosi egyetemre. 1960-ban jelentkeztem a Pécsi Orvostudományi Egyetemre. A felvételin kiosztották a feladatlapokat. Ugyanazzal a nyugalommal, mint a középiskolás órákon, rövid időn belül megoldottam a példákat, majd tollamat letéve egy ideig ültem. A felügyelő tanár odajött, és megkérdezte: „Nem megy?” Azt válaszoltam: „Köszönöm, én már kész vagyok, és ha lehet, szeretnék édesapámhoz kimenni”. Gondoltam, először járok Pécsen, és a délutáni szóbeliig megnézhetnénk a várost. Így is történt.

Kedves Tanárnő! Kedves Györgyi Néni!

A századik születésnapján sok szeretettel köszöntöm, és hálás vagyok azért a tudásért, aminek sikeres felvételimet köszönhetem. 1960 szeptemberében megkezdtem egyetemi tanulmányaimat. 1966-ban végeztem. Budapesten élek, belgyógyász-háziorvosként dolgozom. Két fiam és három unokám van, akiknek férjemmel együtt boldogan segítünk. Nagyon sok szeretettel kívánok jó egészséget és Isten áldását további életére.

Tóth Margit

Tóth Tibor, 1959/60 IV.B

Tisztelt Tanárnő!

Osztálytársam, Kovács Laci kérésére szívesen csatlakozom én is a századik születésnapot köszöntők sorához. Szívből kívánok sok örömet és boldogságot e jeles nap alkalmából.

Visszagondolva a nagykanizsai gimnáziumi évekre, emlékszem, hogy negyedikben megváltozott a világ. Balla Mari (elnézést kérek, de mi csak így hívtuk magunk között a tanárnőt) után Kugler tanárnő tanította az osztályt fizikából. Én elég vad diák voltam, a művészlélek már akkor tombolt bennem. (2007-ben a Magyar Művészeti Akadémia tagja lettem.) Nem nagyon szoktam órákon figyelni. Egyszer a padtársam, Kriston Laci fejét mintáztam meg Mefisztóként egy ceruzavégre, máskor úgy toltam hátra a padot, hogy beszorultak a mögöttem levők. De fent a fizikai előadóban mindig csendben voltam a Tanárnő tekintélyt sugárzó megjelenése és szigorúsága miatt. Talán azt is éreztem, hogy díjnyertes, Moszkvától Párizson át a New Jersey High Pointig kiállított bútoraim tervezésekor szükségem lesz majd azoknak az ismereteknek egy részére, amiket fizikából tanultunk. És azért is figyelni kellett, mert bármikor rám kerülhetett a sor az apró kérdések elhangzásakor, és ha nem tudtam válaszolni vagy alig tudtam valamit mondani, akkor „mínusz” került a nagy fekete könyvbe a nevem mögé, esetleg „kör”, de semmi esetre sem „plusz”. Azt Kovács Laci kapta, akiből gimnáziumi majd nemzetközileg elismert főiskolai fizikatanár lett a Savária Egyetemi Központban Szombathelyen, vagy a már szintén említett, megmintázott Kriston Laci, aki kutató fizikus és a Képzőművészeti Egyetem tanára, tiszteletbeli doktora lett. Csak akkor nem kellett figyelni az apró kérésekre, amikor egyéni dolgozatot írtunk. Itt meg az volt a baj, hogy nem lehetett puskázni, mert kint kellett ülni az osztály előtt egy stokedlin, s úgy csinálni a megoldást. Ezért is lett ezeknek a feladatoknak a neve: „stokedli példák”.

2007-től egyetemi magántanárként tanítok a Nyugat-Magyarországi Egyetem Formatervezési Tanszékén. Kiváló tanítványaimat igyekszem úgy inspirálni, ahogyan azt Kugler tanárnő tette a szakörösökkel, az igazán érdeklődőkkel.

Ismételten boldogságot, jó egészséget kívánok sok-sok szeretettel:

Tóth Tibor bútorigipari formatervező,
É2-es építész, B1-es vezető belsőépítész

Král Zsuzsa, 1960/61 IV.E

Drága Tanárnő!

Eme nevezetes, szép születésnapon a jó Isten éltesse erőben, egészségben! Nagy-nagy szeretettel gondolok Önre, mert nagyon jó tanár volt! PÉLDAKÉP! Bennünket csak egy évig tanított, de nagyon szerettem a Tanárnőt!

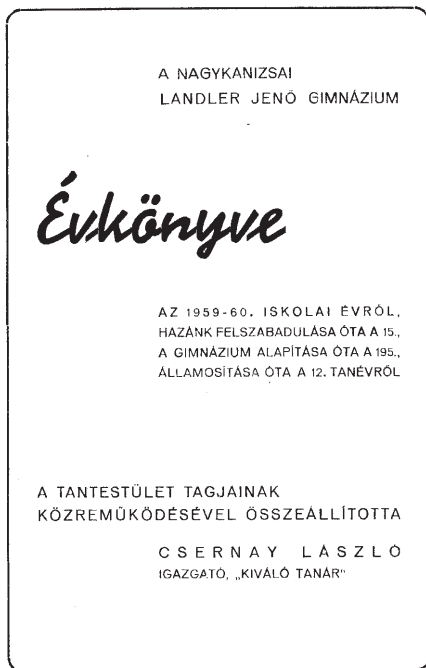
Magamról annyit, hogy most 65 éves vagyok, a gyerekkori szerelmemmel élek együtt, még mindig nagy boldogságban. Férjem (Szabó Csaba) jelenleg a hévizi kórház igazgatóhelyettese, miután a Fidesz kidobta a kanizsai kórház főigazgatói állásából. Van két fiunk és egy lányunk, és van öt fiú unokánk.

Annak ellenére írom, hogy szép az élet, hogy a közelmúltban háromszor voltam rákos (mellrák, agydaganat és bőrrák). Megúsztam mindegyiket (talán már kijelenthetem).

Drága Tanárnő! Még egyszer kívánok nagy szeretettel sok szépet és jót, jó Önre visszaemlékezni! Szeretettel:

Dr. Szabó Csabáné

Král Zsuzsa

Halasi Pál, 1961/62 IV.C

Tanárnő Kérem!

Én voltam a Halasi Pali. Tudom, véletlenül kerültem a IV. C. osztályba, akik 1962-ben érettségiztünk. Ők hívtak, szívesen mentem, ma már nem tudom, jót tettem-e? De nem rólam van szó, a tanárnőről annál inkább. Ha elhiszi, ha nem, én nagyon sokszor megemlékeztem Önről, és meg is volt rá az alapos okom. És az emlékezést, kérem, engedje csak át nekem, mert a tanárnőnek ebben a „szép” korában, ilyen gazdag életpálya után már nem kell mindenre és mindenkire emlékeznie!

... csak ültem én ott az osztályteremben, a padban, tágra nyílt pupillákkal és nagyon-nagyon próbáltam megérteni, amivel éppen akkor kellett megismerkednünk. A tanárnő a fekete lyukakra (black hole) jellemző gravitációs görbét vázolta fel a táblára, ellátva a megfelelő jegyzetekkel és kiegészítve értelmes magyarázattal is, mivel teljesen újszerű felfedezésről mesélt. Én meg csak ámultam, bámultam. Szerencsére csekély értelmemmel azért „fogtam” a témát, már amennyire ez lehetséges. Igazán tanulságos és főleg felejtethetlen azért is lett a dolog, mert én ma is tudom, hogy akkor, ott, egy igazi pedagógus magyarázta meg teljes beleéléssel a megmagyarázhatatlannak tűnő csodát!

Ami engem illet, az élet alaposan átírta az álmaimat. Még pedagógusnak sem sikerült lennem, pedig a felmenőim között ebből az emberfajtából a legkiválóbbak fordultak elő, feleségemet ne is említsem! Mind-mind középiskolai tanárok!

És mégis! Talán kielégületlenség lehet az oka, de az érdeklődésem fő iránya ma is az elméleti fizika, meg a csillagászat. Ahogy a Csernay igazgató úr által nekem mint kitűnő tanulóknak adott ajándékkönyv címében is szerepel, engem a „Tengerfenéktől a csillagokig” ma is minden érdekel. Természetesen amatőr csillagász is vagyok. Most éppen, annyi más saját és könyvtári könyv mellett itt van az éjjeliszekrényemen Michio Kaku: Hipertér című összefoglaló munkája. Nehéz olvasmány, de éppen azért szeretem! És tessék csak elképzelni, minden sora mögött felsejlik az a sok-sok csoda, aminek a megismertetéséből Ön is alaposan kivette a részét!

A távcsöves észlelések is alaposan megérintettek! Ma már legtöbbször csak egy binokulárral a nyakamban indulok észlelni, de olykor az is elegendő, ha egészen egyszerűen hanyatt vághatom magamat a csillagokkal sziporkázó éjszakai égbolt alatt, és senkitől sem zavartatva feloldódhatok az Univerzum végtelenségében.

Van még emlék! Hogyan is mondta a Tanárnő? Ha még jól tudom idézni, valami olyasmit, hogy: „édes gyermekeim, nem azért van a fejetek, hogy csak biflázatok, hanem főleg azért, hogy gondolkozzatok!”

Hát ezzel kapcsolatos az a nagyszerű munka, ami tisztára véletlenül abban az évben, 1962-ben látta meg a napvilágot, amikor mi érettségiztünk. Jegyezték Kugler Sándor és Kugler Sándorné, címe: Fizikai képletek és táblázatok. Már csak azért is, hogy meg legyen a szó és a tett közötti egység! És az akkori lehetőségekhez képest mi-csoda munka!

Azért hadd idézzek a bevezetőből is: „Ez a gyűjtemény úttörő próbálkozás”.

Tanárnő kérem, sikerült. Gratulálok! A kicsit megsárgult könyv mellett ma már több tucat hasonló témájú könyv fedezhető fel, nem is egy, szintén középiskolai tanárok tollából.

Ugye, hogy megérte? Hiszen ez az értelmes élet esszenciája! Továbbadni a lángot, segíteni másokat! És akkor nem hiába éltünk ezen a Földön.

Szabadjon most már nekem, a gyarló tanítványnak azt gondolnom, hogy a tanárnőnek, mindenki Györgyi néni-jének ez az elmúlt száz év igazán a „fény évszázada” volt? Tudom, elérte, hogy pontosan kire és mire is gondoltam a háttérben, mert aki nem hallotta Einstein nevét, az semmit sem tud erről az őt körülvevő csodálatos világról.

Szívből szeretném megköszönni, hogy Ön engem is részletetett ezekben a csodákban, irányt adott az érdeklődésemnek!

A jó Isten, vagy a természet tartsa meg tovább is tisztességben, emberségben, teljes egészségben! Ezen a csodálatos évfordulón, századik születésnapján szeretettel öleli Halasi (azelőtt Héjjas) Pál, amúgy mindig csak

Pali

Tarnóczy Attila, 1962/63 IV.A

Kedves Tanárnő!

Olyan hajdani tanítványa köszönti Önt kivételes jubileumán, aki már maga is nyugállományba vonult, ráadásul tanárként tette ezt.

Önnel kapcsolatban, aki engem kémiára tanított, el kell mondanom, hogy ez volt az a tudományterület, amely már akkor érdekelt (persze, saját akkori szintemen), amikor általános iskolai tanulmányaimban még csak vártam, hogy arra az évfolyamra jussak, ahol végre elkezdődik a tantárgy tanítása. A kémia lett hát az a tárgy, amely mindig lekötött, akkor is, amikor már a Landler Jenő Gimnázium tanulója voltam. A sors úgy hozta, hogy ott aztán minden évben új tanár tanította nekünk a kémiát: az utolsóban Ön.

Óráira úgy emlékszem, mint amelyeken rend (a világ természetes rendje ott érvényesült) uralkodott, érdemi munka folyt tanár és diák részéről egyaránt. Nekem Ön a biztos tudást, a rendszerességet, a következetességet sugározta magából. Amikor pedig időnként mi, az osztály egésze végezhattünk kísérleteket, méréseket (bevalom, ezt élveztem leginkább), akkor az, számomra komoly munkának tűnt, ahol patikai tisztaság uralkodott, és azt kellett nekünk is tartani. Tartottunk is!

Korántsem véletlen tehát, hogy amikor véglegesen határoztam, tanár leszek, egy biztos pontom volt: egyik szakom a kémia lesz. Más kérdés, hogy amikor már visszakerültem Kanizsára tanárként, egy idő után egyre kevesebb kémia órám lett (idősebb kollégáim jó része nem igazán akart fizikát tanítani), és ma visszatekintve pályámra, kénytelen vagyok magamat inkább nyugalmazott fizikatanárnak tekinteni.

Visszatérve emlékeimhez: egy, a kémia tekintetében (utólag) meghökkentően egyszerűnek tűnő felvételi után egyetemista lettem és közeledve az államvizsgálóhoz még egyszer találkoztam Önnel, akkor a Radnóti Miklós Gimnáziumban. A tanítási gyakorlaton nem lett ugyan a vezetőtanárom, de a világ legtermészetesebb dolgának tűnt, hogy korábbi tanáraim közül épp Ön az, akit ott találok, akitől az újabb generáció tanárjelöltjei még egyetemistaként is tanulhatnak.

Kedves Tanárnő!

Gratulálok Önnek és jó egészséget, boldogságot kívánok!

Tarnóczy Attila

EMLÉKLAP

---

tanulónak

a Zala megyei Tanács VB. Művelődésügyi Osztálya és a Nagykanizsai Landler Jenő
Gimnázium és Szakközépiskola KISZ Bizottsága által szervezett

ZEMPLÉN GYŐZŐ

középiskolai fizikaversenyen való eredményes részvételéért.

Nagykanizsa, ..

Kugler Sándorné

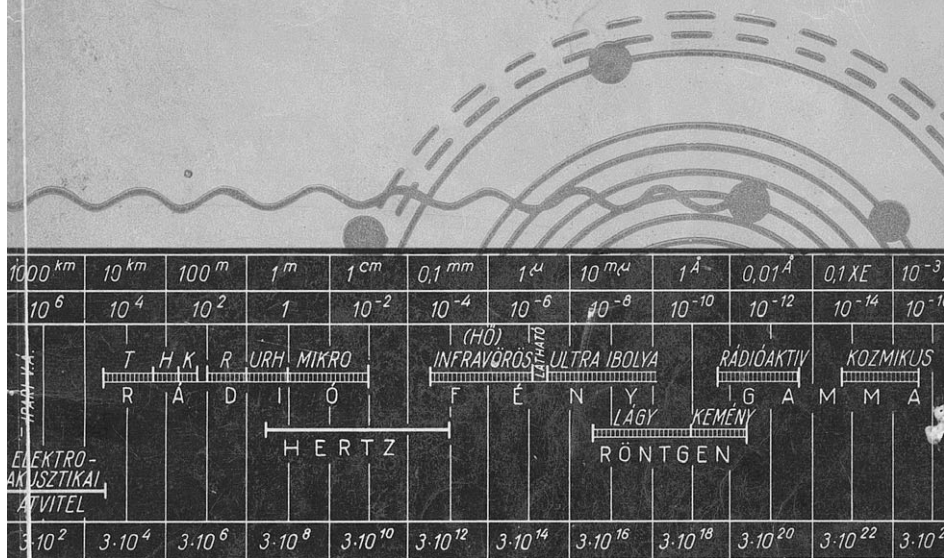
A ZSÜRI ELNÖKE

A RENDEZŐ BIZOTTSÁG ELNÖKE

*1970-ben az első Zemplén Győző fizikaversenyen Kugler
Sándorné tanárnő volt a zsűri elnöke.*

KUGLER SÁNDOR—KUGLER SÁNDORNÉ

FIZIKAI KÉPLETEK ÉS TÁBLÁZATOK

TANKÖNYVKIADÓ

Tanárok-diákok sokat forgatták ezt a könyvet.

TERMÉSZETTAN.

Jelmondata: *Többet észszel, mint erővel.*

Marton Géza természettanórája a VII. osztályban.

Az egyenesvonalú egyenletes mozgás megfigyelése a Mikola-csővel.

Tanulói mérés az 1920-as években, a kőszegi Gyurácz Ferenc Leánygimnáziumban (részlet egy korabeli évkönyvből)

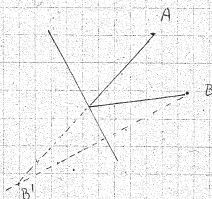
„FEKETE KÖNYV”

Optika

1

Prizoneerul be; hogy ha valamely
A pontból kiinduló fémpáncs
egy nékilőző való visszaverődés a-
tan B pontba jut, akkor ennek a
fémpáncsának az utja rövidebb,
mint bármely ut, mely A-ból a B-
be vezet a tükrök érintésével

2

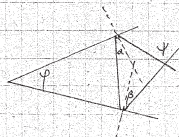
A Balatonon miért van holdvilág?
Ez az aranyhíd? (Tűztoró).

3

Bizonytalan be tekinthetünk, hogy
ha egy fény sugar káron eszmáron
márólaps tükörön kenőd vissza
többször, végül is medeti irányba
val ellekerek irányban vés-
dik vissza

4

his egyptiska faderen haifo rik-
bikin i kaperbuet var de egyptas
sal. A lukarne otyan fenyngalab
rik, melynek rikja a i toq eli
re merobeges - Seamitak ki a be-
keo is a kiliko fenyngaral
i kaptaroggel.

$$\varphi + 90 - \alpha + 90^\circ - \beta = 180$$

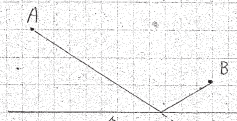
$$2\alpha + 2\beta + 180 - \gamma = 180$$

$$\psi = 2\alpha + 2\beta$$

$$\varphi = \alpha + \beta$$

$$\psi = 2\varphi$$

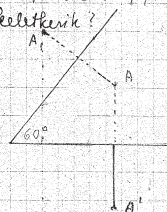
5

A pontból kiinduló fény sugar B be jutson. Szarkesztűvel meg a fény sugar útját.

6

Egy tárgy két egymással 60° -s szögben lévő tükör között van. Széthelyes állapotuk mekkoráig távolítható el a kezdeti helyzetétől? /

A. L.

7.

Mekkora legyen a beeső nóg, hogy a visszavet sugar a beeső sugarral derék nógat alkosszon? (45°).

Aram hőhatása.

1.

Villanyosson 1 liter viz 15°-ra 100°-ra melegszik. Megállapítandó a melegítés költsége, ha 1 kWh ára $0,42\text{ Ft}$, és a távfűtés hatásfoka 85% .

$$Q = mc(t_2 - t_1) = 1000 \text{ gr} \cdot \frac{\text{cal}}{\text{gr} \cdot ^\circ\text{C}} \cdot 85^\circ$$

$$Q = 85000 \text{ cal}$$

$$85000 \text{ cal} = 0,24 \text{ i.v.t. joule}$$

$$\text{i.v.t. watt-sec} = \frac{85000}{0,24}$$

$$\text{i.v.t.} = \frac{85}{0,24} \text{ Kwatt-óra}$$

$$\text{i.v.t.} = \frac{85}{24,36} \text{ Kwatt-óra}$$

$$\text{i.v.t.} = 0,008 \text{ Kwatt-óra}$$

$$0,008 \sim 85\%$$

$$x = 100\%$$

$$x = \frac{9,8}{85} = 0,11 \text{ Kwatt-óra}$$

$$1 \text{ Kwatt-óra} = 2,40 \text{ forint}$$

$$0,11 \text{ " } x =$$

$$x = 2,40 \cdot 0,11 = 0,26 \text{ Forint}$$

$$x = 26 \text{ filler}$$

2.

Elpárolgattatandó $t = 5^\circ\text{C}$ -re alatt $m = 200 \text{ g}$ 10°-os víz. Hány watt kell hozzá?

$$Q_1 = 200 \cdot 90 = 18000 \text{ cal}$$

$$Q_2 = 200 \cdot 537 = 107400 \text{ cal}$$

$$Q = Q_1 + Q_2 = 125400 \text{ cal}$$

$$125400 = 0,24 \cdot W \cdot 3600$$

$$W = \frac{125400}{0,24 \cdot 3600} = \frac{118}{0,24} = 1740 \text{ watt}$$

3

Egy alumínizált betét mérete: $1 \text{ cm} \times 0,2 \text{ cm} \times 5 \text{ cm}$. $g = 0,21$. Hány amper bír ki?

$$t = g \cdot \frac{L}{q} = 0,21 \cdot \frac{0,05}{20} = 0,00525 \text{ s}$$

A bitonték felületéről a levegő által elvezetett mennyiség a vízben:

$$K = 14 \frac{\text{watt}}{\text{cm}^2 \cdot \text{m}} = (3,36 \frac{\text{cal}}{\text{cm}^2 \cdot \text{m}})$$

A hővesztés irány 335° .

$$F = 2,45 = 10 \text{ cm}^2$$

$$\text{Leadott h} = 14 \frac{\text{watt}}{\text{cm}^2 \cdot \text{m}} \cdot 335 \text{ fok} \cdot 0,001 \text{ m}^2 = 4,69 \text{ watt}$$

Expanszió után a felvett és leadott m. egyenlő

$$4,69 = i^2 R$$

$$i = \sqrt{\frac{4,69}{R}} = \sqrt{\frac{4,69}{0,00525}}$$

$$= 29 \text{ amper}$$

4.

Egy $4 \times 6 \times 6 \text{ m}$ méretű helyiség elektromos fűtése olyképen történik, hogy 110 volt feszültségű bereteken egy fűtőttest kapcsolunk, melyen át $i = 6$ amper áram folyik. Értéketől 660 wattot víz felmep-ként $\frac{1}{2}$ óra alatt hány fokkal emeli meg a víz hőmérsékletét? A levegő fajhője $1,3 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$; fajhője $0,2377 \frac{\text{Kal}}{\text{kg} \cdot ^\circ\text{C}}$.

$$Q = 0,24 \cdot V \cdot i \cdot t = 0,24 \cdot 110 \cdot 6 \cdot 1800 = 285120 \text{ cal} = 285,12 \text{ Kal}$$

A helyiség köbtartalma: 144 m^3

$$144 \cdot 1,3 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3} = 187,2 \text{ kgs}$$

$$187,2 \text{ kgs} \cdot 0,2377 \frac{\text{Kal}}{\text{kg} \cdot ^\circ\text{C}} = 44,49 \frac{\text{Kal}}{^\circ\text{C}}$$

$$285,12 \text{ Kal} = x$$

$$44,49 \frac{\text{Kal}}{^\circ\text{C}} = x$$

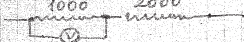
$$x = 6,4 \text{ fok}$$

Ha felak felmehetőségét elhanyagoljuk.

47.

Ellenállásokban kiesel belső ellenállású áharmutatóra 1000 ohm és 2000 ohm ellenállást kapcsolunk sorba. Az 1000 ohm al mérőműszeren a feszültségmérő, mely az ε -nek 30%-át mutatja. Mennyi a feszültségmérő belső ellenállása?

$$\frac{1}{1000} + \frac{1}{R} = \frac{x + 1000}{1000x}$$

$$R = \frac{1000x}{1000 + x}$$

Mivel erre jut az ε -nek 30%-a, kell, hogy az ellenállás is 30%-a legyen az egésznek

$$\frac{1000x}{x + 1000} = \left(2000 + \frac{1000x}{x + 1000}\right) \frac{30}{100}$$

$$\text{Ebből } x = 6000 \text{ ohm}$$

48.

Kezdetkezésimben áll egy hiteles m. A mérő, és egy hiteles ellenállás. Hitelesítünk műszerünket feszültségre, és egy hirtelen +1000 m. áramot áramra és feszültségre, felhagyva egy ismeretlen E és belső ellenállású elemet:

Az elem E -je: U_0 és ellenállása R_0 . A milliamperműzője R_b , az ismert ellenállás R .

1) R-ka kapcsoljuk a műszert az elemre: $U_0 = i_1 (R_0 + R_b)$

2) R-ka kapcsoljuk a műszert és R -el is az elemre:

$$U_0 = i_2 (R_0 + R + R_b)$$

ezekből:

$$U_0 = \frac{i_1 i_2}{i_1 - i_2} R \text{ ismert}$$

$$R_0 + R_b = \frac{i_2}{i_1 - i_2} R \text{ ismert}$$

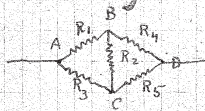
3) Minket minél sorba-kapcsoljuk:

$$U_0 = i_3 (R_0 + R_b + R_x)$$

ebből R_x az ismeretlen.

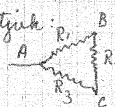
Írjuk új műszerünket hitelesítsük áramra. Ha R_x -et ismerjük, $U = IR_x$ -ből feszültségre is hitelesíthetjük.

49.

Keressük az AB közötti ellenállást.

Leválasztjuk:

Ezt átalakítjuk Millagkapcsolatúvá, hogy a vedő áramot legyen

Az ellenállás AB között:

AB kapcsolásban:

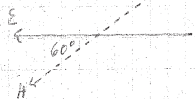
$$R = \frac{R_1 (R_2 + R_3)}{R_1 + R_2 + R_3}$$

Millagkapcsolásban:

20.

A földmágnesesség térfereje $0,5$ oersted, az inklináció 60° , távoveretükben 4000 amperes áram folyik. Mekkora az, milyen irányban hat a földmágnesesség 80 méteres távveretére, ha a távoveret áramja $+$ észak felé? 2) Észak felé - déli felé?

1.) $P = K i l H$

$$P = 0,1 \cdot 4000 \text{ amp.} \cdot 8000 \text{ cm} \cdot 0,5 \cdot \sin 60^\circ$$

$$P = 400 \cdot 800 \cdot 5 \cdot \sin 60^\circ \text{ din}$$

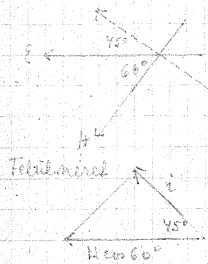
$$P = 16 \cdot 10^5 \frac{\sqrt{3}}{2} \text{ din}$$

$$P = 8 \cdot \sqrt{3} \cdot 10^5 \text{ din}$$

$$P = 1385600 \text{ din}$$

$$P = 1,41 \text{ kgp. felé felé}$$

2.)

A H vízszintes komponense

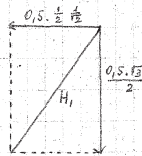
$$H \cos 60^\circ = 0,5 \frac{1}{2} \text{ oersted}$$

Ezzel a 45° -os irányra eső komponense:

$$H \cos 60^\circ \sin 45^\circ = 0,5 \cdot \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{\sqrt{2}}$$

a függőleges komponens

$$H \sin 60^\circ = 0,5 \cdot \frac{\sqrt{3}}{2}$$

$$H_1^2 = 0,5^2 \cdot \frac{3}{4} + 0,5^2 \cdot \frac{1}{4}$$

$$H_1^2 = 0,25 \left(\frac{3}{4} + \frac{1}{4} \right)$$

$$H_1^2 = 0,25 \cdot \frac{4}{4}$$

$$H_1^2 = 0,25$$

$$H_1 = 0,46$$

$$P = K i l H$$

$$P = 0,1 \cdot 4000 \cdot 8000 \cdot 0,46$$

$$P = 1,5 \text{ kgp.}$$

21.

100 cm^2 területű keret (téglalap)

egyik középvonalára, mint tengely körül forog 500 az. térfereje magp. és terben 300 /per fordulatszámú mágneses térrel. az indukció 1 mester és a vezetékben a ki- a fordulási időközök:

$0^\circ, 45^\circ, 90^\circ, 135^\circ, 180^\circ, 225^\circ, 270^\circ, 315^\circ, 360^\circ$

$$E = H \cdot l \cdot v \cdot 10^{-8} \text{ volt.}$$

$$E = H \cdot l \cdot \omega \cdot 10^{-8} \text{ volt.}$$

Ha a ter erő merőleges a rajzi síkjára, tehát a keret síkjára is, akkor

Szilárd, cseppfolyós, légkemi testek.

1.

Egy gőzkarámban kapcsolt U cső egyik szárában a higanyoszlop magassága 1800 mm-el magasabb, mint a másik szárban, melynek higanyoszlopát a belső kulcsnyomáson kívül 100 mm magas $\rho_s = 0,98 \frac{\text{kg}}{\text{dm}^3}$ folyadék melletti víz is tartja. A barométer állás $b = 770 \text{ mm}$. A higany fajmennyisége 13,6 $\frac{\text{kg}}{\text{dm}^3}$. Mekkora a karám nyomása?

$$p + 240 \text{ cm} \cdot 0,98 \frac{\text{kg}}{\text{cm}^3} = 180 \text{ cm} \cdot 13,6 \frac{\text{kg}}{\text{cm}^3} + 77 \cdot 13,6 \text{ cm} \cdot \frac{\text{kg}}{\text{cm}^3}$$

$$p = (2448 + 1047,2 - 235,2) \frac{\text{kg}}{\text{cm}^2}$$

$$p = 3260 \frac{\text{kg}}{\text{cm}^2} = 3,26 \frac{\text{kg}}{\text{cm}^2} = 3,26 \text{ at.}$$

2.

Hány kg-n parafa mentőör-tartja a víz szintén a 78 kg-n embert, ha az ember fajmennyisége $1,1 \frac{\text{kg}}{\text{dm}^3}$, a parafa fajmennyisége $0,25 \frac{\text{kg}}{\text{dm}^3}$?

$$78 \text{ kg} + x \cdot 0,25 \frac{\text{kg}}{\text{dm}^3} = \left(\frac{78}{1,1} \text{ dm}^3 + x \right) 1,1 \frac{\text{kg}}{\text{dm}^3}$$

$$78 \text{ kg} - 79,9 \text{ kg} = x \frac{\text{kg}}{\text{dm}^3} - 2,75 \frac{\text{kg}}{\text{dm}^3} = 0,75 x \frac{\text{kg}}{\text{dm}^3}$$

$$x = \frac{2,1}{0,75} \text{ dm}^3 = 2,8 \text{ dm}^3$$

$$S = 2,8 \text{ dm}^3 \cdot 0,25 \frac{\text{kg}}{\text{dm}^3} = 0,7 \text{ kg}$$

3.

Mekkora lehet a teglaépület legnagyobb magassága, ha a tegla fajmennyisége $1,84 \frac{\text{kg}}{\text{dm}^3}$ és a tegla $11,10^3 \frac{\text{kg}}{\text{cm}^2}$ -nél nagyobb nyomást nem bír?

$$h = \frac{11000 \frac{\text{kg}}{\text{cm}^2}}{1,84 \frac{\text{kg}}{\text{dm}^3}} = 5978 \text{ cm} = 59,78 \text{ méter}$$

$$h = 59,78 \text{ méter}$$

4.

Egy rézgyöngy súlya levegőben 178 gr, vízben 142 gr. Tömeg-e és a gyöngy, vagy felül úszik?

$$\rho = \frac{m}{V} = \frac{178 \text{ gr}}{(178 - 142) \text{ gr} \cdot \frac{1}{1,13 \frac{\text{kg}}{\text{cm}^3}}} = 4,1 \frac{\text{gr}}{\text{cm}^3}$$

Úszik, mivel a réz fajmennyisége $8,9 \frac{\text{gr}}{\text{cm}^3}$

5.

Legalább hány darab 10 cm hosszú és 300 cm^2 keresztmetszeti keresztmetszeti gáztartály kell a szállításhoz, ha a gáz a gázvezetékben áthalad, és a gázvezetékben 5 tömegi részt tartalmazó 5 tömegi részt tartalmazó gáz van? ($\rho = 0,6 \frac{\text{kg}}{\text{cm}^3}$)

$$3 \text{ dm}^3 \cdot 100 \text{ dm} \cdot x \cdot 1 \frac{\text{kg}}{\text{dm}^3} = 3 \text{ dm}^3 \cdot 100 \text{ dm} \cdot x \cdot 0,6 \frac{\text{kg}}{\text{dm}^3} + 5000 \text{ kg}$$

$$x(300 \text{ kg} - 180 \text{ kg}) = 5000 \text{ kg}$$

$$x \cdot 120 \text{ kg} = 5000 \text{ kg}$$

$$x = \frac{500}{12} = 41,6$$

Legalább 42 db gázvezeték kell.

6.

Egy gőzkarámban kapcsolt U cső egyik szárában a higanyoszlop magassága 1800 mm-el magasabb, mint a másik szárban, melynek higanyoszlopát a belső kulcsnyomáson kívül 2400 mm magas $\rho_s = 0,98 \frac{\text{kg}}{\text{dm}^3}$ folyadék mellett víz is tartja. A barométer állás $b = 77 \text{ mm}$.

Hullám - részecske - htv.

1.
Mekkora len a 10^4 elektron sebessége, ha 10^4 elektronvolt energiát nyer? 1 elektronvolt:

$$1 \text{ eV} = 1,6 \cdot 10^{-12} \text{ erg.}$$

$$10^4 \cdot 1,6 \cdot 10^{-12} \text{ erg} = \frac{1}{2} m v^2$$

$$v = \sqrt{\frac{2 \cdot 10^4 \cdot 1,6 \cdot 10^{-12} \text{ erg}}{9,05 \cdot 10^{-28} \text{ g}}}$$

$$v = \sqrt{\frac{3,2 \cdot 10^{-8} \text{ erg}}{9,05 \text{ g}}}$$

$$v = \sqrt{0,35 \cdot 10^{10} \frac{\text{cm}}{\text{sec}}}$$

$$v = 0,59 \cdot 10^{10} \frac{\text{cm}}{\text{sec}}$$

$$v = 0,59 \cdot 10^8 \frac{\text{km}}{\text{sec}}$$

$$v = 59000 \frac{\text{km}}{\text{sec}}$$

2.

Egy elektronvolt energia mennyi ergben kifejezve?

$$L = i \cdot v \cdot t = v q$$

$$L = 1 \text{ volt} \cdot 1,6 \cdot 10^{-19} \text{ coulomb} =$$

$$= 1,6 \cdot 10^{-19} \text{ joule}$$

$$= 1,6 \cdot 10^{-12} \text{ erg.}$$

3.

Katódaszál meg a 10^4 elektronvolt energiájú elektronok megálló hullámhossza?

$$\lambda = \frac{h}{mv} \quad (\text{De-Broglie}).$$

$$\lambda = \frac{6,55 \cdot 10^{-27} \text{ erg. sec}}{9,1 \cdot 10^{-28} \text{ g} \cdot 5,9 \cdot 10^8 \frac{\text{cm}}{\text{sec}}}$$

$$\lambda = \frac{6,55}{9,1 \cdot 5,9 \cdot 10^8} \text{ cm}$$

$$\lambda = 0,012 \cdot 10^{-7} \text{ cm}$$

$$\lambda = 0,12 \text{ Å}$$

4.

Milyen potenciálkülönbséggel kell az elektronok elterjesztése, hogy $100 \mu\text{m}$ (köz) hullámhossza legyen a katódtól?

$$\lambda = \frac{h}{mv}$$

$$v = \frac{h}{m \lambda}$$

$$v = \frac{6,55 \cdot 10^{-27} \text{ erg. sec.}}{9,1 \cdot 10^{-28} \text{ g} \cdot 1 \cdot 10^{-5} \text{ cm}}$$

$$v = \frac{6,55 \cdot 10^6 \frac{\text{cm}}{\text{sec}}}{36}$$

$$v = 181000 \frac{\text{cm}}{\text{sec}} = 1,81 \frac{\text{km}}{\text{sec}}$$

Mivel 1 volt-nál 595 $\frac{\text{km}}{\text{sec}}$ felett meg, $1,81 \frac{\text{km}}{\text{sec}}$ elektronokhoz minimális feszültség kell, a fentiek tehát nem reális - Számszerűen kiszámolva

$$1,6 \cdot 10^{-12} \cdot x = \frac{1}{2} \cdot 9,1 \cdot 10^{-28} \text{ g} \cdot 1,81^2 \cdot 10^6 \frac{\text{cm}^2}{\text{sec}^2}$$

$$x = \frac{1,81^2 \cdot 9,1 \cdot 10^{-22} \frac{\text{g} \cdot \text{cm}^2}{\text{sec}^2}}{1,6 \cdot 2 \cdot 10^{-12} \frac{\text{erg}}{\text{volt}}}$$

$$x \approx 8 \cdot 10^{-8} \text{ volt.}$$

5.

10^5 eV energiájú elektronok mi a hullámhossza?

$$1,6 \cdot 10^{-12} \cdot 10^5 \text{ erg} = \frac{1}{2} \cdot 9,1 \text{ g} \cdot 10^{28} \text{ cm}^2 \text{ sec}^{-2}$$

$$v^2 = \frac{2 \cdot 1,6 \cdot 10^{-12} \cdot 10^5 \text{ erg}}{9,1 \cdot 10^{-28} \text{ g}}$$

$$v^2 = 0,351 \cdot 10^{41} \frac{\text{cm}^2}{\text{sec}^2}$$

$$v = \sqrt{0,351 \cdot 10^{41}} \frac{\text{cm}}{\text{sec}}$$

$$v = 1,8 \cdot 10^{20} \frac{\text{cm}}{\text{sec}}$$

$$\lambda = \frac{h}{mv} = \frac{6,55 \cdot 10^{-27} \text{ erg. sec.}}{9,1 \cdot 10^{-28} \text{ g} \cdot 1,8 \cdot 10^{20} \frac{\text{cm}}{\text{sec}}}$$

$$\lambda = 0,4 \cdot 10^{-9} \text{ cm} = 0,04 \text{ Å}$$

Patkós András, 1964/65 IV.B

A fizika titkos megszerettetése, avagy a csábítás trükkjének (természetesen elméleti) rekonstrukciója

Hosszasan gondolkodtam, ki taníthatta osztályunknak a fizikát a Szemere utcai általánosban. A magyar és a történelem tanárainak nevét, a kedvenceimét, azonnal megmondom (most éppen éjjel kettőkor keltem ki az ágyból, hogy hosszan magam előtt tolt feladatomat végre „kivégezzem”). Kis gondolkodás után hozzáteszem kettőjükhöz a földrajztanárét, mert őt nagyon megsajnáltam, amikor egyszer felpofozta a túlkoros osztályutolsó. Ezen a szálon haladva a testneveléstanár is eszembe jut, mert egyszer kigúnyolt, pedig a lányiskolából is figyelték a magasugrást. Most hirtelen eszembe jut az énektanárnő, akivel háború előtti operalemezeket hallgattunk népdaltanulás helyett. Máris az asztali lámpa fényébe lép utána a rajztanárnő is, aki úgy biztosította a csendet az osztályban a hasáb vagy a váza lerajzolása közben, hogy egy hangosan olvasni tudó fiút kiültetett, aki, amíg nem zajongtunk, Rejtőt olvasott fel. Jó jegyeim lehettek, mert a felolvasó helyére ült a tanárnő, és megrajzolta az aznapi feladatot számára. (Emellett Rejtő felkeltette a Nobel-díj elnyerése (sic!) iránti érdeklődésemet is!) Rémlik, hogy a kémiát igazi kutató tanította, akit valamiért elküldtek az egyetemről, ahol egykor Szent-Györgyi laboratóriumában reszelte a paprikát. A számtantanárnő világos alakja végig előttem lebeg, de őt ma sem szeretem. Ám, akárhogy igyekszem, sem a biológia-, sem a fizikatanáromra nem vagyok képes emlékezni.

A Radnóti Gimnáziumban magától értetődően igyekeztem az élre kerülni irodalomból és történelemből. A történelem iskolai versenyén elért siker után egészen magabiztos lettem. A versengés vonzott a földrajzi tanulmányi versenyre, a Ki tud többet a Szovjetunióról vetélkedőre is. Igaz, jelentkeztem az Arany Dániel verseny iskolai fordulójára is, annak ellenére, hogy sejtettem: az általánosból ho-

zott számtantudásom még a gimnáziumi osztálytársak között sem bizonyul jobbnak a közepesnél. Visszatekitve, igazi bölcsész-palántának látom magam.

A fordulathoz az iskola először csak annyiban járult hozzá, hogy „vezéri” ambíciómat lehűtötte. Nagyképű politikai kijelentéseimre már nem emlékszem, de osztályfőnöki segítséggel előidézett nevetségessé válásomra annál inkább. Kitűnni vágyásom új terepet keresett. Elsőként kémia tanárnőm, Borszéki Sándorné figyelt fel arra, hogy gyorsan írom és számolom ki a kémiai egyenleteket és a reakciók tömegviszonyait. Elkezdtem kémia szakkörre járni.

Nagyjából ugyanekkor jelent meg mai jó barátom, akkori vetélytársam, Simonovits András egy szürke fedelű füzettel, amelyet bátyja nyomott kezébe. „Minden héten két feladatot kell megoldanom” – mutogatta a kitűzött gyakorlatokat a KÖMAL-ból, elsősorban a lányoknak. A bátyja, a sok országos matekversenyt megnyert Miklós volt az „edzője”. Erre a kihívásra én is a lap megrendelésével válaszoltam. A meghirdetett pontversenyre tanári benevezést kellett kérni. Sugár tanár úr magától értetődően írta alá az ismerős Simonovits-fiú papírját, majd elnéző mosollyal a csatlakozott 5-6 osztálytársét, főleg lányokét, de az enyémet is. Tudta, hogy két hónap múlva jó, ha egyetlen kitartó ember marad.

Hárman maradtunk. És nem a matematikafeladatok, hanem a fizika rovat tett bennünket szenvedélyes feladatmegoldóvá. A matekkal váltakozva boldogultunk, de a fizika nagyon ment. A második mechanika-, majd a harmadikos hőtanfeladatokat szinte az órán hallottak változtatás nélküli alkalmazásával képesek voltunk megoldani. Rájöttünk, hogy értjük a fizikát. A barnára sült, fehérhajú, mindig mosolygó tanárnő csendben figyelte lelkesedésünket. Később már felelni sem szólított bennünket, legfeljebb egy-egy mintafeladat megoldásánál kérte a „tanársegédeket” a táblához. Állandóan késésben, a beadási határidőt lesve vitattuk a folyosón, az órákon, hazafelé a Felvonulási téren a feladatokat, aztán éjfél előtt rohantunk a határnapon a postára, hogy még érvényes dátumú pecséttel adhassuk fel a megoldásokat. Simonovitscsal végül közös padba ültettek, az osztályterem hátsó sarkában az utolsó sorba, hogy állandó szövegelésünkkel minimálisan zavarjuk csak az órai munkát.

A feladatok jól mentek, a második KÖMAL fizikapontverseny első négy helyén hárman voltunk az osztályból. A siker hozta az elmélyülést, az egyetemi fizika- és matematika-tankönyvek megvásá-

roltatását. Egy nap, a harmadik osztály elején, az újonnan meghirdetett kísérleti pályázatra való jelentkezéshez is megadta a bátorságot. Később mérnöki pályán sikeres osztálytársammal elhatároztuk, hogy kimérjük két vékony mágneses dipólus (mágnesezett acél kötőtű) kölcsönhatásának irányfüggését. És Györgyi néni odaadta a szertár kulcsát. Néhány egyszerű eszközre emlékszem, amit ajánlott (a tükrös torziós szál volt a kedvencem). Minden egyébben teljesen önálló munkát engedett nekünk. Ez más volt, mint a kémia tanulmányi verseny házidolgozatához irodalmat adó, előadásról előadásra cipelő Borszékiné törődése. Egymagunk dolgoztunk a szertár egyik zugában, mellettünk néha másnapi kísérletét készítette elő „Huszka mami” vagy Strobl Mária. Hozzánk akkor sem szóltak, mikor már-már veszekedéssé fajuló módon vitatkoztunk: hogyan lehetne a kötőtűk lengését hatásosan csillapítva, meghatározott relatív szöghelyzetet stabilizálni.

Eltelt három-négy hét, és jegyzőkönyvemet odaadtam Györgyi néninek, segítsen abban, hogyan legyen mindebből dolgozat. Nézegette a lapokat, sokáig hallgatott, aztán mégis kibökte: „Fiascsám, legyél te csak elméleti fizikus.” Ez máig fülemben cseng és hat. Már edzett kudarctűrő voltam. Így aztán, hiába volt a kémia tanulmányi verseny díja, az első húsz közötti helyezés matematikából, dacosan fizikusnak jelentkeztem. Györgyi néni prognózisa itt százszázalékosan bevált.

Személyes tanítványaimmal dolgozva önkéntelenül is az ő módszerét kezdtem követni. Egyenrangú kollegialitást sugallok, minden döntési helyzetet igyekszem úgy csavarni, hogy kimenetét önálló választásként éljék meg. Aztán izgulok, hogy azt választják-e, amit helyesnek látok, netán más témájához pártolnak-e át, visszatérnek-e a tanszékre hosszabb külföldi tanulmányutakról? Biztosan tudom, hogy Györgyi néni ugyanezeket az ingadozó érzéseket élhette át, amikor a befolyásolás látszatát is messze elkerülve felébresztette bennünk az önállóan elért eredmények örömeinek érzését, és bízott a fizika megszeretéséig továbbhajtó erejünkben. Ezért köszöntöm Őt nemcsak kiváló fizikatanárként, hanem sorsunkra élet-hosszan ható nevelőnként Klug Anikó, Simonovits Andris, Vadász Pista, de talán az egész 1965-ös IV.B osztály nevében is.

Patkós András

Sigmond Katalin, 1964/65 IV.B

Kedves Györgyi néni!

Az egykoron érettségizett IV.B.-ben a Patkós–Simonovits „nagy” kettős mellett én is, mint annyian az osztályban kis szürke eminenciásként vártam minden héten rettegve a fizikaórákat.

Most már bevallhatom, nemcsak a kémiát, biológiát, de a fizikát se szerettem, azonkívül már akkor is kétszer akkora voltam széltében is, hosszában is, mint Györgyi néni, így a gátlásaim, nemcsak a fizika iránt voltak nagyok. Ennek ellenére a sors kiszámíthatatlan játéka folytán mégis megnyertem egyszer egy osztályversenyt fizikából, már nem emlékszem pontosan, de a hússütéssel volt kapcsolatos az egyik feladvány... valószínűleg már akkor belém kódoltatott, hogy hamarosan háromgyerekes anya, majd sok évtized múltán ötunokás nagymama leszek, és életem során tucatnyi rántott és egyéb húst fogok sütni.

Györgyi néni, azért ha engem nem is lehetett megnyerni e tudományoknak, úgy látszik valahogy csak beleszívódott az anyatejbe, mert nagyfiamnak – aki kutatóorvos a floridai egyetemen – mindenkori kedvenc tantárgya volt, van és lesz a fizika.

Legkisebb – egyben fiatalabb fiam értelmi sérültként született – ma már ő is 28 éves, aranyos, kedves fickó, igaz 5 éves értelmi szinttel. Ha valamit nem tud megfajítani a körülötte lévő világból, akkor magasra tartja a mutatóujját és mondja: Mama! Ez fizika!

Szégyellem bevallani, okos, értelmes szakfordító-tolmács lányom is rettegett a fizikaóráktól, de majd az ő fiai is bepótolják.

Kedves Györgyi néni, szép, hosszú élet csak nemes embereknek adatik meg, kívánom, hogy így legyen tovább is. Jó egészséget és még boldog éveket kíván szeretettel

Erdős Gáborné
Sigmond Katalin

Simonovits András, 1964/65 IV.B

Györgyi néni fizika szakköre

Györgyi néni 1962–65 között tanította fizikára az osztályunkat. Első emlékeim szerint visszafogott tanárnő volt, aki elégedetlen volt velünk, hogy nem szeretjük eléggé a fizikát. Abban az időben nagyon nagy óraszámban, heti 4–5 órában tanultunk fizikát, és az osztályban sokaknak nem volt ínyére a fizika dominanciája. Valóban, a fizika nehezebb, mint a matematika, mert sokkal több dolgot kell megtanulni. És a fizika nehezebb, mint a kémia, mert sokkal több dolgot kell megérteni. Bevallom, nem tudom, hogy az osztály végül is mennyire szeretete meg és mennyire tanulta meg a fizikát, ezért erről nem írok.

Arra viszont határozottan emlékszem, hogy Györgyi néni meghívta az érdeklődőket fizika szakkörébe. A szakkörre főleg az osztályunkból jártak: leginkább Patkós András, Vadász István és én. Minden héten már vártuk a hét végét, mert szombaton 1 és 2 óra között volt a fizika szakkör (akkor még nem volt szabad szombat).

A szakkör érdekes, sőt izgalmas volt. Olyan feladatokat oldottunk meg, amelyek segítettek bennünket abban, hogy sikeresen szerepeljünk az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyeken és a Középiskolai Matematikai és Fizikai Lapok feladatmegoldó versenyén. Az előbbieken Bandi kémiából első lett, én fizikából és matematikából negyedik, az utóbbiból Pista évfolyamelső lett. Györgyi néninek nagy szerepe volt abban is, hogy Patkós fizikus (akadémikus) lett, Vadász mérnök, én pedig matematikus-közgazdász (akadémiai doktor). Az alattunk járók közül Vicsek Tamás (akadémikus) és Darvas György (szimmetriák avatott szakértője) részben rajtunk keresztül ismerkedett meg Györgyi néni szakköri témáival.

A feladatmegoldásokon túl érdekes kiegészítő témák szerepeltek a szakkörön. Györgyi nénit minden érdekelte, ami a fizikával kapcsolatos volt, és tudását nagy átéléssel, logikusan adta át nekünk. Külön megemlítem Györgyi néni mesteri modellező képességét, ahogyan a fizikai problémát matematikai feladattá alakította. Matematikus-közgazdászként modellezéssel foglalkozom, tanárként modellezést tanítok, és a motiválásban és a modellezésben Györgyi nénit igyekszem utánozni azóta is.

Számomra a legemlékezetesebb az volt, ahogyan Györgyi néni levezette a „gravitációs potenciált”. Az R sugarú Föld központjától

számított r távolságban, ahol $r > R$, a tömegvonzás ereje $1/r^2$ -tel arányos, ezért az R -ből r -be jutáshoz munka $1/R - 1/r$ -rel arányos. Mi van, ha r végtelen? Akkor a végzett munka $1/R$ -rel arányos, azaz véges, tehát a Föld vonzásköre elhagyható. A történetnek van egy csattanója: csak évtizedekkel később jöttem rá, hogy Györgyi néni módszere, ahogyan a Newton–Leibniz-szabály nélkül (mértani sorozat szerinti felosztás mellett) meghatározta az $1/r^2$ integrálját, Fermat-ra, sőt Arkhimédészre nyúlik vissza. Milyen kár, hogy a diákok erről már nem hallanak, és gyakran azt hiszik, hogy az ókoriak is a modern szabályok szerint integráltak.

Gyermekeimnek nem jutott olyan fizikatanár, mint nekem, és ennek is szerepe lehet abban, hogy meg sem legyintette őket a fizika szelleme. Én szerencsés voltam, Györgyi néni tanítványa lehettem 46 évvel ezelőtt.

Simonovits András

III. osztály

1. díj (100 Ft)	Simonovits András (Bp., Radnóti M. gyak. g.)	100
2. díj (80 Ft)	Szongoth Gábor (Bp., I. István g.)	92
3. díj (60 Ft)	Bor Pál (Szeged, Ságvári E. gyak. g.)	90
4. díj (50 Ft)	Patkós András (Bp., Radnóti M. gyak. g.)	88
5. díj (40 Ft)	Polgár István (Bp., I. István g.)	86
6–7. díj (40 Ft)	Ferenczi György (Bp., I. István g.)	82
6–7. díj (40 Ft)	Juvancz Gábor (Bp., Fazekas M. gyak. g.)	82
8. díj (30 Ft)	Lakatos Aladár (Bp., Apáczai Csere J. gyak. g.)	74
9. díj (30 Ft)	Bodonhelyi Márta (Bp., Móra F. g.)	72
10. díj (30 Ft)	Vadász István (Bp., Radnóti M. gyak. g.)	69
11. díj (30 Ft)	Gyenes Gábor (Bp., I. István g.)	68
12. díj (30 Ft)	Gnádig Péter (Bp., Táncsics M. g.)	66

Részlet a Középiskolai Matematikai Lapok pontversenyének
1964. évi eredményhirdetéséből

Szakál Ági, 1964/65 IV.B

Levélrészlet

1965-ben a IV.B-ben érettségiztem, majd a Külkereskedelmi Főiskolát elvégezve az első munkahelyem a GRÁNIT Csiszolókorong- és Kőedénygyár volt Kispesten. Innen 1971-ben mentem a Lignimpex Külkereskedelmi Vállalathoz, ahol hosszú éveket töltöttem el, kisebb megszakításokkal (NSZK Nagykövetség Konzulátusa és az OVIBER Vízügyi Beruházó Vállalat), de a szakma visszahúzott, és 1981-től újra a Lignimpexnél dolgoztam 1988 őszéig. Amikor már érződött a nagyvállalatok várható széthullása, egy nyugatnémet–magyar vegyesvállalat pályázatát elnyerve innen rövid időn belül Ausztriába kerültem ki dolgozni munkavállalási engedéllyel, ahova rövidesen férjem is követett a gyermekünkkel együtt.

Bécsben 1990-ben saját kereskedelmi Kft.-t alapítottunk férjemmel, amit 15 éven keresztül működtettünk, mígnem azt férjem rokkantsági nyugdíjazása miatt meg kellett szüntetnünk. Most már mindketten a nyugdíjas éveinkbe léptünk, és leányunk, aki 1974-ben végezte el a bécsi Műegyetem építészmérnöki karát (lásd a családi fotót a 2004. november 5-i diplomaosztásról) lett az osztrák társadalom aktív dolgozója, minthogy mind a hárman osztrák állampolgárok vagyunk már 1995 óta.

A Radnóti Gimnáziumban eltöltött 4 évre mindig örömmel gondolok vissza, hiszen úgy vélem, hogy ott minden egyes tanárunk és tanárjelöltünk/kistanárunk József Attila ars poeticája alapján tanított bennünket: „... Én egész népemet fogom nem középiskolás fokon tanítani”.

Szeretném köszönetemet kifejezni Györgyni néninek, hogy a fizika törvényszerűségeit oly módon tanította meg nekünk, hogy azokat a mindennapi életünkre is átvetítve tudjuk értelmezni.

Legyen Györgyi néni a példaképünk, őszinte jókívánságaim kísérik őt egészségesben, örömben „bis hundert und zwanzig”.

Szakál Ági

Vadász István, 1964/65 IV.B

Levélrészlet

Ha volt valami, ami a későbbi szakmai és emberi sorsomat lényegesen, sőt alapvetően befolyásolta, az Györgyi néni ember/diák/gyerekszeretete, türelme és jóságosan szigorú tudása.

A mai napig legfontosabbnak és legértékesebbnek azokat a középiskolai éveket és ezekben azokat az órákat tartom magam számára, amelyek elindítottak az akkor még néha még most is ismeretlen életállomások felé, amelyeket elértem, megéltem és talán még meg fogok élni.

Ha meg kell nevezni a szüleimen kívül a számomra emberileg és szakmailag leginkább mérvadó, meghatározó embereket, akiktől tanultam, akikre felnéztem, akiket tisztelhetek, akkor Györgyi néni a dobogón nagyon magasan áll.

Köszönet Neki, köszönet azért, hogy ismerhetjük, hogy tanulhatunk Tőle, és hogy ilyen példaképünk lehet mindnyájunknak. Áldja meg Őt az Isten minden jóval, mert Ő minden jót megérdemel.

Dr. Vadász István
Nemzeti Kutatási
és Technológiai Hivatal

Kovács László gyakorló tanítását végezte az 1965-ben érettségizett IV.B osztályban. „Néhány évvel később” Münchenben, a Deutsches Museum Eötvös-ingája mellett.

Várkonyi Gábor, 1964/65 IV.B

Tisztelt Tanárnő! Kedves Györgyi néni!

Saját hivatásom tapasztalatai alapján is azt gondolom, hogy a pedagógusok többnyire azokra a tanítványaikra emlékeznek hosszú évek után is, akik jó tanulmányi eredményeikkel, szorgalmukkal kiemelkedtek a többiek közül. Rólam ez nem mondható el, én inkább voltam szerény a tanulásban, mint serény, hagytam másokat érvényesülni. A fizika törvényei ugyan rám is hatottak, de ha az órán Tanárnő részéről egy-egy kérdés elhangzott, nem igyekeztem a helyzeti energiámat mozgási energiává átalakítani.

Azért úgy érzem, Györgyi néni igyekezete velem szemben sem volt hiábavaló. Én katonai főiskolára jelentkeztem, és a felvételi vizsgán a velem együtt felvételiző kb. 150 diák között matematikából és fizikából is az első tíz között végeztem. Ez persze lehet egyfajta minősítése az oda jelentkezetteknek is, én mégis itt éreztem először, hogy azért nem volt mindegy, ki tanította nekünk a matematikát, illetve a fizikát.

A katonai főiskolán lokátorteknikusként végeztem, mikrohullámú szaktechnikus oklevelet szereztem. Nem állítom, hogy könnyedén sajátítottam el a fizika különböző ágain belüli ismereteket, de mégis olyan diploma került a kezembe, amelynek megszerzésében Györgyi néni munkája is benne volt. Talán illet volna akkor valamiféle köszönetet mondani ezért. Ha ez pótolható, akkor most teszem meg ezen a különleges ünnepségen.

A katonai pályán a szakmai ismereteket csak a kezdeti néhány éven át hasznosítottam. Szolgálatom teljesítése közben nappali tagozaton magasabb képesítést szereztem a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián. Viszonylag fiatalon kerültem nyugállományba 1995-ben, alezredesi rendfokozatban.

Feleségem pedagógus, középiskolai tanár volt, ma már ő is nyugdíjas. Két lányom és három unokám van, Székesfehérváron, illetve Velencén laknak. Nyugdíjasként a gyermekkori kedvenc hobbihoz tértem vissza, újra elkezdtem rajzolni, festeni. Szakkörökben, alkotótáborokban igyekeztem mind több ismeretet gyűjteni a képzőművészetben, s a sok gyakorlás eredményeként ma már túl vagyok tizenhat egyéni kiállításon. Székesfehérváron, Pomázon, Budapesten, Szentendrén, Tatán és egy olaszországi kisvárosban (Scaldasole) mutathattam be eddig alkotásaimat másoknak.

Én egykori visszahúzódó, csendes diákként is hálával és tisztelettel gondolok Györgyi néniére, s nagy szeretettel kívánok Önnek ezen a különleges születésnapon sok boldogságot, jó egészséget!

Várkonyi Gábor

Balla Ilona, 1965/66 IV.B

Az 1970–71-es tanévben gyakoroltam tanárjelöltként Kugler Sándornénál. A helyzetem némileg eltért a többiekétől, mert én a Radnótiban érettségiztem, és azt megelőzően Györgyi nénihez jártam szakkörre. A feladatok nehezek voltak, de megtanultunk gondolkodni. Ez nemcsak az egyetemi felvételhez segített hozzá, de később, már tanárként is felidéződtek bennem ezek az órák, és befolyásoltak abban, hogyan vezettem a fakultációs foglalkozásokat.

A Radnóti szertárának gazdagságát tulajdonképpen gyakorló tanár koromban tudtam felmérni igazán, és a kísérletek végzésének fontosságát is akkor láttam be. Ez nem jelenti azt, hogy középiskolás koromban nem értékeltam, amikor a váltóáram „képe”, a szinuszos jel megjelent az oszcilloszkópon, vagy említhetnék más kísérleteket, de jobban szerettem az elméleti részeket és a feladatokat. Megjegyzem, ahol tanárként dolgoztam, egyik iskolában sem jutott el a fizikaszertár fejlesztése addig, hogy lett volna oszcilloszkóp. Mindenesetre ebben az időszakban, az ottani példák alapján kezdtem el azzal foglalkozni, hogy fizikaórán milyen fontos a sokszínűség: hogy legyen idő feleltetésre, dolgozatra, kísérletre, problémák felvetésére, magyarázatokra. Kémia gyakorlatra is a Radnótiba voltam beosztva. Néha nehéz visszaemlékezni, mi az, amit Györgyi nénitől és mi az, amit Ági nénitől (Beckerné) tanultam. Az egyetemen kémiából jobb módszertani képzést kaptunk, de kiváló vezetőtanárainknak köszönhetően ez a különbség kiegyenlítődött. Egyébként is kölcsönösen hatott egymásra a két tárgy – szemléltetésben biztosan, és bizonyos tananyagoknál, amelyek az egyik és a másik tárgyban is szerepeltek (például az atomfizika a fizikában és az elektronszerkezet a kémiában). Pályám során végig tapasztaltam, hogy a matematika-fizika szakos kollégáim másképpen álltak hozzá a fizika tanításához, mint egy másik kémia-fizika szakos kolléga, ha azzal hozott össze a sors.

Azt gondolom, nagyon fontos, hogyan indul el a pályáján egy fiatal tanár, ezért sokat köszönhetek Györgyi néninek. A Radnótiban nemcsak órát látogatott és órát tartott a gyakorló tanár: megismertettek bennünket az iskolai élet minden területével, beleértve a nevelés fontosságát, az osztályfőnöki teendőket, az osztályfőnöki órákat és a korrepetálásokat is. A korrepetálás ott nem azt jelentette, mint később, esetleg egy gyenge iskolában. Bár emlékszem egy ének-ze-

ne tagozatos osztályra. Sokszor eszembe jutottak, amikor szakmunkásképzőben tanítottam. Amikor elégedetlenkedtem, bizony azzal vigasztaltam magam, hogy még mindig jobb fizikatanárként egy emelt szinten tanuló géplakatos osztályba bemenni, mint egy énekzene tagozatosba a Radnótiban (sajnos, nemcsak emelt szinten tanuló géplakatos osztályok voltak, hanem gyengébbek is). Ha már ez a dolog eszembe jutott, hadd emlékezzem meg arról is, hogy viszont a radnóti fakultációs csoportban a pad tetején ülve, láblógatva lehetett órát tartani, annyi ötletük volt a feladatok megoldásához, hogy szinte semmi dolgom nem akadt. Egy kis szervezőmunkán kívül, hogy mégse egyszerre beszéljenek. Sokáig kellett ilyen csoportra várnom, és nem is volt sok belőlük.

A fentiekből is kiderül, hogy többféle iskolatípusban tanítottam. Fizikus férjem miatt Budapesten akartunk maradni, s mivel nem volt budapesti lakásunk, gimnáziumi állást nem kaphattam, így a 4. sz. Szakmunkásképző Intézetbe kerültem. Utólag úgy gondolom, szerencsés kezdés volt. Közelebb kerültem a gyakorlathoz, ami nagyon fontos, mert nemcsak fizikusokat nevelünk. Emellett megtapasztaltam, milyen fontos szerepe van, lehet a filmvetítésnek a fizika tanításában, hiszen a tanulók sokszor kevés tapasztalattal rendelkeznek a dolgok megértéséhez, és a hiányok pótlásában nagy szerepe lehet a filmeknek.

Megalapításától kezdve tizenhárom évig tanítottam a Károlyi Mihály Spanyol–Magyar Kéttannyelvű Gimnáziumban, utána a Lónyay Utcai Református Gimnázium következett. Mindkét iskolában mindkét területen, fizikából és kémiából is jó fakultációs csoportjaim voltak. Egy keveset általános iskolában is dolgoztam. Sok területet ismertem meg, jó átlátni a dolgokat még akkor is, ha ezeket a tapasztalatokat nem tudom hasznosítani.

Jelenleg már nyugdíjas vagyok, de ha kapok munkát, még tanítok félállásban, részmunkaidőben.

Üdvözzel:

Balla Ilona

Darvas György, 1965/66 IV.B

Gondolatfoslányok Györgyi néni egykori fizika szakköréről

A fizikával már általános iskolás koromban elköteleztem magam, kamaszszerelem, amely túlélte sok mást. Györgyi nénivel a Radnóti Gimnáziumban találkoztam. Nem ide készültem, akkor úgy éreztem, érdeklődésemmel technikumban a helyem, de édesapám, majd a Radnóti akkori igazgatója tanácsára mégis a humán gimnázium mellett döntöttem. Ma már tudom, helyesen. Azzal érveltek, ha érdekelnek a reáliák, azt itt is megtanulom, szakkörön kiegészítem, de ha technikumba megyek, soha senki nem kényszerít rá, hogy humán műveltségre is szert tegyek. Így kerültem nyelvi tagozatra egy olyan iskolába, ahol kiváló tanáraink és ösztönző, versenyszellemet sugalló diáktársaim voltak, ahol siker volt tanulni, és szégyen minimális teljesítményre törekedve átvészelni a gimnáziumi éveket.

Egymást ösztönözve és egymással versengve vettünk részt tanulmányi versenyeken. Köztük matematikából és fizikából. Ebből a sorból kiemelem a Középiskolai Matematikai és Fizikai Lapok feladatmegoldó pontversenyét, mert ez rendszeres munkára, felkészülésre és precizitásra tanított és ösztönzött. Györgyi néni fizika szakköre ezekre készített fel minket. Igen korrekt módon. Soha nem kerültek elő az aktuális megoldandó feladatok, azokkal magunknak kellett megbirkóznunk. Őtöle több más, szükséges, később is használható útravalót kaptunk.

Elsősorban említem a problémalátást és a szemléletet. E kettő végigkísérte későbbi pályafutásomat, és hasznomra volt a fizikán kívül is. Rávezetett, hogyan lehet felismerni egy probléma típusát, megtanított arra, hogyan és hol nézzünk utána hasonló, már megoldott feladatoknak, hogyan lehet adaptálni egy hasonló probléma megoldásának tapasztalatát egy új feladathoz. Végül, jól megválogatott mintafeladatokon keresztül megtanított minket problémát megoldani, fizikus fejjel gondolkodni. Talán ez volt az, ami korábban valamennyi tanárom repertoárjából hiányzott. A bevett séma szerint *tanár* felírta a feladatot, *jótanuló* kiment a táblához, melléírta a megoldást, de soha senki nem mondta el a többieknek, az adott esetben miért pont így volt célszerű a megoldást keresni. Korábbi és akkori osztálytársaim egy jelentős része ezért nem tudott soha egy sémába nem illeszthető, kreatív ötletet igénylő, matematikai formába öntött

feladatot megoldani. Györgyi néni fizika szakköre épp ezzel ismer-tetett meg minket. Megtanultunk gondolkodni, úgy, ahogyan azt a matematika és a fizika megkívánta, elsajátítottuk a fizikai szemléle-tet, egy sokfelé használható látásmódot. Mindig tudtuk, mit miért csinálunk és miért úgy, ahogy. Ha érzékelte, hogy valamilyen téma problémát okozott nekünk, a legközelebbi szakkörön diszkréten egy hasonló régebbi feladatot, vagy mérést vett elő, amelynek meg-oldását közösen megbeszéltük. Rávezetett, hogy lehet az adott problémát kezelni. Észrevétlenül váltunk kreatívvá, akik nem ijedtünk meg egy újfajta megközelítést igénylő problémától.

Nála nem vált szét az elmélet és a kísérlet. A mérési adatok ter-mészetesen váltak a számítások paramétereivé. Akkor még szeret-tem kísérletezni, mérni (később az egyetemen ettől sikerült elvenni a kedvemet). Olyan napokon, amikor nem volt szakkör, Györgyi néni támogatásával egész délutánokat töltöttem társaimmal a fizika szertárban és előadóban, méréseket terveztünk meg és hajtottunk végre, értékeltük majd általánosítottuk az eredményeket. (Talán nem kap utólag fegyelmit, ha megemlítem, bízott bennünk, nem-egyszer önállóan, felügyelete nélkül is mérhettünk.) Soha nem ro-hant, volt ideje válaszolni a kérdéseinkre, rávezetni minket a vála-szokra. A válaszhoz vezető út sokkal fontosabb volt, mint maga a végeredmény. Ha több megközelítés is lehetséges volt, azokon is végigmentünk. Ma amikor interdiszciplináris szemléletre oktatom egyetemi hallgatóimat – akik nemsokára maguk is „iskolai tantestü-letben fognak állást vállalni” – ez az, amit leginkább hiányolok a gondolkodásukból, nemcsak Magyarországon. Évről évre megállapí-tom, sok-sok Györgyi nénire lenne szükség a középiskolákban, ahonnan az egyetemre érkeztek.

A Radnóti diákjainak szerencsájük volt, hogy ilyen szakkörve-zetőtől tanulhattak. Györgyi néninek pedig szerencséje volt, hogy sok, a fizika iránt odaadással érdeklődő diákja volt. Hozzáteszem, nem véletlenül. Az iskola szelleme sugallta ezt az érdeklődést, és ez az érdeklődés nem kitüntetetten a fizikának szólt. Györgyi néni ta-nítványai más diszciplínákban is megállták a helyüket. Azt a szem-léletmódot, amit a Radnótiban tőle (is) megtanultunk, a fizikán kí-vül és túl is hasznosítani tudtuk.

Egyetlen nyomasztó élményem maradt, de ez is az ő bölcses-ségét dicséri. Valamilyen vetélkedőre az iskola egyetlen diákot ne-vezhetett. Csatában a Radnóti biztosan verte volna az ország akko-

ri összes középiskoláját – fizikából Györgyi néni szakköre éppoly fogalom volt a hatvanas évek derekán, mint Wiedemann tanár úré matematikából a Fazekasban –, erre azonban nem volt mód. Györgyi néni egy házi versenyt tartott nekünk, de ez holtversenyt hozott. Bölcsen nem vállalta a döntést, hogy bárkit is kiválasszon négyünk közül. Ránk bízta azt. Egymás közti titkos szavazásunk nekem adta a bizalmat, hogy képviseljem a Radnótit. A teher, hogy a többiek helyett is teljesítenem kell, úgy nehezedett rám, hogy leblokkoltam. Máig is bánt, hogy miattam az ő felkészítő teljesítménye sem kaphatta meg a megérdemelt elismerést, s természetesen szégyelltem a többi, hasonlóan (vagy pillanatnyilag jobban) felkészült társam előtt is. Nem neheztelt.

Közel húsz év múltán még néhányszor találkoztunk: egy óvodába jártunk. Ő néha Zsófi unokáját, én naponta Anikó lányomat kísértem a Bimbó útra, időközben ők is felnőttek. Aztán eltűntünk egymás látóköréből. Azt már lányomtól tudom, hogy hasonlóan lelkes, ifjabb fizikatanárokból álló gárda vette át a stafétabotot a Radnótiban; mire ő odakerült, Györgyi néni már rég nyugdíjba vonult.

További megérdemelt nyugalmas éveket, jó egészséget kívánok Györgyi néni, és örömet tanítványai eredményességében.

Darvas György

II. osztály

1. díj (100 Ft)	<i>Vicsek Tamás</i> (Bp., Radnóti M. gyak. g.)	88
2. díj (80 Ft)	<i>Pelikán József</i> (Bp., Fazekas M. gyak. g.)	85
3. díj (60 Ft)	<i>Herényi István</i> (Bp., I. István g.)	82
4. díj (40 Ft)	<i>Óhegyi Ernő</i> (Bp., II. Rákóczi F. g.)	77
5–6. díj (30 Ft)	<i>Darvas György</i> (Bp., Radnóti M. gyak. g.)	75
5–6. díj (30 Ft)	<i>Treer Ferenc</i> (Bp., Piarista g.)	75
7. díj (30 Ft)	<i>Buday Gábor</i> (Bp., Piarista g.)	73
8. díj (30 Ft)	<i>Szeidl László</i> (Bp., Apáczai Csere J. gyak. g.)	72
9. díj (30 Ft)	<i>Németh László</i> (Győr, Czuczor G. g.)	69
10. díj (30 Ft)	<i>Sólyom Irén</i> (Bp., Veres Pálné g.)	68
11–13. díj (30 Ft)	<i>Bucsy Péter</i> (Bp., Piarista g.)	67
11–13. díj (30 Ft)	<i>Fodor Zoltán</i> (Bp., Piarista g.)	67
11–13. díj (30 Ft)	<i>Pintér János</i> (Bp., I. István g.)	67

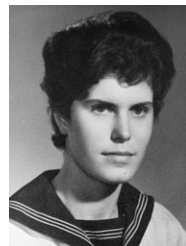
Részlet a Középiskolai Matematikai Lapok pontversenyének 1964. évi eredményhirdetéséből

Sváb Erzsébet, 1965/66 IV.B

Kedves Györgyi néni!

Sok szeretettel gratulálok 100. születésnapja alkalmából, szép emlékei között őrizzen meg bennünket hosszú ideig!

1962–1966 között voltam a Radnóti Miklós Gyakorló Gimnázium tanulója. Györgyi néni ugyan nem tanította az osztályunkat, de fizika szakkört tartott nekünk. Az osztályunkból többen is jártunk a szakkörére, és nagyon szerettük Györgyi nénit és a foglalkozásokat egyaránt. Főként példamegoldási feladatokkal foglalkoztunk, és amellet a fizika egy-egy érdekesebb területére is felhívta a figyelmünket. Arra nem emlékszem, hogy kísérleteztünk volna. Ami igazán mély nyomot hagyott bennem, és minden valószínűség szerint a döntő tényező abban, hogy a fizikusi pályát választottam, az volt, hogy Györgyi néni javaslatára a Középiskolai Matematikai és Fizikai Lapok (Matlapok-nak neveztük) fizikapéldáit kezdtük el megoldani. Az osztályunkból négyen voltunk, akik ezt egyre nagyobb rendszerességgel csináltuk: Vicsek Tamás, Darvas György, Szász András és jómagam. Mind a négyen a fizikusi pályát választottuk. A feladatokat természetesen ki-ki önállóan oldotta meg, de beküldés után megbeszéltük szakkörön, illetve egymás között. Nagy volt az öröm, ha saját megoldásunkat láttuk vissza a Matlap által kiválasztott jó feladatmegoldások közül. Emlékeim szerint a lehető legeredetibb és legrövidebb levezetést értékelték leginkább. Györgyi néni együtt örült velünk, és biztatott. Eredményes szereplésünket megőrizte a Matlap archívuma, sőt az arcképcsarnokban is időnként jól esik nosztalgizni (<http://www.komal.hu/tablok/?ev=1964&tablo=2>).

Magamról dióhéjban: elvégeztem az ELTE TTK fizikus szakát, és 1971 óta a Központi Fizikai Kutatóintézetben (KFKI) dolgozom tudományos kutatói munkakörben. 1973-ban egyetemi doktori fokozatot (PhD), 1986-ban MTA kandidátusi fokozatot szereztem. Az anyagszerkezet érdekes újdonságait kutatom neutronszórással. 1976-ban férjhez mentem a KFKI-ban dolgozó mérnök kollégámhoz, és 1977-ben fiúgyermekünk született, aki néhány éve megnősült.

A Radnóti Miklós Gimnáziumban töltött négy esztendőről nagyon szép emlékeket őrzök. Györgyi nénire sok szeretettel emlékszem vissza, és ezúton fejezem ki hálámat a fizikusi életpályám irányába tett „kezdőlökéshez”.

Sváb Erzsébet

40 éves érettségi találkozó, Buzási Anna és Szász András között

Sváb Erzsébet munkahelyén, a KFKI reaktoránál

Szabados László, 1965/66 IV.B

A hosszú élet titkára is tessék megtanítani bennünket...

Sosem kaptam jó osztályzatot Györgyi nénitől. Igaz, rosszat sem, ugyanis egyetlen osztályzatom sem volt tőle, mivel nem ő tanította fizikát az osztályunkban. „Csak” mint szakkörvezető tanárról vannak róla középiskolai emlékeim.

Azon évfolyamok egyikébe jártam, amelyben fiúk csak az orosz tagozatos osztályba vétettek fel. Az alapos válogatás után így létrejött osztályról – belülről szemlélve – főként kellemes emlékeim vannak, bár némelyik tanárunk másként élte meg a velünk való találkozást. A válogatás folytán bőven akadt közöttünk az átlagosnál jobb képességű diák, az érdeklődésünket tekintve pedig igazán színes társaság alkotta az osztályt. A humán tárgyakból kiemelkedő osztálytársaim közreműködésével Mezei Ottó tanár úr remek magyarórákat tartott, amelyek bizonyára közrejátszottak abban, hogy a reál tárgyak iránti érdeklődésem mellett fokozottan érzékeny vagyok a nyelvhelyességre, a magyaros fogalmazásra. Mezei tanár urat nagyon kedveltük, amit az is bizonyít, hogy amikor az osztályközösség „megfúrta” az addigi osztályfőnököt, magyartanárunkat kértük arra, hogy vállaljon el bennünket. Az iskola szigorú vezetése belátta, hogy ezzel az osztályfőnökcserével nyugta lesz tőlünk. Mindezt nem csupán azért említem meg, mert Mezei tanár urat már nem köszönhetjük a mostanihoz hasonló alkalomból, hanem a következő példáért is. Egy alkalommal Mezei tanár úr megbetegedett (a tanár is ember...), és Bölcs István személyében magyar szakos helyettesítő tanár jött az osztályba. A később rádiós szerkesztő-műsorvezetőként országosan ismertté vált Bölcs tanár úr olyan magyarórát tartott a számára ismeretlen osztálynak, hogy szemünk-szánk tátva maradt tőle.

Más tantárgyak esetében is szinte ugyanennyire el voltunk kényeztetve a Radnótiiban. A fizikát Kiss Barnabásné, Lenke néni tanította, aki sajnos nehezen boldogult az osztályunkkal, mert kevesen lelkesedtünk igazán a fizikáért, neki pedig a többieket is meg kellett tanítania a fizikára. A tanórák ezért nemigen sikerültek-sikerülhettek élvezetesre. Csillagásznak készülve középiskolásként buzgón jártam az Uránia Csillagvizsgáló Ponori Thewrewk Aurél vezette ifjúsági szakkörébe. Hogy jobban elmélyedhessek a fizikában, el-

kezdttem látogatni a Györgyi néni vezette szakkört is. Igaz, eléggé megkésve, amit azóta is bánok: talán harmadikos koromban kezdttem járni a fizika szakkörbe. Ezt a heti rendszerességgel ismétlődő délutáni elfoglaltságot már akkor is élveztem, utólag pedig különösen szívesen gondolok vissza rá. Akkoriban az volt a jó benne, hogy mindannyian akartunk haladni a fizikában, ezért a szakköri foglalkozás végig hasznosan telt, ami a heti két fizikaóra sajnós nem volt jellemző. Utólag pedig főként azt értékelem, hogy a szakköri feladatmegoldások vezettek el a logikus gondolkodás olyan szintjére, amely nélkül aligha válhattam volna kutatóvá.

Amióta időnként vizsgáztatói szerepbe kényszerülök, mindig előre közlöm a hallgatókkal, hogy nem a képletekre és a levezetésre vagyok elsősorban kíváncsi, hanem arra, hogy az elsajátított ismeretanyag alapján logikusan gondolkodva rájön-e a vizsgázó a helyes válaszra olyan kérdések esetén is, amelyekre nem sikerül kapásból felelnie.

A gimnáziumban 1966-ban tett érettségi után nem is találkoztam személyesen Györgyi nénivel. Vele közös munkában azonban szerencsémre részt vettem. Egy évtizede már, hogy a Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. fizikai vagy éppen földrajzi kiadványainak csillagászati vonatkozású részeit alkalmanként lektorálhatom. E munkakapcsolat gyümölcseként aztán felkértek arra, hogy a Négyjegyű függvénytáblázatok, összefüggések és adatok c. kiadvány (vagyis a közismert középiskolai függvénytáblázatok) teljesen átdolgozott és bővített kiadásához állítsam össze a legfontosabb csillagászati táblázatokat. Ez önmagában is jókora megtiszteltetés, amit fokozott az a tény, hogy a fizikai rész összeállításában Kugler Sándorné is közreműködött. Györgyi néni tanítványainak számát így szinte lehetetlen meghatározni, mert nemcsak krétával a táblára írva tanított.

Mindenesetre szerencsésnek mondhatja magát az, akinek az ellenőrzőjében a fizikaosztályzatot Györgyi néni kézjegye hitelesítette. S ha e kivételes jubileum alkalmából a tanítvány is írhatna a tanár üzenőfüzetébe, akkor az én rövid értékelésem ez lenne: kitűnően megfelelt, második évszázadba léphet.

Szabados László

Szász András, 1965/66 IV.B

Mit tanultam Györgyi nénitől?

Tizennégy éves korban pályát választani nem lehet. Szüleim megpróbálták kijelölni az utat, technikumba felvételiztem. Nem sikerült. Úgy éreztem, elektromérnöki álmaim tűntek el. A Radnótiba felvettek. Hát így kezdődött negyvenhat évvel ezelőtt a mai napig tartó nagy kaland...

Orosz tagozatra kerültem. Kiábrándulva kezdtem a középiskolát. Rendkívül gyenge nyelvérzékkel és talán még gyengébb akarattal, hogy elsajátítsam a nyelvet. Én, aki az általános iskolát döntő többségében jelesekkel tanultam végig, a nyelvórákon már az elején (még leírni is szörnyű) elégteleneket kaptam... Lesújtó helyzet volt.

Csak a reál tantárgyak tartották bennem a lelket. Azokat szerettem. Később egyre komolyabbá vált a tanulás, egyre erősödtek a követelmények, de a matematika, fizika, kémia, biológia növekvő terheit nem nagyon éreztem. Azokat élveztem. Többszörösen szerencsém volt. Annak ellenére, hogy humán tagozatos osztályba jártam, sok komoly reál érdeklődésű tanuló társam volt. Jól esett velük versenyezni, vitatkozni, együtt dolgozni. Hamar megértettem, hogy a rendkívül bőséges és olcsó orosz nyelvű szakmai könyvválasztékból sokat tanulhatok, így már a nyelvtanulás sem volt akkora teher, inkább segítség.

Nekem nem Györgyi néni tanította a fizikát. Mindig irigyeltem tanítványait, hiszen (az akkor igen gyakran használt) négyjegyű függvénytáblában a szerzők között olvastam a nevét. De megjött a lehetőség: Györgyi néni fizika szakkörére iratkozhattam be. Nagy élmény volt. Igazán akkor vált izgalmassá, mikor a feltett kérdéseimre nekem kellett megadnom a választ, Györgyi néni „csak” rávezetett. Mikor ahhoz a problémámhoz értem, miért megy a cukor a teában középre, mikor annak a keverés hatására a szélére kellene mennie, Györgyi néni engedélyt adott, hogy egy társammal kísérleteket végezzek a kérdés megválaszolására. Nagy tiszteségnek tartottam, és a legnagyobb izgalommal ismertem meg a Coriolis-erő rejtjelmeit, a hurrikán kialakulását egy pohár teában. (Ez az élmény még akkor is kísért, mikor sok évvel később az egyetemen meteorológus hallgatókat tanítottam fizikára...) Mikor már Györgyi néni elismerte komolyságomat, Ő adott feladatot: ki kellett mérnem (ismét valakivel) a tehetetlenségi nyomaték alakfüggését. Fantasztikus munka volt. Boldog voltam, lelkesedtem. Fizikus lettem, nem elektromérnök.

Mit is tanultam Györgyi nénitől?

A gondolkodást, a team-munkát, a kísérletezést, a kérdések megoldásának rögzös, de felejtethetlen élményeket nyújtó útjait és talán legfőbbképpen az iskola levegőjében is meglévő interdiszciplináris gondolkodást, a dolgok összefüggéseinek elemzését és természetesen a fizika szeretetét.

És vajon mire használtam ezeket a megtanult készségeket? Ezzel építettem az életem. Fizikusi pályám mindig az interdiszciplinaritás körül forgott, mindig a kérdések felvetése, a válaszok keresése jelölte ki az utamat. Ma biofizikával foglalkozom, orvosi készülékeket is fejleszték (a mérnöki véna csak előjött). Lelkesedésem a fizikaszertári kísérletek óta még mindig tart. Hallgatóim (ma már csak PhD-képzésben veszek részt) jól ismerik módszeremet: kérem, hogy kérdezzenek, és legyen annyira érdekes a kérdés, hogy igényeljék a választ, hogy élvezzék a természet megismerésének útjait, és ezt oktassák leendő (vagy sokuknak már meglévő) tanítványaiknak, beosztottjaiknak is. Életemet ez a gondolkodás határozta meg, és gyermekeimnek, tanítványaimnak is igyekszem ezt átadni.

Hát én ezt tanultam Györgyi nénitől.

Szász András

II. osztály

1. díj	(100 Ft) <i>Vadász István</i> (Bp., Radnóti M. gyak. g.)	105
2. díj	(80 Ft) <i>Patkós András</i> (Bp., Radnóti M. gyak. g.)	95
3. díj	(60 Ft) <i>Simonovits András</i> (Bp., Radnóti M. gyak. g.)	90
4.	(30 Ft) <i>Gosztongyi László</i> (Bp., Kandó K. tech.)	89
5—6.	(30 Ft) <i>Mészáros Endre</i> (Bp., Piarista g.)	88
5—6.	(30 Ft) <i>Szentai Judit</i> (Bp., Kanizsai D. g.)	88
7—8.	(30 Ft) <i>Ferenczi György</i> (Bp., István g.)	86
7—8.	(30 Ft) <i>Kiss Péter</i> (Szeged, Ságvári E. g.)	86
9.	(30 Ft) <i>Zichy László</i> (Esztergom, Temesvári P. g.)	81
10.	(30 Ft) <i>Bor Pál</i> (Szeged, Ságvári E. g.)	79
11.	(30 Ft) <i>Harkány Edít</i> (Bp., Patrona Hungariae g.)	73
12.	(30 Ft) <i>Bodonhelyi Márta</i> (Bp., Móra F. g.)	72
13.	(30 Ft) <i>Eőry László</i> (Esztergom, Temesvári P. g.)	68
14.	(30 Ft) <i>Solymosi János</i> (Bp., Piarista g.)	65

Részlet a Középiskolai Matematikai Lapok pontversenyének
1963. évi eredményhirdetéséből

Vicsek Tamás, 1965/66 IV.B

Kuglerné Tanárnő 100. születésnapjára

Megtisztelő és megható érzés ilyen alkalomból írni. Magyarországon nagy hagyománya volt – és bizonyára még mindig van – annak, hogy a gimnáziumi tanulmányok egész életre szóló, meghatározó jelentőséggel bírnak. Esetemben mindenképpen így volt. Két okból lettem végül is fizikus: egyrészt édesapámtól gimnáziumi elsős koromban kaptam egy könyvet az atomfizikáról, másrészt elkezdtem járni a Tanárnő által vezetett fizika szakkörbe.

El kell mondanom, milyen is volt ez a szakkör, mitől is lett olyan fontos az életemben. Úgy emlékszem, Patkós András és Simonovits András (akik egy évfolyammal jártak előttem) szoltak, hogy ha érdekel a fizika, jó választás lejárnom a hetenként egyszer-kétszer megtartott szakköri órákra. Kuglerné Tanárnőnek volt egy nagy trükkje: Mindig olyan példákat oldottunk meg a szakkörön, amelyek így vagy úgy, de hajaztak az éppen aktuális, havi Matlapok (mi még így hívtuk) fizika rovatában megjelent feladatokra.

Pontosabban, nem mindig! Csak eleinte... 2–3 hónapig. Amíg rákapunk a feladatmegoldás, a kíváncsiság kielégítődése, a kihívás okozta öröm ízére. Mi vártuk volna utána is a segítséget, a hasonló feladatok során alkalmazandó trükkök ismertetését, de ez fokozatosan elmaradt, és végül magunkra lettünk utalva. Emlékszem, már akkor, gimnazista fejjel is, nagyszerű pedagógiai elgondolásnak tartottam ezt a módszert, és már akkor is szeretettel gondoltam a Tanárnőre, hogy így vezetett rá valamire, ami az életem fontos és sok örömet jelentő részévé vált, és amibe a kezdeti segítség nélkül nem vágtam volna bele.

Ha visszagondolok, hogy miért jártam ezekre a számomra sokat jelentő szakköri órákra, akkor két dolog jut eszembe: egyfelől, eleinte úgy tűnt, sok közvetlen segítséget kapok a Matlapok versenyében való eredményesebb szerepléshez. Másfelől – és ez volt a fontosabb – azt érezhettem ezeken a foglalkozásokon, hogy a fizika egy szerethető tudomány, valamint – és ez szintén nagyon sokat jelentett – a tanárnő a szakköri társakat – köztük engem is – szeretettel, minket is szeretve vezetett be a fizika szépségeibe.

Vonzott az irodalom, otthon magánszorgalomból lelkesen festettem, szóval voltak más irányba mutató csábítások is, de egy ifjú gyakran attól függetlenül választ pályát, hogy melyik tanára legkedvesebb a számára: így lettem végül a Tanárnő hatására fizikus. Hálás vagyok neki, mert ezt a választásomat soha egy pillanatra sem bántam meg, ez a pálya tette lehetővé, hogy szeressem, amit csinállok, és még biztonságban, sikeresen is végezhessem a munkámat.

Vicsek Tamás

Földes István, 1967/68 VIII.B

Kugler Sándorné (Györgyi néni) az ELTE Radnóti Miklós Gyakorlóiskolában, hatodiktól (vagy hetedikétől) nyolcadik általános iskolás koromig tanított engem a hatvanas évek második felében. Már akkor idős tanárnőnek számított, és rettentően szigorú volt. A szigorúság nem buktatást jelentett, de nehéz volt nála jó jegyet elérni, és bizony előfordult, hogy a csínytevőnek elkérte a „kis-könyvét”. A fizikának az általános iskolai anyaga és maguk az órák is nekem akkoriban elég száraznak tűntek, akkoriban, hetedikes koromtól a kémiaiával estem szerelembe, a matematika mellett az érdekelt a leginkább.

Amellett, hogy ezeken az órákon sikerült jó alapokra szert tenni, Györgyi néninek komoly szerepe volt abban, hogy végül fizikus lettem, bár valószínűleg ezt ő máig sem sejtí. Nyolcadikosok voltunk, amikor minden tárgyból iskolai tanulmányi versenyeket rendeztek. Nekem eszem ágában sem lett volna fizikából indulni, de Györgyi néni kijelentette, hogy akinek nála ötöse van, annak az indulás kötelező. Így elindultam, és végül osztályomból a legjobb eredményt elérve, holtverseny után a másik osztály néhány fizika iránt érdeklődő tanulója mögé szorulva előkelő helyen végeztem (az első két helyezett szintén fizikus ill. mérnök lett). Ez jó lelki indítást adott a későbbi megmérettetésekhez fizikából. Így amikor gimnazista koromban egy szintén a természettudományokban járatos rokonom rábeszélte a fizikára azzal az érveléssel, hogy ott közelebb jutok az alapvető dolgok megértéséhez, míg a vegyészek többnyire gyakorlati feladatokat oldanak meg, az alapokhoz való vonzódásom és a korábbi sikerélmény a fizika felé irányított.

Így Kugler Sándorné egyike maradt meghatározó tanárainknak, akik sorsomat a fizika felé vezették. Köszönöm.

Földes István
fizikus, az MTA doktora

Kertész János, 1968/69 IV.

Levélrészlet

Középiskolásként két gimnáziumban négy fizikatanár tanított, őszintén szólva furcsábbnál furcsábbak. Felüdülés volt, amikor a Radnótiban sajnos csak egy fél évre Kugler Sándorné vette át az osztályt. Nem voltunk szakosok, közepes volt a színvonal, alig néhányunkat érdekelt átlagosnál jobban a fizika. A korábbi (és későbbi) fizikatanárok óráit vagy a káosz, vagy a terror jellemezte akárhogy is, a diákok többsége utálta a fizikát. Györgyi néninek nem kellett különösebben fegyelmezni, mégis rend volt az óráin, és még a meg rögzített antifizikusok előtt is volt tekintélye. Nagyon tisztán, egyszerűen magyarázott, a lényegét mindenki számára érthetően világította meg. Igazi tanáregyéniség volt, sugárzott belőle az emberség és a szeretet.

Nagyon örülök, hogy ezt közzé tehettem, és jó egészséget kívánok neki.

Kertész János
akadémikus, egyetemi tanár

Lempert László, 1969/70 IV.C

Levélrészlet

Györgyi néni hetedikes koromtól tanított a Radnótiban, aztán a gimnáziumban végig. Gimnazistaként fizika-kémia tagozatos voltam, így szinte minden nap láttuk egymást, elméleti vagy gyakorlati órán. Az elméletet könnyen tanultam, bátorított, különböző központi szakkörökre beajánlott, a Budó-könyvre felhívta a figyelmemet, a laboratóriumi csetlés-botlásaimat pedig elnézte. (Valami azt súgja, hogy az ő orientációja is inkább elméleti volt. Legalábbis az órai demonstrációk során néhány osztálytársammal így határoztunk. A tanári asztalon összeállított kísérletek ugyanis olykor félresikerültek, a szikra nem ugrott, vagy a sörét nem a megfelelő tempóban melegedett. Mindezt másik kedves tanárnőnkkel, Bálint Ica nénivel hasonlítottuk össze, akinek valamennyi biológiai demonstrációja ment, mint a karikacsapás.)

Az évek során sokat tanultam tőle fizikából, de a legnagyobb hatást ismeretségünk elején tette rám, még az általános iskolában. Néhány, fizika iránt érdeklődést mutató osztálytársammal együtt felszólított, hogy fizessünk elő a Középiskolai Matematikai Lapokra (melynek címében akkoriban büszkén állott, hogy „Fizika rovattal bővítve”). Amikor aztán az első szám megjött, áttanulmányoztam, sokat nem értettem belőle, se a matematikai, se a fizikai részből. De a kitűzött matematikai feladatok (pontosabban: gyakorlatok, vagyis a könnyebb problémák) között felfedeztem egy betűszámítást, az ÉLJEN+MÁJUS=ELSEJE összeadásban kellett úgy meghatározni a betűk számértékét, hogy az összeadás helyes legyen. Ezt sikerült megoldanom. Mivel a megoldások beküldésének határideje még távol volt, nekiálltam további kitűzött problémáknak is, s az elkövetkező két-három évben a Kömal feladatainak megoldása központi szerepet kapott életemben. Bár a későbbiek során a fizikai rovatnak is olvasója és megoldója lettem, valószínűleg a május elseji feladat hatására végül is a matematikánál kötöttem ki – persze a feladathoz Györgyi néni kezdeményezésére jutottam el.

A ELTE-n folytatott matematikai tanulmányok majd ottani állások után 1988 óta az amerikai Purdue egyetemen vagyok tanár. Ha Györgyi néninek a Kömal-előfizetéssel talán nem is ez volt a terve, remélem, a matematika választásával nem okoztam neki csalódást.

Lempert László

Veress Tibor, 1972/73 IV.C

A Veress Tibornak, az Eötvös-verseny 6. helyezettjének régi lakáscímére küldött levélre az alábbi válasz érkezett:

Kedves Uram!

Megkaptam fiamnak, Veress Tibornak szóló körlevelét, melyben értesít Kuglerné – Györgyi néni – 100. születésnapjára szervezett megemlékezéséről.

Ő az a kiváló pedagógus, aki a maximális tudást tudta átadni és kihozni tanítványaiból.

Fiam az (ELTE) Radnóti Miklós Gyakorlóiskolába járt 1964–1973 között, Beckerné Ági néni volt az osztályfőnöke. Az országos Eötvös-versenyen 6. lett, így nem kellett felvételiznie az egyetemre, ez az, amiben Györgyi néninek mint tanárának igen nagy szerepe volt.

Villamosmérnökként végzett, majd ledoktorált. Pályáján sok munkával, szépen haladt előre, külföldön is dolgozott.

Sajnos az élet rettenetes dolgokat produkál. Fiam 1997-ben 43 évesen, álmában, szívinfarktuszban elhunyt, egy 15 éves kislányt és egy 12 éves kisleányt hagyott itt.

Abban biztos vagyok, ha élne, szívesen állna rendelkezésükre.

Elnézését kérem, hogy levelemmel zavartam, de nagyon szeretném, ha valamilyen formában tudomására jutna Györgyi néninek, hálám és köszönetem pedagógusi munkájáért.

Kívánok igaz szívből jó egészséget születésnapján,

Isten áldását további életéhez, volt tanítványa édesanyja

Veress Tiborné

A Középiskolai Matematikai Lapok – nagyon régi hagyományt követve – minden tanévben közli a legeredményesebb feladatmegoldók fényképeit. Ezekből a tablókából adjuk közre néhány egykori radnóti diák képét.

Középiskolai Matematikai Lapok arcképcsarnoka
1963/64

Simonovits András

1964/65

Szász András

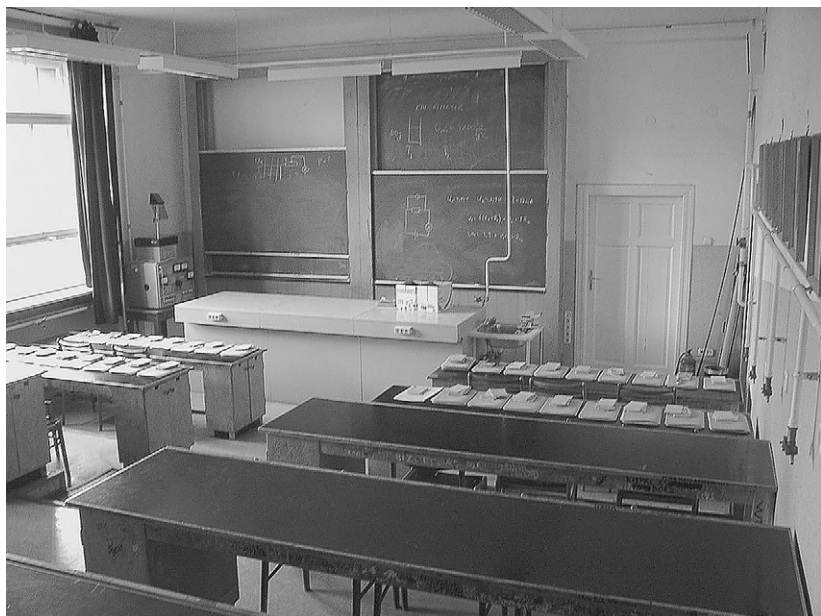

Vicsek Tamás

Darvas György

A Radnóti Miklós Gyakorlóiskola fizika előadóterme.

A Radnóti Miklós Gyakorlóiskola díszes lépcsőháza.

A Radnóti Miklós Gyakorlóiskola új színházterme.

AZ
EGYKORI TANÁRJELÖLTEK
VISSZAEMLEKEZÉSEI,
KÖSZÖNTŐI

Érdi Bálint, 1967/68

Köszöntő Györgyi néni 100. születésnapjára

Az 1967/1968-as tanévben V. éves matematika-fizika-csillagászat szakos hallgatóként gyakorló tanításra a Radnóti Gimnáziumba osztottak be. Az őszi félévben Dékánynénál matematika-, a tavaszi félévben Györgyi néninél fizikaórákra jártam, és amikor rám került a sor, néhány hétig tanítottam is. A gimnáziummal mindössze ennyi kapcsolatom volt, korábban sosem jártam ott, és 20 évvel később is csak azért, mert egyik gyerekem téli teniszedzéseit a gimnázium tornatermében tartották. Már ekkor némi nosztalgiával emlékeztem vissza tanárjelölt koromra, és újabb 20 év elteltével ez még inkább így van. Szerettem a Radnótiba járni. Tetszett a környék, az épület, az iskola mozgalmas élete. Szokatlan volt, hogy a diákok ránk, az egy-két évvel idősebb hallgatókra tanárként néznek, s még szokatlanabb volt, amikor ki kellett állni az osztály elé. Mind Dékánynétól, mind Györgyi nénitől sok bátorítást kaptunk (mi, tanárjelöltek), s a diákok is tisztelték igyekezetünket (hozzáedződtek már a tanárjelöltek ügyetlenségeihez). Egy ponton azonban nem méltányolták „tudásunkat”, egy tanárjelölt-diák focimeccsen alaposan elverték minket. Ekkor hirtelen nagyon öregnek éreztem magam.

Györgyi néni tudta, hogy én csillagásznak készülök, és úgy alakította a dolgot, hogy az optika tanítása essen rám. Előtte alaposan átnézte a tantervemet, s sok jó tanáccsal látott el. A gyakorló tanítás végül egész jól sikerült, csak az bánt, hogy az egyik lánynak rossz jegyet kellett adnom. Ma is felismerem, ha tízévenként meglátom a boltban, vagy az utcán, és remélem, hogy ő már nem emlékszik rá.

A gimnáziumból eljőve Györgyi nénivel megszakadt a kapcsolat. Szívesen gondolok azonban vissza erre az időre, s ha néha a Cházár András utca felé visz utam, mindig felelevenednek a Radnótiban töltött gyakorló évem kellemes emlékei.

Meghatott szeretettel köszöntöm Györgyi nénit 100. születésnapján.

Érdi Bálint

Gedeon Melitta, 1961/62

Kedves, Tisztelt, Szeretett Györgyi néni!

Isten éltette eddig, és éltesse még tovább Györgyi nénit jó egészségben mindannyiánk örömére, akik valamikor megismertük és megszerettük! Az én esetemben ez nagyon régen történt, még az első tanévben, amikor Györgyi néni a Radnóti Gimnáziumban vezetőtanár lett, az 1961/62. tanév második félévében. Olyan nagyon régen volt, hogy az évek elmoshatták a közös munkánk emlékét, hiszen nagyon sokan következtek utánunk. Számomra azonban meghatározóvá vált egész tanári pályámon ez a félév. Az ELTE matematika-fizika szakos hallgatója voltam, és az általános iskola 8. osztályában tartottam a gyakorló óráimat. Jól emlékszem, a témám a transzformátor volt. Györgyi néni mindig pontosan eltalálta, hogy miben és mennyi segítségre van szükségem életem első fizikaóráinak megtartásához, jó tanácsaival támogatta elképzeléseimet. Mind ezt szeretetteljes természetességgel tette. Sokat tanultam tőle szakmailag és emberségben is. Jó érzéssel, hálás szívvel fejeztem be a gyakorló évet.

Később a kezembe került a Radnótiban végzett munkámról írt véleményezés, ami egészében jóindulatról tanúskodott, de Györgyi néni egy mondatáért különösen hálás vagyok, mert bátorságot és szárnyakat adott a továbbiakban. Azt írta, hogy jó ötleteim vannak, és hogy én ezt nem is tudom magamról. Az ebben megszólaló biztatást később többször is jól jött felidézni, de még sok év múlva is mindannyiszor megjelent gondolataim háttérében, amikor a Kugler Sándorné–Kugler Sándor-féle fizikai táblázatok után nyúltam. Ez pedig sokszor megtörtént...

A gyakorló év utáni első 2 évben az akkori szabályoknak megfelelően vidéken, Győrben tanítottam, ezután Budapesten először a Kilián György majd a Móricz Zsigmond Gimnáziumban. A legutolsó tanévben a Baár-Madas Gimnázium egyik fizikatanára lettem, és onnan szép emlékekkel, saját kérésemre vonultam nyugdíjba. Mindig szívesebben tanítottam fizikát, mint matematikát, férjem is fizikus volt a KFKI-ban. Tanári pályámon voltak sikereim, de kudarcaim is. Az egyik legkedvesebb emlékem mégis az, amit egy érettségi találkozáson egy angoltanár, egykori tanítványom mondott nekem: őt sosem érdekelte a fizika és a matematika, de amikor látta, hogy ez a

két tanár a tanításért kiteszi a lelkét, nem volt ereje elővenni az előkészített Népsportot. (Tablóképeim közül a legsikerültebbet mellékelem.)

A pályámon eltöltött évek alatt történtek olyanok is az iskolákban, amivel nem értettem egyet, de előttem álltak olyan példaképek, amik arra biztattak, hogy a szaktárgyaimat igényes, becsületes munkával és töretlen lelkesedéssel taníthatom. És ezek közül Györgyi néni volt az első.

Nagyon köszönöm a magam és a többiek nevében a segítséget és a példamutatást! Szeretettel gratulálok 100. születésnapja alkalmából, kívánok jól megérdemelt békességet és jó egészséget!

Tarnócziné Gedeon Melitta

Martonné Németh Mária, 1969/70

Györgyi néni

Az 1969/70-es tanévben Budapesten ötödévesként a Radnóti Gimnáziumban végeztem a tanítási gyakorlatot. Az első félévben matematikát tanítottam, és közben beszélgettem csoporttársaimmal, kihez lenne jó kerülni fizikából. Kugler Sándorné Györgyi nénit választottuk egy évfolyamtársammal, megkértük, vállaljon bennünket. Kicsit meglepődött Györgyi néni, de eleget tett kérésünknek.

Az első ismerkedés után megtudta, hogy Nagykanizsán fogok majd tanítani a Landler Gimnáziumban. Kiderült, hogy ott volt évekig tanár. Mindig rendkívül nagy szeretettel és elismeréssel beszélt egykori iskolájáról. Szerintem a szíve még oda vonzotta őt. Akkor még nem tudhattam, hogy egész munkásságomat egyetlen iskolában töltöm majd el, Nagykanizsán a Landler (ma Batthyány) Gimnáziumban.

Rövid volt az idő, amíg Györgyi néni vezetőtanárom volt, de nem telt el nyomtalanul. Most csak két élményt elevenítek fel:

Egy harmadik osztályban (ma 11. osztály) tanítottam, és természetesen tele voltam szorongással. Különösen a kísérletektől féltem, mert diákkoromban sokszor tapasztaltam, hogy „valami mindig történik”. Egyszer párács volt a levegő, egyszer nem volt az, sült az nap, vagy esett az eső, a tanár sokszor „magyarázkodott”: Nehezen fogadtam el, hogy a kísérlet nem mindig „sikerkül”.

Az órára való felkészüléskor Györgyi nénivel a legapróbb részletig mindent megbeszélhattunk az elmélettől kezdve a feladatokon át, a kísérleteket pedig kipróbáltuk. A szilárd testek rugalmassága volt a téma, a nyújtást tanítottam. Az óra előtti napon gondosan kifeszítettem egy cimbalomhúrt az előadóban, kissé megterhelve. Kipróbáltunk mindent. Másnap az első súly hatására a húr elpattant. Györgyi néni intett, kifeszítettem egy új húrt – de hogy lesz itt meg az „arányosság”? Meglett. Györgyi néni odament a gyerekekhez, „segített leolvasni” a tükörskálát, és minden meg volt mentve.

Emlékezetes az első szóbeli feleltetésem is. Az értékelésnél azt hiszem, jobban drukoltam, mint a felelő. Hármast adtam a tanulóknak. Az óra végén Györgyi néni megkérdezte tőlem: „Hányast adtál a felelőnek? Ötöst?” Én megdermedtem, és elrebegtem, hogy közepest. Mire Györgyi néni: „Ó, én éppen csak akkor figyeltem, amikor

azt mondta el, hogy...” Kitapasztaltuk, hogy ez valóban így van. Az első órákon Györgyi néni teljes figyelme a mienk volt. A felkészülésünket végigkísérte. De ha azt tapasztalta, hogy az órán rendben mennek a dolgok, akkor az egyik hátsó padban gyártotta a feladatokat a fizika tagozatos tanulóknak. Határtalan szorgalommal, végtelen kitartással, lelkesedéssel.

És ha bementünk egy-egy ilyen órájára, elhűlve tapasztaltuk, hogy mi mindent tudnak ezek a diákok. Bizony nem mertünk volna versenyre kelni velük.

Nagykanizsára kerülve tanárként sokszor elmentem olyan tábló alatt, amelyen ott volt Györgyi néni képe. Addigra már megtudtam néhány kollégától, hogy bizony sokan félték annak idején a fizikától és tartottak annak tanártól. Én olyankor mindig mosolyogtam magamban: milyen jó, hogy amikor Györgyi nénit kértem vezetőtanáromnak, nem ismertem a hírt szigorúságáról. Én csak a melegsívvű, segítőkész, lelkiismeretes tanárral találkoztam. Biztatást kaptam tőle akkor, amikor még ki sem érdemeltem. Neki is köszönhetem, hogy soha nem fordult meg a fejemben, hogy mást is csinálhatnék a tanításon kívül. Országosan kiemelkedő eredményeket tanítványaim matematikából értek el, de mindig szívesen beszéltem a matematika tanításakor a fizikai alkalmazásokról.

Martonné Németh Mária
Graphisoft- és Pólya György-díjas
tanár

Molnár Péter, 1964/65

A kérés váratlanul ért a születésnap köszöntésre, de azonnal visszaemlékeztem az iskolai osztályra, később általa mutatott műszaki egyetemi tankönyvre, ami minta volt számomra precíz tanulhatóságával, közérthetőségével, és számomra természetes párja volt a fizikai képletek és táblázatok összefoglalásának. Az az emlék jutott eszembe, hogy az ilyen kiadványok látszólagos szárazsága a kevés eligazító kiegészítéssel többször kíségett az összefüggések felismerésében, mint a részletes magyarázatok. Nem arról van szó, hogy könnyebb volt elővenni egy tömörebb kiadványt, hanem fordítva: a megértéshez célszerű volt ebből az összefoglalásból kiindulni, amit követhetett a részletesebb tanulmányozás.

Az osztályterem számomra a tehetséges, válogatott középiskolásokat jelentette, akikről rögtön az individuális sikervágy jutott eszembe, és eleve reménytelennek látszott a pár tanítási óra alatt bármiféle személyes kapcsolat.

Györgyi néni számomra mintakép volt, mielőtt egyáltalán találkoztunk volna. Tudtam, hogy legközelebbi diáktársam hatékony és csodált fizikatanára volt a középiskolában, akivel most is együtt kezdtünk a gyakorlóiskolában tanítani tanulni. Azóta is elválasztom egymástól a jól átadható és megkövetelhető tudást és az érdekes esetleg nehezen megválaszolható kérdések megvitatását, a tanár és a diák személyes kapcsolatát, mindazt, amit „nem lehet az óra végén számon kérni”. Györgyi néninél a kemény, világos tudást és annak átadását lehetett megtanulni. Legalábbis én így éltem át akkor, mivel a közvetlen jó barát miatt ő volt személyes kapcsolatunk közvetítője is. Györgyi néni közvetlen kritikájára vagy véleményére nem emlékszem, annál inkább barátom közvetítésére. Arról értesültem, hogy valahogy más volt tanári felfogásunk, ami természetesen a kedves szigorú tanárnő és a kezdő tanár esetében egyoldalúan és közvetítéssel jutott tudomásomra, ő maga csak segítő módszertani elveit hangsúlyozta.

Mai tudással és életpasztalattal mindenekelőtt az iskola és a diákok szerepének radikális változását látom, miközben nosztalgiával gondolok vissza a régi szép idők törtető, okos gyerekeire és Györgyi nénire, a tanárjelöltek csodált mintájára. Pályafutásom során inkább a problematikus fiatalokkal találkoztam, akiknél a tananyag mellett azzal kellett törődnöm, hogy egyáltalán értik-e, miért van nekik szükségük erre a tudásra.

Molnár Péter

Sebők Tiborné, Reményi Magdolna, 1969/70

Kedves Györgyi néni!

Az 1969/70-es tanév második félévében mint V. éves TTK-s hallgató végeztem a tanítási gyakorlatot a Radnótiban, az Ön irányítása alatt. Elég rövid volt ez az időszak, de ezalatt is kiderült számomra Györgyi néni nagy tudása, alapos felkészültsége, példamutató tanári magatartása. Megtanultam Öntől a tapintatot, a türelmet, a segítőkészséget, a gyerek emberként kezelését, a fizika szeretetét, az önálló gondolkodásra nevelést. Elhangzott útmutatásai nagyban hozzásegítettek, hogy a felmerült problémákat meg tudtam oldani.

Büszke vagyok, hogy az Ön tanárjelöltje lehettem. Hosszú pedagógusi pályámon (38 év) igyekeztem tanításait a jövő nemzedéknek maradéktalanul átadni.

Kedves Györgyi néni! Engedje meg, hogy 100. születésnapja alkalmából egy kolléganőm, Nagyné Csek Katalin *Tanítani* c. versével köszöntsem.

Meleg szeretettel:

Sebők Tiborné, Reményi Magdolna

*Az évek súlya lassan
meggörnyeszi a vállad,
hiszen már olyan régen
kaptad a diplomádat.
E sok-sok év mit hozott?
Hozott-e jót és szépet?
Nehéz szavakba önteni
ezt az egészet.
Tanítani akartál mindig is,
látni az értelem csillogását,
néha az öröm könnyeit,
néha a bála mosolygását.
Tanítani! Ó szép és nehéz hivatás,
nem ismert város széles útjain,
hanem titkos kis ösvények göröngyös,
alig megjárt csapásain.
És mégis mégy, kifulladásig,
szemégésig, torokfájásig,
agy gyötrelmig, lábsajogásig,
csak mégy, csak mégy, de titkon
visszanézve figyeled,
hogy e nehéz úton
ki is tart lépést veled.
Az elmaradókhoz visszatérsz,*

*segítõn nyújtod kezed,
ha lépte már nem bizonytalan,
öröme a te örömed.
De néha úgy érzed, hogy nincs tovább,
nincs értelme az egésznek,
néha úgy érzed, bizony nagy kár,
hogy nem mentél egykor vegyésznek,
hogy nem ültél be egy irodába,
amelyet elhagysz a munka végeztével,
ahol tiéd az este és a délután,
ahol nem telik javítással az éjjel,
ahol a fejed nem azon töröd,
mit ronthattam el és miért,
ahol – de hiszen nagyon jól tudod,
hogy épp ezt szereted, épp a nehezét.
Igaz, néha a te könnyed is pereg,
mert úgy érzed, hogy nincs már fegyvered,
úgy érzed, hogy a jóság, szeretet
hiába van, durván visszazökken,
és nincs szeretet már a gyermek szemekben.
Ám mindig jön egy szó, egy pillantás, egy hálakönnny,
mely továbbsegít rögös utadon.
Mert tanítani a legszentebb szívöröm
akár még így is – középiskolás fokon.*

Takács István, 1964/65

Tisztelt Tanárnő, Kedves Györgyi Néni!

Nevének említése elindította tudatom szunnyadó emlékeinek felszínre törését. Mennyi mindent köszönhetek Önnek! Mintát arról, hogy milyen is legyen egy fizikatanár. Hogyan kell szeretni a fizikát, mi mindent kell megtenni a fizikaóra sikeréért. Mennyire fontos, hogy biztosak legyünk tudásunk szakmai hátterében, de ne sodorjuk el tanítványainkat a katedra magaslatáról. Köszönöm biztató szeretetét, megnyugtató segítségét és irányítását.

Gyakorló tanításom témaköre az atomfizika volt, ami később kedvenc fejezeteim közé tartozott. Vizsgatanításomon a Wilson-kamra szerepelt, amelyhez szárazjeget egy külvárosi vegyi raktárból szereztem be. Az alfa-preparátumot az egyetem pincéjéből kihozott ólomkazettában villamoson el-

rejtve – hogy senki észre ne vegye – vittem a Radnótiba. Később, a győri Révai Gimnáziumban az volt a szólás, hogy a Wilson-kamrának „lelki világa van” (a kísérlet nem mindig sikerült). Én tudtam a legtöbb alfa-sugár ködfonalat produkálni, ezért kollégáim kérésére az ő órájukon is sokszor én mutattam be a kísérletet. Pályám végeztével is köszönöm Györgyi néninek a máig ható kezdeti impulzusokat.

Nyugdíjazásomkor sikeres fizika- (matematika)tanári működést zártam le, aminek Ön is részese!

Takács István vagyok, gyakorló tanítványa voltam 1965-ben. Feleségem Ida, műszaki könyvtáros volt a Vagongyárban – most szintén nyugdíjas. Kriszti lányom (38 éves) orvos, Eszti lányom (36) ének-zenetanár. $2 \times 3 = 6$ unokám van: 2 lány + 4 fiú.

Jó egészséget, sok örömet és Isten áldását kívánom Györgyi néninek. Szeretettel:

Takács István

Vicsi Klára, 1970/71

Györgyi néni nekünk, tanárjelölteknek is sok hasznos dolgot mondott. Azért nem lettem gimnáziumi tanár, mivel nekem nem volt olyan átfogó tudásom, mint neki, és úgy gondoltam, hogy csak olyanoknak szabad gimnáziumban tanítani, akik legalább annyit tudnak, mint Ő.

Dr. Vicsi Klára
az MTA doktora

Kugler Sándorné tanárnő 77 tanárjelöltje közül köszöntőt írt Kovács László (1964/65) és Pócsik Istvánné Balla Ilona (1970/71). Az ő írásuk *Az egykori tanítányok visszaemlékezései, köszöntői* fejezetben szerepel.

Képtárházunkból

Születésnapi köszöntő Balatonfenyvesen, 2002. júliusában

AZ
EGYKORI KOLLÉGÁK
VISSZAEMLEKEZÉSEI,
KÖSZÖNTŐI

Csákány Antalné (Radnóti)

Mit tanultam Györgyi nénitől?

Nagy szerencsémnek mondhatom, hogy kezdő tanár koromban Györgyi néni, Ila néni (Huszka Ernőné) és Lenke néni (Kiss Barnabásné) kollégája lehettem a múlt század '50-es éveinek végén, a '60-as éveinek elején. Tőlük tanultam, hogy a tanár magabiztosságát a tanulók előtt szakmai felkészültségének minősége alapozza meg. Azt is tőlük tanultam, hogy a fizika tanításához a szemléltetés természetesen tartozik hozzá. 45–50 év távlatából ma már nem tudom, hogy pontosan melyik kísérlet elvégzésének módját melyiküktől tanultam, nagyszerű továbbképzést jelentett akkoriban a Radnótiban eltöltött minden nap. Azt azonban biztosan tudom, hogy az MKSA mértérendszerre való áttérés módját Györgyi nénitől tanultam. Györgyi néni több előadást tartott nekünk az iskolában, amelyeken elmagyarázta a mértékegységeknek a tudományban és a tanításban betöltött szerepét. Bemutatta, egymás mellé állította az egyes – elsősorban elektromosságtani – törvények eltérő alakjait a CGS és az MKSA rendszerben. „Ez aztán igazán mellékes”, gondolhatják sokan. Hiszen a képlet fizikai tartalmát nem befolyásolja, melyik mértékegységben van felírva. Ez igaz. Mégis, valahogyan meg kell fogalmazni a természeti törvényeket. Akkor pedig vagy az egyik, vagy a másik mértékegységbeli alakját kell megtanítani ill. megtanulni. Vagy az egyik, vagy a másik használatára kell megtanítani a diákokat. És éppen a '60-as évek elején tért át a hivatalos tudományos élet a CGS mértékegység rendszerről az MKS rendszerre. Tehát átíródtak a tankönyvek, és a Györgyi néni által szerkesztett függvénytáblázat képletei is. Az újonnan kiadott szakkönyvek már csak az MKS rendszert használhatták. Ez pedig azt jelentette, hogy nekünk, tanároknak meg kellett tanulnunk az egyetemen még CGS-ben tanult összefüggések MKS-beli alakját. Nagy kincs volt minden okos szó, hiszen az áttérés idején még minden szakkönyv az éppen túlhaladottnak kikiáltott CGS rendszert használta.

Hogy Györgyi néni kitől, hogyan tanulta meg legelsőként, nem tudom. Akkor ez nem érdekelt, mert természetesnek tartottam, hogy Ő tudja, mint más módszertani újdonságokat is. A tanárjelöltekkel való foglalkozás módjában is sokat tanultam Tőle. A csendes derű, ami körülvette, máig kellemes emlék Vele kapcsolatban.

Isten éltesen Györgyi néni 100. születésnapodon! Sok szeretettel kívánok jó egészséget, további szép éveket szerető családotd körében.

Csákány Antalné, Jutka

Karakas Gábor (Irányi, Landler)

Levélrészlet

Jól esett olvasni leveledet, és érezni azt a szeretetet, amellyel Te és társaid körülveszitek egykori tanáraitokat.

Annak idején (1955-ben kezdtem Nagykanizsán tanítani a gimnáziumban) nagy tisztelettel és elismeréssel figyeltem Györgyi (Kugler Sándorné) tevékenységét. Szorgalom, munkabírárs és ügy-szeretet voltak a legfőbb tanári erényei.

A szemlélődésnél közelebbi munkakapcsolatba nem kerültünk, hiszen ő a fizika tanítására fordította szinte minden idejét, én meg a kémia tantárgy vonatkozásában buzgólkodtam; hadd tegyem hozzá, hogy a birtokolható épületállomány kibővülésével még az a bolondéria is érvényre jutott, hogy a nagyobbik épület jól felszerelt fizikatermébe költözött a kémia annak ellenére, hogy volt helye a kisebbikben.

Kérlek, ha találkoztok Györgyi nénivel, adjátok át neki szeretetteljes gratulációmat és jókívánságaimat.

Karakas Gábor

Matus István (Landler)

Üdvözlettel és visszaemlékezésként egykori kolléganőnek, kollégaként

Sajátos szorítás 75 évesen 100, azaz száz éves korú kolléganőnek visszaemlékező sorokat írni. Mindezt a töretlen tisztelet, a mindkettőnk közös tanítványának készítő, szorító és sürgető szorításának hatására teszem.

Az 1957/58-as tanévvel kezdődően néhány évig egy tantestületben dolgoztunk. A fizika mint tantárgy nem ugyanazt jelentette számunkra. Györgyike számára a fizikaszertár, a fizikaelőadó a cselekedtető, bemutató lehetőségek tárháza volt, míg többünk számára inkább társalkodási hely. (Ehhez tudni kell, hogy az akkori években a testület tekintélyes része feltűnően kezdő, a kezdéshez közeli életkorú volt. Ennek egyik oka az 1956 közelsége, a másik oka a tanulócsoporthoz számának felfutása volt.

Bizonyos magyarázatra szoruló okoknál fogva gyűjtőfogalommal szívesen neveztük magunkat „gyerekszoba” tagjainak. Tény, hogy kollegiális és emberi feszültségek nélkül léteztünk együtt mi fiatalok és nem annyira fiatalok.

Sajátos többlet volt számomra, hogy 59/60-ban érettségiző osztályok egyikében osztályfőnökként a fizikát tanító Györgyikével együtt tevékenykedtünk. Mint osztályfőnök saját belső indítatásból és külső (igazgatói) szorításból indítatva szerettem volna átlátni az osztályzatok alakulását. A tanulók – köztük Kovács László – a szisztematikus érdeklődésemre többnyire csak azt mondták, hogy hány pluszt és hány mínuszt kaptak az elmúlt héten. Azóta sem tisztáztuk, hogy ezzel a kiegészítő módszerrel folyamatos készülésre, figyelemre, igyekezetre sikerült-e készíteni a tanulók körét. Tény, hogy Györgyike eredményesen dolgozott. A záró osztályzatokat reálisnak érezték, elfogadták az érintett tanulók. A hajdani tanítványaira általában és az osztály esetében konkrétan is elmondható: szilárd ismeretekkel indultak el, és megállták helyüket. A szakmai becsvágy is teljesült: ketten a fizika művelőivé váltak.

Nevükben is mondom: Köszönet érte!

Matus István

Márkus Ferenc (Irányi, Landler)

Tisztelt Tanárnő!

1955 őszén kerültem Nagykanizsára. Frissen végzett tanárként az Irányi Dániel (később Landler Jenő, majd Batthyány Lajos) Gimnáziumban kezdtem dolgozni.

Jól képzett, nagy gyakorlatú tanárok alkották az iskola testületét. Kezdként volt kitől példát vennem. Tapasztalt kollégáim nem is zárkóztak el ettől. Közvetlenségükkel segítségemre siettek. Amit ekkor kaptam, szívemben, elmémben maradandóan megőriztem.

Hogy a meglévőnél nem többet, az annak a következménye, hogy a kelletténél tartózkodóbb voltam. Ám amit az iskolában, a folyosókon, a tanári szobában tőlük hallottam, láttam, megéltem, az pedagógiai és emberi rekvizitumaim értékes, bármikor használható jellegeivé váltak.

A tanárok közösségéből – így emlékszem – kiemelkedett Kugler Sándorné egyénisége. Jeles fizikatanár volt. Szaktárgyam okán ezt közvetlenül nem tapasztalhattam meg. Közvetve azonban sok mindent megtudtam róla. Értekezleti felszólalásaiból, fiatal társaimtól, akik fizikát tanítottak, és ismerték a laboratóriumból is, tanítványaitól, akiket én is tanítottam.

A választott tantárgy és a gyerekek tiszteletét erősítette bennem. Ragaszkodást az iskolához, annak hagyományaihoz, korábbi eredményeihez, elképzelt jövőjéhez tőle is tanultam. Jóval később tudatosult bennem, hogy az ok-okozati viszonylatú látásmód nemcsak tantárgyaink tudományos hitelét alapozza meg, hanem tanítójának pedagógiai logikáját is ez teszi követhetővé, elfogadhatóvá, befogadhatóvá.

Vagyis „Nincs olyan nagy tűz, hogy magától el ne aludjék, ha fát nem raksz reá. ... Aki szépíró volt, aki deákul ékesen szólott, aki valamely kézi munkának mesterségét fő-módon tudta, kitanul mind-ezekből, ha naponként nem gyakorolja.” (Pázmány Péter)

Ez pedig már életelv, amit Kugler Sándorné tanárnőtől is kaptam. Igaz, úgy, hogy ő talán nem tudja, vagy már nem emlékszik rá.

Századik születésnapján a leírtak földidézésével nemcsak kollegiális, hanem „tanítványi” szeretettel és nagyrabecsüléssel üdvözlö egykori tanártársa:

Dr. Márkus Ferenc

Németh János, Németh Jánosné (Irányi, Landler)

Kedves Györgyike!

Hosszú-hosszú évek teltek el, mióta elváltak útjaink. Úgy gondoljuk, célszerű emlékeztetőül egy röpké bemutatkozás. A képen Németh János („Jancsika”) és Németh Jánosné („Jancsikáné”), Csöpi vagyunk láthatók, anno kezdő tanár korunkban.

A Szegedi Tudományegyetem Természettudományi Kar biológia-kémia szakán végzett tanárokként kerültünk a Nagykanizsai Landler Jenő Gimnáziumba. János 1956-ban, Csöpi 1957-ben.

Fiatal tanárként tisztelettel adóztunk az olyan szakmai tekintélyek előtt, mint amilyen Te is voltál, Györgyike. Emlékszünk, ahogy fehér köpenyben, naplóval a kezében órára sietél, vagy óráról jöttél mindig mosolyogva. Fáradhatatlannak tűntél.

Minden percet igyekeztél kihasználni tudásod átadására. Az óráközi szünetekben is a következő óra sikeres kísérleteit készítettél elő. Napi teendőid mellett állandóan gyarapítottad szakmai ismereteidet is. Veled örültünk, mikor szaktudásod és nevelőmunkád elismeréseként Budapesten az ELTE gyakorló gimnáziumába, a Radnóti Gimnáziumba kaptál kinevezést mint vezető szaktanár.

Kapcsolatunk sokoldalú volt. Így kedves kollégákon, közös hálas tanítványokon keresztül, sőt kislányaidnak, Emesének és Katinak tanáraiként is.

Magunkról dióhéjban. Két, egyetemet végzett lányunk Nóra és Edina, valamint öt unokánk van. 2007. augusztus 20-án ünnepelte a család az 50. házassági évfordulónkat. Azóta is egymást segítve, szeretetben éljük immár nyugdíjas éveinket.

Kedves Györgyike!

Nagy örömünkre szolgál, hogy gyermekeid Téged is szeretettel vesznek körül, és egy tartalmas életút megtételéhez, 100. születésnapodhoz gratulálhatunk, és jó egészségben, örömekben eltöltött további szép éveket kívánhatunk:

Németh János és
Németh Jánosné (Csöpi)

Köszöntés

*Fiatalok közt élted életed.
Elsősorban ott volt
a saját négy gyerek,
aztán a tanítványok serege,
s mindenkire szórtad szereteted.*

*Óráidon, szakkörökben,
Szakkönyveidben,
tudásod legjavát adtad át,
és törekedtél, hogy megértesd
és megszerettesd
a fizikát és a kémiát.
Kedves lényed segített ebben,
és példád követte sok kolleginád
és kollégád, kik most születésnapodon
tanítványaiddal, emlékeinket
és jókívánságainkat
könyv formájú csokorba kötve
szeretetünk jeléül adjuk át.*

Az együtt töltött évek emlékére

Németh Jánosné, Csöpi

*Németh János és „Csöpi”.
Budapest. 1958.09.*

Az aranydiploma átadó ünnepély után. Szeged 2007.09.29.

Varga Antal (Radnóti)

Kugler Sándorné – Györgyi néni születésnapjára

1972-ben kezdtem meg tanítási gyakorlatomat a Radnótiban, menyasszonyommal, *Pagony Antóniával* együtt. Nagyon szép és fontos esztendő-töltöttünk ott el, közben összeházasodtunk, azóta is boldogan élünk. Nejem vezetőtanára Györgyi néni volt, akitől mindketten sokat tanulhattunk, nemcsak a tantárgy tanítását, hanem tehetséggondozást, pedagógiát, emberséget is. Én egy éves szerződéssel a Radnótiban maradhattam, így kolégákká váltunk Györgyi nénivel. Nem tudtam Tőle úgy kérni, kérdezni, hogy ne kaptam volna maximális segítséget, jó tanácsot! A következő évben ő nyugdíjba ment, és én kerültem a helyére, majd öt esztendő múlva az igazgató kinevezett vezetőtanárnak. Munkakapcsolatunk természetesen továbbra is megmaradt, és egyre inkább kiteljesedett baráti, kollegiális kapcsolattá.

Feleségem – Vargáné Pagony Antónia hűségesen kitart eredeti iskolája mellett, és mindkét tárgyát tanítja a Bp. I. Lisznyai utcai általános iskolában, nagy kedvvel és sikerrel. Egyik diákja éppen 2007-ben szerzett fizikából országos második helyezést. Sokáig vezetőtanárként dolgozott, majd tanított a főiskolán is, jelenleg a RAABE Kiadónak is dolgozik, különböző érdekes fizikai tanulmányokat ír. Két fiunk már családot alapított, jelenleg egy csodálatos fiú unokánk van.

Én 26 éven keresztül a Radnótiban tanítottam, nekem is voltak sikeres versenyzőim fizikából, Mikola-versenyen és OKTV-n helyezett diákjaim. Két éven át Bécsben tanítottam kiküldetésben – fizikát angol nyelven egy amerikai nemzetközi iskolában. Az egész családdal együtt szép és hasznos szakmai és nyelvi tapasztalatokkal térünk haza. Tizenegy esztendővel ezelőtt csábítottak el jelenlegi munkahelyemre, a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola és Gimnáziumba, ahol azóta igazgatóként dolgozom. Így kevesebbet foglalkozhatok a fizikával, de a szép és nehéz feladat kárpótol mind ezért. Jelenleg is tagja vagyok a Radnóti kollégák tankönyvíró csapatának, a Műszaki Kiadó fizika tankönyvcsaládjának szerzőjeként.

Györgyi nénire nagy tisztelettel és szeretettel gondolunk feleségemmel együtt, kérve a jó Istent, hogy tartsa meg jó egészségben!

Varga Antal

Zanati Béla (Radnóti)

1972-ben lettem az ELTE Radnóti Miklós Gyakorlóiskola fizikatanára. A szertár nyüzsgő, sietős, kicsit mindig zaklatott világában Györgyi néni magabiztos, derűt sugárzó lénye nagy érték volt. Úgy emlékszem, hogy közvetlenül sosem irányított ben-

Saját klíviámról készített fotóm

ként önállóan is tanítottam. Fizikából vezetőtanárom Csákány Antalné volt, akinek nagy része volt abban, hogy később a Radnótiban taníthattam.

Tanári pályafutásomat a Széchenyi István Kereskedelmi Szakközépiskolában kezdtem, majd egy évig a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskola Matematika Tanszékén voltam tanársegéd. Innen mentem a Radnótiba 1972-ben, ahol vezetőtanárként 56 jelöltem gyakorolt fizikából, osztályom 1978-ban érettségizett. 1979-től 1994-ig, majd 1995-től 2005-ig, nyugdíjba vonulásomig a csepeli Jedlik Ányos Gimnázium igazgatója voltam.

Kedves Györgyi néni!

Gratulálok századik születésnapján! Sok örömet, további jó egészséget kívánok mint egykori kollégája:

nünket, nem szervezte dolgainkat. Pontos, precíz munkájával mutatott példát nekünk, az akkor kezdő kollégáknak. Több évtized múlva is hálás szeretettel emlékezünk és mondunk köszönetet az együtt töltött évekért.

Matematika-fizika szakon végeztem az ELTE Természettudományi Karán. A Radnótiban gyakoroltam, közben óraadó-

Zanati Béla

Zsoldos Ferenc (Irányi, Landler)

Isten éltesse Györgyit!

Intelligens és nagyon jó kollégát és pedagógust ismertem meg személyében. Öröm volt vele együtt dolgozni.

Ő ahhoz a tanárnemzedékhez tartozik, akire tanítványai szívesen és örömmel emlékeznek.

Jó egészséget kívánok neki a magam és kollégáim nevében.

Tisztelettel és szeretettel gondolok rá:

Zsoldos Ferenc

Az egykori nagykanizsai kolléga, később az iskola igazgatója, 2008. február 10-én telefonba mondta el nekem Györgyi néninek szóló üzenetét. (Kovács László)

Kugler Sándorné tanárnő kollégái közül köszöntőt írt Mészáros Ferenc tanár úr is. Az ő írása *Az egykori tanítványok visszaemlékezései, köszöntői* fejezetben szerepel.

ZÁRÓ GONDOLATOK

Események, gondolatok

A legidősebb Kugler-lány, Györgyi visszaemlékezése és az egyetlen Kugler-fiú, Sándor és Györgyi által közösen írt életrajz előtt még felidézek az anyaggyűjtés ideje alatt történt néhány eseményt illetve a beszélgetésekből néhány gondolatot.

Előfordult, hogy akit 1960-ban érettségiztetett Kugler tanárnő, ő maga nem írt, de szívesen segített korabeli dokumentumokat megszerezni, illetve az 1939-ben Györgyi néni tanítványaként érettségizett édesanyját a visszaemlékezésre rávenni.

Egyetemi csoporttársam, Takács István nem írta le köszöntőjében, de nekem elmondta, hogy micsoda hatalmas lendületet adott egész további tanári munkájához az a felkérés, amit 1974-ben Györgyi néni nyugdíjba vonulásakor kapott. A tanárnő utódjául hívta Istvánt a Radnóti Miklós Gyakorlóiskolába. Ő lakásgondok miatt nem tudta ezt a megtisztelő felkérést elfogadni.

Az 1956-ban a IV. A-ban érettségizett Steinhart László telefonbeszélgetésünk során visszaemlékezett, hogy ő Nagykanizsán Tito Gobbival hallotta a Rigolettót, majd egy érdekes szakköri feladat ismertetésébe fogott: ha a Föld forgásában megállna, akkor az „eltűnő” mozgási energia mekkora jégtömböt tudna megolvasztani?

Az 1958-ban, a IV. A-ban érettségizett Horváth Ferenc erdőmérnök, az ÉPFA majd a Városgazdálkodás igazgatója elmondta, hogy a Soproni Egyetemen az első évben egy gyakorlatvezetője a nagyon jól sikerült feladatmegoldás során megtudta, hogy őt Györgyi néni tanította fizikára. Ettől kezdve különös gonddal figyelt órá.

A fogalmazási nehézségeikre vagy valami más okra hivatkoznak a telefonban azért fontos gondolatokat fogalmaztak meg.

„A tanárnő nem volt kitárulkozó, rajongásig nem szerettük, de tiszteltük és sokat tanultunk Tőle.”

„A tanárnőről sugárzott a tiszteletet követelő távolságtartás.”

„Emberileg sokat adott nekünk, nagyon lelkiismeretes volt, sokat köszönhetünk Neki.”

„Következetes volt, jól csinálta a dolgát.”

„Szigorú volt, de emberséges.”

Kovács László

Horváth Judit és Konkoly Gyula rajza

Kugler Györgyi, 1956/57 IV.D

Anyámról

Nagyon nehéz dolgom van. Akiről írni készülök, fizikatanárom volt és osztályfőnököm (így, ilyen sorrendben).

Nekem azonban Ő ennél sokkal több: Ő az Anyám, gyermekeim nagyanyja és unokáim „dédije”.

Kisgyermekként a fizika és a műszaki tudományok megbecsülését, szeretetét láttam szüleimtől. Az otthoni légkör valószínűleg alapvetően meghatározta későbbi pályámat. Tíz éves voltam, amikor elhatároztam, hogy „én pedig vegyészmérnök akarok lenni”. (Lettem.)

A fizikával, főleg kísérleti formában korábban találkoztam, mint gyermektársaim. Általános iskolás voltam, amikor Anyám „becsempészett” a gimnazistáknak tartott fizika szakkörökbe. Nagyon élveztem a kísérletezést, gyerekként tudtam örülni minden sikernek, eredménynek. Azt hiszem, ekkor értettem meg igazán azt is, hogy Anyám miért „él-hal” a kísérleti fizikáért.

Később fizikatanárom lett. Ez nagyon jó volt. Itt elméletet tanultam Tőle, összefüggéseket ismertem meg, (fizikai) magyarázatot kaptam a mindennapi élet jelenségeire. Olyanokra, amelyekre azelőtt nem is gondoltam, és olyanokra is, amelyek magyarázatát már kerestem, de egyedül nem találtam volna meg.

Azután osztályfőnököm lett. Ez már nem volt olyan „élvezetes”. Osztályfőnök gyerekének lenni kicsit „macerás”. Először is illett (volna) rendesebben viselkedni, mint a többiek. Ez nekem nem nagyon ment. Másodszor (és erre nagyon vigyáztam), hogy ha valami rosszat tettem, rosszul feleltem, óra után rohantam a fizika szertárba, hogy először tőlem tudja meg, ne a kollégájától.

Az ember, ahogy elhagyja az iskolát, sokat, egyre többet felejt az ott tanultakból. Érdekes, hogy nekem bizonyos fizikaórák ma is elevenen élnek az emlékezetemben. Talán azért, mert a – sokak által nehezen tanulhatónak ítélt – fizikát szemléletesen, gyakorlati példákön keresztül ismertük meg. Nekem furcsa, ha nem tudja valaki, hogy miért piros a szemafor, vagy hogy miért mélyül a távolodó repülőgép hangja. „Hiszen tanultuk fizikából”. (Én persze más tárgyakból vagyok hasonlóan tudatlan.)

Még egy emlék: gyerekként otthon sokszor hallottam, hogy a kamillatea mi mindenre jó. (Anyám szerint szinte mindenre.) Fizika-

órán az ultrahang hasznosságáról tanultunk. (Abban az időben ez divatos volt, ma is fontos.) Szemtelen gyerekként gyakran cukkoltam Anyámat ha valami problémánk volt, hogy majd a kamillatea meg az ultrahang segít.

Ha fizikatanárként kellene röviden jellemeznem Anyámat, talán egy mondással tenném, amelyet gyakran hallottam Tőle: a kísérlet „küzdelem a ronda anyaggal”. Ő ennek a küzdelemnek a jegyében élte le az életét. És azt hiszem, hogy többnyire ő nyert.

Kugler Györgyi

*Kugler Györgyi, Kugler Emese, Kugler Sándorné, Kugler Sándor,
Kugler Katalin, Kugler Sándor*

Kugler Sándorné életrajza

Kovács Györgyiként született 1908. július 25-én Bántornyán, a mai Szlovénia területén. (A település neve ma Turnišče.) Kislgyerek korának nagyobb részét Zorkóházán (ma Nedelica) töltötte, ahol apja, Kovács János volt a jegyző. Itt kezdte az iskolát is, itt végezte el az elemi első négy osztályát. Tíz éves volt, amikor szülei beírátták a kőszegi Gyurátz Ferenc Evangélikus Leánygimnáziumba. Itt érettségizett 1926-ban. Az a nyolc év, amelyet Kőszegen töltött kollégistaként, meghatározó élmény volt további életére. A szülői háztól való távolságot kiváló tanárok, gondos nevelők kompenzálták.

Gyerekként élte meg az első világháborút, ami számára azt jelentette, hogy szüleinek el kellett hagyniuk otthonukat. Még csecsemőkorú második gyermekükkel és kevés holmijukkal menekültek Magyarországra. Zalabaksán telepedtek le, és kezdték újra az otthonteremtést.

Egyetemi tanulmányait Budapesten végezte a Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészettudományi karán. Matematika-fizika szakos hallgatóként harmadik szaknak felvette a kémiai is, amit azonban később soha nem tanított. Matematikát is csak rövid ideig. Igazi „szerelme” a fizika volt. Tanári diplomáját 1931-ben kapta meg.

Tanári pályáját Nagykanizsán kezdte 1931-ben az akkor létrehozott alapítványi gimnáziumban, amely később Notre Dame Leánylíceum néven egyházi iskola lett. Fizikát és matematikát tanított, egy ideig az igazgatóhelyettesi posztot is betöltötte. A társadalmi életnek is aktív részese volt a Természet Tudományi Társulat és a MANSz tagjaként.

1936-ban kötött házasságot. Férjével még gyerekként ismerkedtek meg a Szlovéniában töltött években. Gépészmérnök végzettségű férje a későbbiekben – könyvei írásában – alkotótársa is lett.

Négy gyermekük született. Az első néhány hónappal a háború kitörése előtt, a második a háború alatt. Férjét behívták katonának, ő egyedül küszködött a háború borzalmaival és a gyerekek betegségeivel, de a tanítást nem hagyta abba. Anélkül egyszerűen nem tudott megenni.

A háború befejeződése után született harmadik gyermekük, férje ekkor a zalai olaj kitermelésével foglalkozó amerikai vállalatnál, a MAORT-nál kapott munkát, és a család néhány évre Bázake-

rettyére költözött. Ő nagyon szerette ezt a környezetet, az erdő szélén épült házat, annak ellenére, hogy minden nap autóbusszal ment tanítani régi iskolájába, Nagykanizsára.

A bázakerettyei idill egy idő után véget ért. Férjével úgy döntöttek, hogy a gyerekeknek előnyösebb, ha városi iskolába járnak. Ekkor visszaköltöztek Nagykanizsára. Itt született negyedik gyermekük: „végre egy fiú”.

Az élet azonban nem lett könnyebb. A gimnáziumot, ahol tanított, államosították, a szüleit kitelepítették a Hortobágyra. Teljes munkaidőben tanárként helytállni, közben négy gyermeket nevelni amúgy is embert próbáló feladat volt. (Ebben az időben például még mosógép sem volt.) Talán az segítette át ismét a nehéz időkön, hogy nagyon szeretett tanítani.

1953-ban szülei „hazatérhettek” a kitelepítésből, de mivel nem volt hova, magához vette őket. Ekkor egy nyugodtabb időszak következett. Férjével két fizetésből nyolctagú családot tartottak el, szerényen éltek, de a család együtt volt. A tanításra, a fizikára több energia jutott.

A gimnáziumban berendeztek egy fizika szertárt, ami ettől kezdve „második otthona” lett. Nagyon szeretett kísérleteket bemutatni, hosszú időt és sok energiát áldozott egy-egy kísérlet megtervezésére, előkészítésére. Szerette a fizika szakköröket, ahol a diákokkal együtt dolgozott. Sok fizikát kedvelő tanítványa volt, ebben valószínűleg az ő egyénisége is szerepet játszott.

Munkáját szakmai körökben is elismerték. Felkérték, hogy pályázza meg az ELTE Radnóti Miklós Gyakorlóiskola fizika vezetőtanári beosztását. Miután az állást elnyerte, 1961-ben elhagyta régi iskoláját, és Budapestre költözött. (Egy év múlva a család is követte.) Ettől kezdve a „Radnóti” lett munkahelye és második otthona. Itt dolgozott nyugdíjazásáig.

1962-ben a Tankönyvkiadónál megjelent a Fizikai képletek és táblázatok című könyve, amelyet férjével közösen állított össze.

Ezt követte 1967-ben a matematikus szerzőtársával összeállított Függvénytáblázatok Matematikai és fizikai összefüggések című tankönyv. A tankönyvet néhány év múlva a kémiával is kiegészítették, Négyjegyű függvénytáblázatok (Matematikai, fizikai, kémiai összefüggések) címmel jelent meg, több szerzőtárs részvételével. A mű azóta számos kiadást ért meg, és mind a mai napig fontos segédeszköze az oktatásnak. A fizikai fejezetek gondozásában folyamatosan – még ma is – részt vesz.

Hogy mennyire szeretett tanítani, azt az is mutatja, hogy jóval a nyugdíjkorhatár betöltése után, 1974-ben ment nyugdíjba. Nyugdíjasként még egyetemi előkészítő tanfolyamokon vállalt fizikatanítást.

Szakmai munkásságát az Eötvös Loránd Fizikai Társulat 1974-ben Mikola Sándor-díjjal ismerte el.

Emberi teljesítményét mutatja, hogy szakmai munkássága mellett felnevelt négy gyereket, mindegyiket diplomához juttatta. Pályaválasztásukban (matematikus, fizikus, mérnök) valószínűleg az ott-honi légkör is szerepet játszott. Nem kis szerepe volt később a hét unoka nevelésében, akik szintén megszerezték a maguk diplomáját, igaz, itt már a humán beállítottság is megjelent.

1991-ben elveszítette férjét. Azóta egyedül próbálja összetartani az immár hat dédunokával is bővült családot.

Tanítványai közül számosan kaptak kedvet a fizika, illetve a mérnöki tudományok műveléséhez. Tanítványai között három fizikus akadémikus és sok – a fizikában, annak kutatásában és oktatásában fontos szerepet játszó – szakember is van.

Detrekői Györgyi
Kugler Sándor

Kovács János és Dénesi Veronika családja házasságkötésük 50 éves évfordulóján, 1957-ben. (A hátsó sorban balról: Kugler Sándor; Kugler Györgyi, Kugler Emese, Kugler Katalin... Az első sorban: Kugler Sanyika, Kuglerné Kovács Györgyi...)

1. FÜGGELÉK OSZTÁLYNÉVSOROK

Kugler Sándorné tanárnő
tanítványai

Nagykanizsai Notre Dame Leánygimnázium érettségiző osztályai

1935

Ambrus Gabriella, Baán Julia, Frey Zita, Hammermayer Erzsébet, **Halmi Lujza**, Iván Ilona, Juhász Magda, Kászán Zsuzsanna, Kovács Anna, Lehr Marián, Liszkay Magda, Magyar Mária, Miltényi Ilona, Ring Rózsa, Szabó Ilona, Szabó Mária, Székely Magda, Szintay Ilona, Szlamek Margit, Tamás Anna, Tamás Mária, Venczel Mária, Versényi Elvira, Weisz Anna

Kovács Györgyi a mennyiségtan tanára

1936

Benedek Ilona Mária Antónia, Fais Katalin, Gartner Éva Mária, Kamarás Klára, Mechner Ilona, Nagy Ilona, Rédei Lidia, Ring Rózsa, Somogyi Eszter

Kovács Györgyi a mennyiségtan és fizika tanára

1937

Dedovátz Gizella Zsuzsanna, Faragó Terézia, Flachner Karolin, Harmat Zsuzsanna, Ketting Klára Margit, Klein Erzsébet, Láng Mária, Pandur Irén, Platzkó Aranka Juliánna, Schleiffer Erzsébet, Sipos Márta, Somogyi Magdolna, Szokolai Anna, Tuzson Ilona M. Erzsébet, Vida Gabriella

Kugler Sándorné a mennyiségtan tanára

1938

Bárd Éva Ilona, Deutsch Lívia, Fried Aranyka, Fürst Magdolna, Haán Rózsa, Halász Magdolna, Heteyi Erzsébet Olga, Hoványi Erzsébet, Jakabfy Margit, **Kerecsényi Erzsébet Gizella**, Kerecsény Mária, Koczor Magdolna, Laborczy Margit Ilona, Melczer Klára, Nagy Márta Erzsébet, Rechberger Klára, Schermann Gizella Antónia, Sebastiani-Korányi Lívia Mária, Vermes Katalin, Zerinvári Veronika

Kugler Sándorné a mennyiségtan és természettan tanára

1939.

Benedek Jozefa Dorottya Borbála, Csiszár Margit, Ekmann Mária Magdolna Zsuzsanna, Freifogl Margit Ilona, Fülöp Mária, Hemmert Erzsébet Anna, Kiss Gizella Margit, Kreft Margit Mária, Krenner Györgyi-ke, Kustos Margit Borbála, **Ladeczky Emília**, Leprer Ilona Jolán, Örményi Judith Éva, Saskóy Livia Mária Ludmilla, Schercz Aranka, Schlegl Margit Jolán, Szabó Zsuzsanna, **Szerecz Aranka Ilona**, Sziertics Aranka, Szigeti Erzsébet Karolin, Varga Mária

Kugler Sándorné Kovács Györgyi tanár

1940

Bedő Margit, Cséry Katalin Ilona Emma, Dudás Edit, Görög Anna, György Katalin, Hajnal Margit Mária, Horváth Elvira, Horváth Rózsa, Jellinek Magdolna Regina, Kögler Lili Emilia, Lengyel Erzsébet Eugénia Elvira, Pálfiszei Pálffy Mária Mártha Edit, Péter Éva Mária, Pozsonyvár Mária, Rátkai Ágota Irma, Rátkai Edit Gizella, Ruttner Vilma Zsuzsanna, Simon Ottilia Mária, Somlai Magdolna

Kugler Sándorné a mennyiségtan és fizika tanára

1942

Berő Mária Rozália, Bolla Mária Magdolna, Deutsch Edit, Fábián Magdolna, Guzmits Anikó Margit Anna Júlia, Halász Éva, Kertész Ilona, Kondor Ibolyka Edit, Kovács Aranka, Laube Klára Margit Hermin, Lázár Éva Mária, Nagy Zsuzsanna, Ney Livia, Ország Livia, Pálfalvi Etelka, Polák Zsuzsanna, Pusofszy Elvira Gizella, Sıkabonyi Ilona Karola, Szentendrey Valéria Katalin Zsuzsanna, Vucsák Mária, Zborovszky Magdolna, Csiszár Margit

Kugler Sándorné a mennyiségtan és természettan tanára

1943

Baj Ilona, Bedenek Gizella Margit, Bertin Gabriella Mária Erzsébet, Danitz Blanka Aranka, Ehmann Zsuzsanna Emma, Elek Irén Julianna, Farkas Ilona Mária Georgina, Fentős Mária, Flesch Ágnes Erzsébet, Himmelszbach Apollónia Margit Mária Márta Júlia, Horváth Gizella Margit, Klein Edit Éva, Klekner Mária, Máté Gabriella Mária, Németh Katalin Anna, Reiger Ilona, Sipos Magdolna, Somogyi Pálma Lenke Mária Etelka, Vandra Edith Klára, Varga Mária, Vukics Anna, Winkler Szonja Zsófia

Kugler Sándorné Kovács Györgyi a mennyiségtan és fizika tanára

1944

Dormán Anna Gabriella, Horváth Mária Anna, Kiss Ilona Mária, Kondits Mária Valéria, Lejdli Ida, Mastnák Stefánia Mária, Nagy Katalin Ilona, Nagy Livia Erzsébet, Páhy Mária Magdolna, Pápai Zsuzsánna Mária, Rátkai Mária Magdolna, Somogyi Klára, Strebelovszky Margit

Kugler Sándorné Kovács Györgyi a mennyiségtan és fizika tanára

1945

Buday Erzsébet, Ferenczi Ida Mária, Gyergyák Rózsa Gizella, Hegyi Erzsébet Mária, Magyar Ilona Terézia, Medgyesy Márta Margit, Németh Mária Magdolna, Papp Zsófia, Pásztor Gizella, Szépadvary Piroska Anna Juliánna, Takács Ida Zsuzsánna, Tóth Magdolna, Varju Krisztina Blanka, Zábráki Anna

1945. szeptember

Bolla Erzsébet Sarolta, Godán Éva, Ifftsits Erzsébet, Illovszky Mária, L.Kovács Mária, Lengyel Éva, Muzikár Márta Terézia, Simon Katalin Ilona, Szily Eszter Mária, Vincze Erzsébet

1947

Czifra Magdolna, Deli Erzsébet Valéria, Fehér Gabriella Mária, Győri Mária, Hausz Anna Mária, Herzsényák Rózsa Ilona, Horváth Kornélia, Ifi Terézia, Illa Horváth Olga, Kovács Éva, Kovács Rozália, Kucsera Valéria, Major Erzsébet Anna, Németh Zsuzsánna Mária, Ónodi Mária, Scheller Klára, Seregélyes Irma Margit Ilona, Serman Mária, Sényi Klára Rozália, Somfai Irén, Somogyi Otilia, Szablyás Ilona, Szepesi Valéria Anna, Szilágyi Erzsébet, Szita Margit, Trájer Ilona, Tüttő Ilona Klára, Wirth Mária

Kugler Sándorné Kovács Györgyi a mennyiségi ismeretek tanára

1948

Barabás Margit, Bátor Margit, Bedenek Erzsébet, Bedő Mária, Cseh Stefánia, Erőss Lotti, Frantz Mária Márta, Halaspataki Szilvia, Hollós Mária Magdolna, Imrei Mária, Istványi Éva Erzsébet, Kálcsics Rozália, Kenyeres Margit, Ködmenicz Magdolna, Köves Ida, Kurcz Livia Ilona, Landi Ilona Katalin, Paragi Magdolna, Pető Magdolna Éva, Pfeiffer Gizella, Pfeiffer Gizella, Seregélyes Katalin, Sifter Anna, Szabó Irén, Tarr Etelka, Tegzes Mária, Toplák Erzsébet Borbála, Vajdai Irén, Vig Erzsébet, Viola Zsuzsánna Éva

Kugler Sándorné Kovács Györgyi a természetismeret tanára

1949

Baj Éva, Bogdán Margit Mária Etelka, Danitz Aranka Katalin, Farkas Irén, Horváth Magdolna, Hőbér Rozália, Imrei Mária, Kámlai Borbála Mária, Kemenes Anna Mária, Kosztelnik Anna Olga, Kukor Erzsébet, Németh Ilona Mária, Németh Krisztina, Pintér Stefánia Terézia, Szolár Gizella Mária, Tóth Ilona, Tóth Magdolna, Varjas Erzsébet, Vellák Erzsébet, Viola Magdolna

*Kugler Sándorné Kovács Györgyi
a mennyiségi ismeretek és a természettan tanára*

Nagykanizsai Irányi Dániel/Landler Jenő Gimnázium érettségiző osztályai

1951. IV.B

Bálint Ilona, Csentei Magdolna, Csetneki Zsuzsanna, Golenszki Éva, Gombás Mária, Hegedűs Rózsa, Herboly Márta, Hubner Hedvig, Imrei Anna, Kászli Zsuzsanna, Kemenesi Erzsébet, Kmetty Erzsébet, Kopár Éva, L. Kovács Ilona, Kun Anna, Lakatos Sarolta, Molnár Livia, Pálos Márta, Polai Anna, Sólyom Ibolya, Szittár Mária, Tóth Mária Valéria, Wirth Zsuzsanna *Osztályfőnök: Kugler Sándorné*

1953. IV.A

Arnóczy Zoltán, Baranyai Ferenc, Beck Jenő, Bécsy Lajos, Bedics József, Bendicsek József, Bocskay Lajos, **Bodnár Béla**, Bolla Jenő, Csondor János, Flinger József, Flumbort Imre, Gerencsér Zoltán, Gerócs József, **Göndöcs Lajos**, Gyurkó Antal, Harsay György, Hertelendi József, Horváth Béla, Horváth József, Izer János, **Kalamár Szilveszter**, Kálmán Gyula, Kmetty János, Knáb Vendel, Knausz György, Környei Jenő, Kremzner Sándor, Kungli Ferenc, Kustos László, Lang Gyula, Lőcz Dezső, Marton Károly, Milovits László, Nagy István, **Németh György**, **Németh Imre**, **Németh Miklós**, Ott Tibor, Pethő Miklós, Pusztay György, Simon Lajos, Steinhardt Dénes, Szittár Antal, Taxner Ernő, **Tornyos Ferenc**, Tóth Ferenc Tibor, Tüchert Lajos, Zoltai László Ferenc, Horváth László, Pintér László, Bársony András

Tanárok: Simonffy Emil osztályfőnök, Csernay László igazgató, Alaksza Ambrus, Bukovszky Ferenc, Gőgös Ferenc, Horváth Béla, **Kugler Sándorné**, Németh László, Noll József, Soltz Jenő

1953. IV.B

Bagonyai Mária, Bakonyi Piroska, Baráth Jolán, Berki Anna, Bors Irma, Czigány Judit, Csizmadia Ilona, Hóbor Vera, Horváth Anna, Kiss Katalin, Lampert Márta, Móger Györgyi, Németh Mária, Peistingl Mária, Salamon Judit, Simon Judit, Simon Magdolna, Terstyanszky Edit, Tóth Mária, Varga Rózsa, Zsifkovits Ágnes

Tanárok: Nyáry Rudolfné osztályfőnök, Csernay László igazgató, Atlasz Ilona, Bukovszky Ferenc, **Kugler Sándorné**, Noll József, Ruzsa Erzsébet, Soltý Jenő

1953. IV.C

Artner Petronella, Bakonyi Etelka, Bárány Gabriella, Berta Erzsébet, Bobai Erzsébet, Fitos Irén, Fülöp Anna, Hajdu Ilona, Hargittai Mária, Horváth Ida, Horváth Mária, Illés Ilona, **Janda Klára**, Kangyalics Rozália, Kuba Anna, Kulcsár Olga, Godinek Éva, Muczer Marianna, Németh Erzsébet, Pinke Mária, Szalay Irén, Szokol Magdolna, Timár Ibolya, Timár Margit, Tóth Ágnes, Tóth Eszter, Varga Etel, Vodinák Anna, Vuk Ida, Wirth Irén

Tanárok: Gyánti Erzsébet osztályfőnök, Csernay László igazgató, Atlasz Ilona, **Kugler Sándorné**, Ruzsa Erzsébet, Simonffy Emil, Soltý Jenő, Thék Józsefné

1953. IV.D

Bencze László, Bognár Tivadar, Cúba Béla, Fenyves János, Fülöp Antal, Gál Szilveszter, Göncz Ferenc, Hári László, Klein István, Kocsmár Sándor, Kóbor József, Lantay Kálmán, Máté Gyula, Murányi Lajos, Nagy Emil, Nagy Tibor, Németh Ferenc, Pécsi László, Scheibelhoffer Miklós, Schmidt István, Szatucsek Sándor, Tóth Endre, Varga László, Vaskó Vendel, Vándorfi István, Vass Ottó, Vörös István, Wodinák Tibor, Zitta Ottó, Zobor Ervin, Zsigmond György

Tanárok: Soltý Jenő osztályfőnök, Csernay László igazgató, Alaksza Ambrus, Gőgös Ferenc, Gyánti Erzsébet, Horváth Béla, Szűcs Lászlóné, **Kugler Sándorné**

1954. IV.A

Ádám László, Barkóczi Endre, Bánfalvi László, Beke András, Berta János, Császár Balázs, Gaál Csaba, Hajdu Dezső, Halmos István, Hörcsöki Ferenc, Kaszás Ferenc, Kiss Gyula, Kovacsovics Gyula, Neuwirth Béla, Németh Lajos, Németh László, Papp Ferenc, Rozs István, Szabó László, Tálós József

Tanárok: Biskopics Márton osztályfőnök, Gőgös Ferenc igazgató, Aba Erzsébet, Csernay László, Horváth Béla, **Kugler Sándorné**, Noll József, Nyáry Rudolfné, Solty Jenő

1954. IV. B

Ácsbold László, Bagladi Lajos, Cser Károly, Csizmadia Miklós, Darvas Ferenc, Farkas Ferenc, Grédics Gyula, Hegedüs József, **Kiss Dénes**, Kozma Kálmán, Kremzner István, Léránt Sándor, Németh János, Németh László, Rodek Márton, Sárkány László, Szabadkai Miklós, Szollár István, Tátrai Ferenc, Vajda Imre, Varga Ferenc, Fendler Kornél

Tanárok: Horváth Béla osztályfőnök, Gőgös Ferenc igazgató, Biskopics Márton, Csernay László, Gyánti Erzsébet, **Kugler Sándorné**, Noll József, Nyári Rudolfné, Solty Jenő

1954. IV. C

Bogár Mária, Boros Piroska, Domján Erzsébet, Dröszler Ilona, Fényi Magda, Gyenes Zsuzsna, Horváth Éva, Horváth Ibolyka, Horváth Klára, Knáb Jozefa, Lukács Olga, Márton Erzsébet, Pálffy Mária, Pötri Magdolna, Pónác Anna, Pongrácz Etelka, Póczári Éva, Salamon Ilona, Soós Margit, Szabó Olga, Szivós Györgyi, Tóth Márta, Varga Valéria, Varga Zsuzsanna, Vámosi Piroska, Vizi Irén, Bomhér Mária

Tanárok: Dr. Szűcs Lászlóné osztályfőnök, Gőgös Ferenc igazgató, Aba Erzsébet, Csernay László, dr. Döme Lászlóné, **Kugler Sándorné**, Noll József, Nyári Rudolfné, Ruzsa Erzsébet

1954. IV. D

Beleki Rózsa, Bérces Gabriella, Bolf Anna, Cserneczky Ilona, Czigány Tibor, Dávid Levente, Deseő Éva, Dénes Béla, Gaál Edit, Gombos Ferenc, Horváth Ilona, Kálovics Rozália, Károly Vidor, Kiss Ida, Kiss József, Kók Anna, Korentsy Márta, Koronc Erzsébet, Kósa Elza, Lantay Vidorka, Marosi Anna, Mátés Ilona, Molnár Jolán, Molnár József, Mustos Márta, Nagy Ferenc, Pap Péter, Petheő János, Rády Éva, Szermek László, Takács Katalin, Tüchert Ágnes, Ziegler György, Zsiga János, Biba Sándor

Tanárok: Csernay László osztályfőnök, Gőgös Ferenc igazgató, dr. Döme Lászlóné, Gyánti Erzsébet, Horváth Béla, **Kugler Sándorné**, Nyáry Rudolfné, Solty Jenő, dr. Szűcs Lászlóné

1955. IV.A

Balassa Károly, **Boa Sándor, Bogdán Gábor**, Bukovics Imre, Darvas József, Ferenczi Antal, Feszt Béla, Hegedűs Lóránt, Horváth József, **Horváth Miklós**, Illés László, Koleszár Gyula, Kovács Sándor, **Mészáros Ferenc, Nagy Emil**, Póka Viktor, Rucs Zoltán, Tatai Viktórin, Tóth Imre, Varga Tibor, Gerencsér János, Szabó Zsigmond

Tanárok: Csernay László osztályfőnök, Gőgös Ferenc igazgató, Biskopics Márton, Gerócs György, Horváth Béla, Ketting Ferenc, **Kugler Sándorné**, Nyári Rudolfné, Solty Jenő

1955. IV.B

Babolcsai Edit, Baka Erzsébet, Bakonyi Éva, Baksa Ibolya, Csiha Edit, Donkovits Mária, Deutsch Éva, Dravec Éva, Gombos Márta, Kiss Melinda, Korcsmáros Erzsébet, Kovács Mária Etelka, Kovács Mária, Rozgonyi Gizella, Tóth Mária, Utlert Amália, Zájer Mária

Tanárok: Dr. Szűcs Lászlóné osztályfőnök, Gőgös Ferenc igazgató, Aba Erzsébet, Alaksza Ambrus, dr. Fekete Ivánné, Kertész Ilona, Ketting Ferenc, **Kugler Sándorné**, Ruzsa Erzsébet

1955. IV.C

Alaksza Tamás, Arató Ágnes, Bánáti Magda, Benke Mária, Bertók Mária, Boncz Erzsébet, Borgidai Zsuzsánna, Fehér Mária, Fodor Miklós, Frank Anna, Gazdag István, Kálovics Sarolta, Nagy Mária, Persay Katalin, Pintér Erzsébet, Plichta Gizella, Rabb Jolán, Regele János, Sándorfi Márta, Simon Sára, Szép Ella, Takács László, Varga Mária, Waldinger Magda, Bata Ferenc, Berke Lajos

Tanárok: Aba Erzsébet osztályfőnök, Gőgös Ferenc igazgató, Alaksza Ambrus, Csernay László, dr. Fekete Ivánné, Gyánti Erzsébet, **Kugler Sándorné**, Ruzsa Erzsébet, Solty Jenő, dr. Szűcs Lászlóné

1956. IV.A

Bántornyai Márta, Bánfi Ilona, Beleki Magdolna, Bertalics Teréz, Budai György, Csere Tibor, Földesi György, Gunyhó József, Hadi Magdolna, Hohl Mária, Horváth Gyula, Jancsi Erzsébet, Jáger Irma, Karosi Mária, Kiss Mária, Koleszár Valéria, Kondákor Olga, Kovács János, Mankovits István, Pongrácz Erzsébet, Söveges István, **Steinhardt László**, Szabados Erzsébet, Szekeres Mária, Szentes Margit

Tanárok: Kertész Ilona osztályfőnök, Gőgös Ferenc igazgató, Aba Erzsébet, dr. Fekete Ivánné, Gerócs György, Horváth Béla, Ketting Ferenc, **Kugler Sándorné**, Nyári Rudolfné, Solty Jenő, dr. Szűcs Lászlóné, Horváth János pedellus

1956. IV.B

Bánhidi Éva, Czejdli István, Erneyi Zoltán, Gángó Márta, Glavák József, Hajdu Rózsa, Henrik Anna, Horváth Lajos, Jámbor Irén, Kele István, Kotnyek József, Majcen Mária, Major József, Mohácsi Erzsébet, Molnár Mária, Nagy Mária, Paál István, Papp János, Pálffy Attila, Peszleg Éva, Simon Mária, Tóth Irén, Tóth Lenke, Tóth Péter, Tüske Erzsébet, Varga Margit, Vlasics Antal, Vörös Emma

Tanárok: Biskopics Márton osztályfőnök, Gőgös Ferenc igazgató, Aba Erzsébet, dr. Fekete Ivánné, Horváth Béla, Kertész Ilona, Ketting Ferenc, **Kugler Sándorné**, Nyári Rudolfné, Solty Jenő

1956. IV.C

Barabás Júlia, Benedek Ottilia, Cserneczy Béla, Csiszár Mária, Deseő Edit, **Farkas Magda**, Gőgös Ferenc, Göndöcs Erzsébet, Hadnagy Zsuzsanna, Harangozó László, Herczeg Endre, **Joós László**, Keglovich Gabriella, Kiss Mária, Kordics Miklós, Kovács Sándor, Kövesi Gyula, Mányó Ferenc, Mike József, Morvay Bálint, Nagy Miklós, Pölöskey Árpád, Szabó Edit, Szabó Erzsébet, Szabó Teréz, Takács Kálmán, Tollár István, Török Tibor, Weisz Zsuzsanna, Zakócs Erzsébet, Sándor Gyula, Szakonyi Éva, Krédics László, Farkas Erzsébet

Tanárok: Nyári Rudolfné osztályfőnök, Gőgös Ferenc igazgató, Gyánti Erzsébet, dr. Fekete Ivánné, Kertész Ilona, **Kugler Sándorné**, Ruzsa Erzsébet, Solty Jenő, dr. Szűcs Lászlóné, Horváth János pedellus

1957. IV.A

Bakon Ferenc, Bognár Gyula, **Bognár Zoltán**, Dravecz Ferenc, Fuksz István, Horváth József, Kele György, Kummer Lajos, Lantay József, Molnár József, Molnár Nándor, Nehoda Lajos, Paizs Tibor, Papp Tibor, Puczek Vince, Salamon Géza, Schnémann Jenő, Simon Dezső, Szalai Árpád, Szilajka József, Takács Sándor, Török József, Valusek Lajos, Varga Aladár, Varga Tibor, Végh József, Wachtl Ferenc, Winczler Sándor, Ferenc Nándor

Tanárok: Dr. Szücs Lászlóné osztályfőnök, Csernay László igazgató, Alaksza Ambrus, Ketting Ferenc, **Kugler Sándorné**, Ruzsa Erzsébet, Szántó Zoltán

1957. IV.B

Balogh Erzsébet, Belső Klára, Borsos Margit, Farkas Erzsébet, Geresits Mária, Gersei Emma, Hermán Erzsébet, Horváth Erzsébet, Kanász Júlia, Kun Emilia, Kuti Éva, László Rozália, Mismás Mária, Petracsek Anna, Strobl Mária, Szukics Margit, Takács Ilona, Tuboly Piroska, Varga Magdolna, Varga Rozália

Tanárok: Nyáry Rudolfné osztályfőnök, Csernay László igazgató, Alaksza Ambrus, Dr. Fekete Ivánné, Ketting Ferenc, **Kugler Sándorné**, Ruzsa Erzsébet, Dr. Szücs Lászlóné

1957. IV.C

Banitz József, Bojtos Csaba, Boldics Mária, Borsay Katalin, Cseresnyés Sándor, Csikós Margit, Dávidovits Erzsébet, Erdélyi Magdolna, Fazekas Irén, Feszt Etelka, Göndöcs Mária, Grubits Gizella, Gyergyák János, Hegedűs Elemér, Horányi Szabolcs, Horváth György, Imrei László, Jankó Rózsa, Kalocsai Margit, Kelemen Zsuzsanna, Kiss Katalin, Kis Tibor, Lukácsa Erzsébet, Major Rózsa, Meszerics István, Németh István, Neufeld László, Patkó Zsuzsanna, Péntek Tibor, Stefuly Katalin, Uzsoki Klára, Vanits Hilda

Tanárok: Alaksza Ambrus osztályfőnök, Csernay László igazgató, Aba Erzsébet, Berentés Ildikó, Biskopics Márton, Dr. Bittera Zoltánné, Dr. Fekete Ivánné, Horváth Béla, Kertész Ilona, **Kugler Sándorné**, Ruzsa Erzsébet, Szántó Zoltán

1957. IV.D

Aradi Márta, Andróczi Aranka, Bagonyai Mária, **Beke Árpád**, Berentés János, Bernáth Márta, **Bodó Piroska**, Boros Györgyi, Borsos Ferenc, **Botfai József**, Buczkó Irén, Cseke Ferenc, Csizmadia Mária, Filipovics Mária, **Gaál Ildikó**, Gelencsér Piroska, Györe Piroska, Hoffer Piroska, Horváth László, Janda Iván, **Jung Anna**, Kappel Anna, **Kenedi István**, Kertész Veronika, Kövér Irén, **Kugler Györgyi**, Madarász Mária, Major Benitó, **Mester Márta**, Németh Erzsébet, Nyitrai Borbála, Ordas Mária, **Pergel Mária**, Plander Márta, Simon Irén, Somfai Rózsa, Szepesi Erzsébet, Szinetár Mária, **Szomjas Zsófia**, **Szőcs Ilona Ildikó**, Tauchin Ferenc, Varga Júlia, **Vértes Judit**, Vért Gyula, Wilhelm László, Zobor Márta, **Mantuánó Mária**

Tanárok: **Kugler Sándorné osztályfőnök**, Csernay László igazgató, Alaksza Ambrus, Béli József, Biskopics Márton, dr. Bittera Zoltánné, dr. Fekete Ivánné, Horváth Béla, Kertész Ilona, Nyári Rudolfné, Szántó Zoltán

1958. IV.A

Balogh György, Baracskai Géza, Barbalits Antal, Belső László, Csillag György, **Dávid Lajos**, Dombos László, Fodor László, **Gaál Endre**, **Horváth Ferenc**, Horváth Imre, **Horváth István**, Jamniczky Árpád, Kalmár Zoltán, Kele Károly, Kovács József, Kőhalmi István, Kövesi László, **Kúti László**, Major János, Müller László, Perényi Endre, Takács Tamás, Török József, Varga Zoltán, Veit Ferenc, Viola László, Wunsch Lajos, Lővey Jenő, Korosa Tibor, Farkas Kálmán

Tanárok: Márkus Ferenc osztályfőnök, Csernay László igazgató, Béli József, dr. Bittera Zoltánné, dr. Buváry András, **Kugler Sándorné**, Matus István, Szabó László, Szántó Zoltán

1958. IV.B

Baka Mária, Balázs Edit, Bankó Magdolna, Büky Márta, Czapáry Magdolna, Czerpán Irén, Császár Júlianna, Fodor Rozália, Gazdag Györgyi, Gál Kornélia, Hermán Margit, Kock Magdolna, Kolonics Katalin, Kovács Erzsébet, Lukács Teréz, Matus Mária, Molnár Teréz, Pap Júlianna, Perendi Éva, Pintér Valéria, Rába Ágnes, Simon Mária, Szabó Ágnes, Szathmáry Zsuzsanna, Szekszárdi Magdolna, Sztredszky Rózsa, Takács Ilona, Takács Klára, Tánczos Mária, Török Mária,

Tanárok: **Kugler Sándorné osztályfőnök**, Csernay László igazgató, Alaksza Ambrus, Béli József, dr. Fekete Ivánné, Matus István, Mészáros Kálmánné, Szabó László

1958. IV.C

Antalics Zsuzsanna, Bakonyi Erzsébet, **Beke Miklós**, Borbély Rózsa, **Ekler Ágnes**, Feldobolyi Ildikó, Gál Zoltán, Gozdán Sarolta, Hildebrand Katalin, Hofstadter Éva, Horváth László, Horváth Margit, Köő László, Lampert Gabriella, **Lichtenwaller Zoltán**, Martincsevits Erzsébet Rózsa, Máté Jenő, Mohácsi Ferenc, Paizs Mária, Papp Márta, **Pappert Éva**, Pataki Rózsa, Porogi Mária, Sólyom Lídia, Soós Erzsébet, Szendrői Márta, Tóth Magdolna, **Vargha Ildikó Mária**, Vincze Éva, Zalatnay Rózsa

Tanárok: dr. Bittera Zoltánné osztályfőnök, Csernay László igazgató, Alaksza Ambrus, Balogh Sarolta, Béli József, dr. Buváry Andrásné, dr. Fekete Ivánné, **Kugler Sándorné**, Morvay Gyula, Szabó László, Szántó Zoltán

1959. IV.B

Bánfalvi László, Bereczk Erzsébet, Boa Ilona, Bősze István, Busa Anna, Csesztregi Júlia, Csik Márta, Dániel László, Egyed Márta, Gál Tibor, Gyurkó Mária, Joós Ferenc, Kálovecz Mária, Kálovics Mária, Kis Rozália, Kovács Ágota, Kremzner Vera, Laczi István, Lakatos Irén Ibolya, Megyeri Mária, Meződi Monika, Molnár Elvira, Nith Zsuzsanna, Oparnicza Erzsébet, Paál Gyula, Parti József, Ritecz József, Róka Ferenc Frigyes, Simon Sándor, Tóth Irma, Varga Anna, Várhegyi József Árpád, Zalai Tibor, Zámbo Gyula, Kozma Mária

Tanárok: Zsoldos Ferenc osztályfőnök, Csernay László igazgató, dr. Buváry Andrásné, dr. Fekete Ivánné, Gercsényi Irén, Horváth Béla, **Kugler Sándorné**, Sorosy Miklós, Szalay Istvánné, Szántó Zoltán, dr. Szűcs Lászlóné, Horváth János pedellus

1959. IV.C

Balassa Mihály, Bányai János, Csizmadia Éva, Csontos Imre, Fülöp György, Harangozó Ibolya, Hegedűs Anna, Hegedűs Irma, Hobok Ferenc, Horváth Julianna, Kelemen Éva, Kelemen Zsuzsanna, Király József Tibor, Kis Árpád, Korentsy Klára, Kőfalvi Mária, Kövesdi István, Perczel Mária, Preksa József, Rezsőfi Erzsébet, Sajni Mária, Salamon Ibolya, Skoda Margit, Szoldatics Ferenc, Tóth Mária, Vilisics Ilona

Tanárok: Ördög Ferenc osztályfőnök, Csernay László igazgató, Debreczeni Attiláné, dr. Fekete Ivánné, Gercsényi Irén, Horváth Béla, **Kugler Sándorné**, Mészáros Kálmánné, Sorosi Miklós, Szántó Zoltán, Horváth János pedellus

1960. IV.B

Ács Zsuzsanna, Czink Ida, Dózsa László, Fatér Klára, Friss Erzsébet, Gál Erzsébet, **Geresits Gizella**, Gersei Terézia, Horváth Zsuzsanna, Imre Hugó, Kiss Antal Ferenc, Kisteleki Mária, Kovács Kinga, **Kovács László**, **Kánnár László**, Kriston László, Mikó Mária, Pusztai Ferenc, Sárdi István, Schmidt Aranka, Simon István, Sostorics Mária Klára, Stróbl Zsuzsanna, Szak Mária, Szőke Magdolna, Tánczos Ervin József, Tili Ilona, **Tóth Margit**, **Tóth Tibor Pál**, Vándzsia Terézia, Varga Magdolna

Tanárok: Matus István osztályfőnök, Béli József, dr. Fekete Istvánné, **Kugler Sándorné**, Morvay Gyula, Németh János, Ördög Ferenc, Szántó Zoltán, dr. Szücs Lászlóné

1960. IV.E

Bankó Gizella, Berényi Márta, Böröndi Marianna, Bunczom Mária, Burján Gyöngyi, Csigaházi Mária, Csizmadia Éva, Csordás Éva, Fábián Zsuzsanna, Godina Éva, Héjjas Edith, Hopfinger Éva, Kaszás Amália, Kiss Erzsébet, Kiss Ilona, Kovács Erzsébet,+ Kúti Erzsébet, Náray Márta, Németh Anna, Nézics Mária, Páncél Ilona, Pölöskey Ildikó, Ritter Aranka, Strazsek Lilla, Strazsek Mária, Szalay Zsuzsanna Klára, Szamosi Katalin, Székács Eszter, Szmodics Mária, Szőcs Gyöngyvér, Szőnyi Mária, Tóth Katalin, Végvári Györgyi, Zsinkó Magdolna

Tanárok: Mészáros Kálmánné osztályfőnök, Béli József, dr. Buvári Andrásné, dr. Fekete Ivánné, **Kugler Sándorné**, Matus István, Pálfi Magdolna, Szalay István, Széll Rozália

1961. IV. E.

Akác Piroska, Baja Mária, Balázs Judit, Barabás Annamária, Bérces Ildikó, Bojtos Csilla, Boros Zsuzsanna, Dárdai Erzsébet, Friss Erzsébet, Gáspár Emma, Graf Éva, Halász Teréz, Horsetzky Györgyi, Horváth Erzsébet, Járomi Anna, Kenyeres Erzsébet, Kishalmi Klára, Kordics Magdolna, Kovács Rozália, **Král Zsuzsanna**, Kulcsár Erika, Lakos Erzsébet, Landi Anna, Mónai Erzsébet, Neményi Gabriella, Ózdi Szilvia, Palkó Eleonóra, Persovits Irma, Poór Erzsébet, Radics Anna, Simon Erika, Skoda Mária, Stiller Ilona, Szathmáry Katalin, Sziklay Anna, Szmodics Margit, Varga Mária, Varga Márta, Zsohár Gizella

Tanárok: dr. Szücs Lászlóné osztályfőnök, Béli József, Debreczeni Attiláné, dr. Fekete Ivánné, Kosi Tiborné, **Kugler Sándorné**, Pálfi Magdolna, Szalay Istvánné, Széll Rozália, Zsoldos Ferenc

1962. IV. C.

Ambrus Árpád, Artner Edit, Bartol Margit, Bazsó Sándor, Belasics Anna, Borbíró Éva, Bunczom Ágnes, Csapó Irma, Dávid László, Fehér Éva, Gadányi Károly, Gerencsér Mária, Gódor Rózsa, Haba Erzsébet, **Halasi Pál**, Havasi László, Herman Éva, Hohl Mária, Horváth László, Hosszú Ferenc, Kelemen Rózsa, Kericsmarics Anna, Koltay Klára, Ko-

vács György, Kupó Gyula, Lakatos Mária, Lukács Kálmán, Mauzer János, Miklósy Gyula, Miklósy Pál, Pánczél Judit, Petrich Zsuzsa, Pintér Mária, Sáfrán Ibolya, Tóth Julianna, Varga Katalin

Osztályfőnök: dr. Szücs Lászlóné

1963. IV. A.

Babati József, Baj Endre, Bánáti József, Bende József, Boa Béla, Buzek Dénes, Farkas János, Gondi Gyula, Ivánkovits Ferenc, Karakai Gyula, Kovács István, Kuti Jenő, Mogyorósi József, Rajnics János, Róka József, Simon Lajos, Simon Péter, Szabó Ferenc, Szokoli Lajos, **Tarnóczy Atila**, Tóth Bence, Tóth László, Unger József, Vida Jenő, Zámbo Árpád

Osztályfőnök: Davidovics Sándor

ELTE Radnóti Miklós Gyakorlóiskola, Budapest – érettségiző osztályai

1962. IV.A

Absenger Éva Mária, Baglyos Mária, Balogh Mária, Budavári Zsuzsanna, Deckner Ibolya, Gell Ildikó Ilona, Gondos Ágnes Judit, Harsányi Erzsébet Márta, Horányi Katalin Jolán, Kiss Ágnes, Koncz Katalin, Konkoly Ildikó Enikő, Köblös Erzsébet Ilona, Május Katalin Judit, Menyhárt Erika Mária, Mergenthaller Klára Anna, Miraniczky Györgyi Julianna, Orosz Éva, Pongrácz Csilla Mária, Prágai Györgyi Ilona, Rozs Ágnes, Sándor Anna Mária, Seress Gabriella Erzsébet, Szabó Mária Magdolna, Szerdahelyi Judit Katalin, Szőnyi Ágnes Zsuzsanna, Takács Magdolna, Titkos Ildikó Magdolna, Tóth Edit, Tóth Zsuzsanna Judit, Ulatovszki Borbála

1962. IV.B

Artner Zsuzsanna, Bartha Ildikó Klára, Bejkhart Ilona Margit, Böhm Éva, Budavári Zsuzsanna, Diószeghy Judit, Dombay Margit, Ficsor Gabriella, Horváth Zsuzsanna, Juhász Sarolta Margit, Jusztin Ildikó Mária, Kádár Etelka Adrienne, Kanyák Zsófia Judit, Kaplonyi Márta Ráchel, Kázmér Adrien Katalin, Kerti Judit, Kiss Katalin, Kovács Jolán Erzsébet, Merényi Márta, Mészáros Kornélia Erzsébet, Mindszenti Éva Erzsébet, Molnár Emilia Klára, Nagy Erika, Nagy Szi-

dónia, Novák Zsuzsánna, Pártl Mária Aranka, Perczel Ildikó Mária, Pétervári Margit, Rojkó Magdolna Mária, Romhányi Éva Zsuzsanna, Siák Éva Mária, Sisa Ilona Erzsébet, Szegvári Zsuzsanna, Takács Emma, Szombat Paula Piroška

1965. IV.B

Ábrahám András Béla, Alföldi István György, Csendes János, Csete Károly Géza, Csík József Attila, Dávid Ágnes Krisztina, Dénes Mária Erzsébet, Faragó Veronika Mária, Fehér György, Fóti Klára, Gábor Mária, Gárdos Marianna, Gulyás Mária Margit, Horváth István, Jaszenovits Erzsébet, Kéthelyi Judit, **Klug Anna Mária**, Knisch Gabriella Judit, Kronberger Julianna, Kvakovszky Ildikó, Lévai Judit, Ligeti Marianna Éva, Link György, Márton Imre Béla, Miklós Gábor, Milkovics Anna Mária, Pálfalvi Zsuzsanna, **Patkós András**, Raskó Zsuzsanna, **Sigmond Katalin Eszter**, **Simonovits András**, Somlai László Iván, Soós Margit Magdolna, **Szakál Ágnes**, Székely Éva, Tarján Anna Mária, Tátrai Judit, **Vadász István Dezső**, **Várkonyi Gábor**, Vetési György, Vurszta Tamara, Weisz György László

1965. IV.D

Balsi Emma Margit, Benőcs Katalin, Bényi Erzsébet Rózsa, Bíró Anna, Böde Mária Magdolna, Brun Éva Veronika, Czimbuli Anna Mária, Farkas Medina Valéria, Farkasházi Beáta Mária, Fehér Erzsébet Rozália, Fehér Julianna, Földényi Éva Anna, Füle Rozália, Györe Ilona, Kincses Judit Mária, Koós Aranka, Kovács Éva Zsuzsanna, Ladányi Judit, Németh Mária Krisztina, Ozsvári Ágota Hajnalka, Páni Katalin, Rácz Erzsébet Gabriella, Rákosfalvi Marianna Éva, Ribán Ildikó Éva, Román Judit Rózsa, Somlai Erzsébet Anna, Sulek Anna Mária, Szabó Anna Mária, Szabó Irma Mária, Szepes Erika Judit, Takács Erzsébet, Tóth Mária, Varga Katalin, Zalántai Lívía Ilona, Zwada Ildikó Edna

1966. IV.B

Bársony Júlia, **Balla Ilona**, Beck Éva, Bethlen Judit, Brehel Judit, Buzási Anna, **Darvas György**, Erdei Katalin, Erdős Klára, Földes György, Galyó János, Gárdos Péter, Gróf Judit, Háder Judit, Horváth Katalin, Kadala Ágnes, Koltai Judit, Korzsinek Ágnes, Kósa Judit, Köves Mihály, Kulics Ágnes, Magyar Judit, Mérő Miklós, Nemes

Nagy József, Nemes Gábor, Nyeső Ágnes, Rauchmann Judit, Reis Marianna, Reményi Zoltán, Somogyi Katalin, Sömjén Gábor, Stern Gábor, **Sváb Erzsébet**, Szabados László, Szántó Judit, **Szász András**, Székely Ágnes, Tegze József, Turóczy Klára, Vadász Judit, Vajda András, Vajda Judit, Vass Györgyi, Vági Gábor, Véghelyi Mária, **Vicssek Tamás**, Vig Lajos, Werner Zsófia

1968. IV.C

Bars Ildikó, Bénes Éva Mária, Budai Ágnes Andrea, Bujtor László, Dalnoki Judit, Fazekas Flóra Zsuzsanna, Fekete Judit Mária, Haraszi Katalin, Haulik Tamás Károly, Horváth Mária Magdolna, Jenei Anikó Ibolya, Lajtai Péter, Lázár Angyalka, Oravetz Erzsébet, Palócz Márta Margit, Szabó-Fekete Katalin, Takács Erzsébet Ilona, Tóth Ilona, Veres István, Wágner Zsófia Erzsébet, Wahl Emőke Erzsébet

1968. VIII.B

Ács Mária, Barabás Géza, Benés László, Berczelly Mária, Bombera Erzsébet, Cseh Éva, Csörgő Angéla, Csúsz Lajos, Demmer Rózsa, Érchezyi Tamás, **Földes István**, György Elek, Hegedűs Lajos, Horváth Krisztina, Hazai Ildikó, Ila Zsuzsa, Jelen Emilia, Kéthelyi Mária, Knót Ákos, Kohut Éva, Kovács Eszter, Kovács Péter, Lengyel Gabriella, Major Imre, Máthé Lajos, Mészáros Gizella, Mészáros Katalin, Mihályi József, Pataki Zsuzsa, Pánti György, Ruza Imre, Rác Gabriella, Raskó Éva, Rózsahegyi Edit, Solti István, Solti Mária, Szegedy András, Szmodics Edit, Tóth Krisztina, Varga Margit, Vári András

1970. IV.C

Bácskai Csaba Ernő, Barabás Katalin, Börzsey Béla István, Bugovics Gyula, Csiszár István, Debreczeni László, Divinyi Mária, Droszdi Mária, Endrődy Gizella Katalin, Erdős Judit Zsuzsanna, Fekete Ivonne Mária, Felcsiki János, Fikos László, Gallai Péter, György István, Horváth Katalin, Juhász Judit, Kabos Sándor, Kéthelyi József, Kocsis Ilona, Légrády András, **Lempert László**, Majoros Mária Ilona, Molnár Judit Irma, Nagy András György, Németh Károly, Oblatt Katalin Mária, Ökrös Péter, Palánk Judit, Pataky Péter, Peti Erzsébet Mária, Pólya Pál András, Simó Éva, Sipos György, Szűcs Gyula, Thurnherr Kálmán Imre

1973. IV.B

Bányai Márta, Bukovinszky Katalin Emma, Colussi Delinke Kinga, Czimmermann Mária, Erős Dénes, Feith Ágota, Fekete Katalin Magdolna, Frics Judit, Gims Ágnes, Gulás Judit, Hutflesz Mária, Irsai Tamás Jenő, Kalacskovszki Edit Mária, Kozák Csaba István, Lisovszky Ágnes Katalin, Mekó Zoltán Viktor, Németh Nóra, Nikoderneisz Éva, Oláh Márta Ágnes, Pénzes Katalin, Rákosi Bernadette Ildikó, Rónai Edit, Saltzer Kornél Ernő, Sipos Katalin Virág, Szabó Ágnes Margit, Szabó Csilla, Szebeni Zsolt, Székely Katalin Andrea, Szentgyörgyvári Katalin, Tamás László Péter

1973. IV.C

Agócs Ildikó, Bálint Ágnes Ilona, Bodnár Zsófia, Dávid Ferenc, Deák István, Edelényi Krisztina Klára, Gábel László Péter, Harangozó Zsuzsanna Mária, Hargy Miklós, Héja Hedvig Éva, Horváth János, Kowka László József, Kádár János, Koncz Piroska Zsófia, Kónya Lajos, Kovács László, Lázár Éva, Lehel György, Lagodi Annamária, Máthé Tünde Mária, Meichelbeck Krisztina Margit, Molnár László, Nagy Zoltán Attila, Paróczai Margit, Pálvölgyi Miklós, Sárkány Annamária, Sebők László, Skála Vilmos Béla, Szabó Katalin, Székely Csaba, Tanácsa Nóra, Toldi Gábor Miklós, Urbán Szabó Katalin, Vadász Endre Péter, Varga József Péter, **+Veress Tibor**, Zsombék Terézia

1974. IV.C

Aba Zoltán, Bajkán Ibolya Katalin, Balatoni János László, Balogh Katalin, Baumann Ildikó, Bencsik Mária Zsuzsanna, Dombrowsky-Szathmáry Mária Ninette, Gébert Erika Valéria, Gyenes Sándor, Harangozó Márta, Heteyi László Béla, Hidvégi Gábor, Horváth Ágnes, Kalydy Ildikó, Karmacs Bertalan Lajos, Kiss Éva, Kiss Katalin, Kiss Nóra Mária, Nagy András Imre, Nagy Sándor, Németh Zsuzsanna, Paczáky Péter Lajos, Páles György Iván, Paulini Ottilia, Pehr Klára, Perger Éva Ildikó, Radics Gábor Zoltán, Sándor Péter, Sarkadi Nagy Péter Pál, Sirhuber Éva, Szele Kálmán Ernő, Szénai Márta, Sziluzky Szilvia, Szili Judit, Szódi Kornélia, Tóth Lilian Márta, Tóth Beatrix Katalin, Tóth Éva Ágnes, Vincze Éva Erzsébet, Vizler Barna György

ELTE Radnóti Miklós Gyakorlóiskola, Budapest – tanárjelöltek

Ábrahám Katalin 72/73, Árján Mária 64/65, Babocsay Gábor 62/63, Bartos György 66/67, Bartus Mária 67/68, Bán Györgyné Topolyi Magdolna 72/73, Bánátiné Kormos Julianna 62/63, Bártfai Kamilla 64/65, Bergmann Stefánia 66/67, Bernáth Ágnes 61/62, Bíbor Katalin 65/66, Bodó Boglárka 73/74, Bolla Éva 66/67, Botz Károlyné Pázsiti Éva 64/65, Bóka Erzsébet 68/69, Buzogányné Péntes Veronika 67/68, Csiki Katalin 67/68, Dobis Ottóné Farkas Emilia 63/64, Dobos Sándorné Huszár Katalin 62/63, Dombóvári Erzsébet 63/64, **Érdi Bálint 67/68**, Farkas József 68/69, Farkas Pál 73/74, Galambos Mária 71/72, **Gedeon Melitta 61/62**, Gesztei Lídia 73/74, Giczi Csaba 65/66, Gilányi Krisztina 72/73, Gyenes Károly 70/71, Harmos Zsuzsanna 61/62, Hegedüs Sándor 63/64, Hollósy Györgyné Fülöp Ildikó 72/73, Horváth Emma 73/74, Hoschke Ildikó 72/73, Karácsonyné Gecseg Rozália 70/71, Kaufmann Kálmán 70/71, Kelle György 67/68, Kemény Endre 73/74, **Kovács László 64/65**, Kóródi Marietta 68/69, Krasovecné Plicher Klára 66/67, Lengyel Péterné Endrédi Ildikó 68/69, Licskó László 62/63, **Marton Tiborné Németh Mária 69/70**, Molnár Erika 71/72, **Molnár Péter 64/65**, Nagy Istvánné Skoda Margit 63/64, Mátyásné Horváth Zsuzsanna 67/68, **Pagony Antónia 72/73**, Panykó Mária 72/73, Papp Andor 65/66, Papp Tiborné Varga Ildikó 65/66, Pásztori Erzsébet 68/69, **Pócsik Istvánné Balla Ilona 70/71**, Rammacher Tamás 68/69, Scharléné Szabó Erzsébet 71/72, **Sebők Tiborné Reményi Magdolna 69/70**, Somogyi Kornélia 73/74, Sólyom Katalin 63/64, Sugár László 72/73, Schumann Frankné Végh Ágnes 69/70, Szabó István 70/71, Szabó József 67/68, Szalai Gyula 73/74, Szántó László 63/64, Szóda Zsuzsa 69/70, Takács Irén 65/66, **Takács István 64/65**, Tisza Györgyi 61/62, Tóth Józsefné Müller Gyöngyi 67/68, Turai Tamás 72/73, Vadász István 67/68, Varga Miklós 63/64, **Vicsi Klára 70/71**, Zágon Klára 62/63, Zsolnai László 71/72, Zsolnai Lászlóné Kiss Klára 71/72

Az önálló köszöntőt írók neveit vastag betűvel, azok neveit, akik hozzájárultak e könyv létrejöttéhez, vastag-dőlt betűvel jeleztük.